

YENİ ÇAĞ

- **A. Kirilenko:** SBKP XXIV. Kongresinden bir yıl sonra
- **Ernst Henri:** V.
- **Hektor Muhika:** Yıgınsal enformasyon araçları kime hizmet ediyor?
- **Fransisko Balagtas:** Filipinler'de Amerikan emperializmi
- **Politik yorum:** Çin Halk Cumhuriyetinin ukuslararası alana "çıkışı" sorunu
»Ekonomik milliyetçilik« ve sosyalist entegrasyon
- **G. Şah:** Şarl Furiye

Özel sayfalar

- **A. Saydan:** Bu ayın olayları
Ayın yorumları

4(94)
Nisan
1972

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri

Andrey Pavloviç Kirilenko

SBKP Politbüro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri

Hektor Muhika

Vensüella Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

Ernst Henri

Sovyet gazetecisi

YENİ ÇAĞ

4(94)
Nisan
1972

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

SBKP XXIV. kongresinden bir yıl sonra

ANDREY KİRİLENKO

Memleketimizde şimdi bütün toplumsal hayatın başlıca karakteristik çizgisi, SBKP XXIV. Kongresinin kararlarını yerine getirme mücadelesidir. Kongre üzerinden geçen bir yıl, ekonomide, toplumun sosyal ve kültürel gelişmesinde yeni başarılarla doludur. Partimiz ve devletimiz uluslararası alanda da büyük işler başarmıştır.

XXIV. Kongrede okunan SBKP MK faaliyet raporunda, Lenin'in «politika kada bütün güçlüğü ve bütün hünerin, partinin eylem dönemlerinin her birindeki ödevlerin hususiyetlerini, koşulların hususiyetlerini gözönünde bulundurabilmekten ibaret olduğu» hakkındaki düşüncesinin bütün aktüelliğini koruduğu belirtilmişti. Son yıllarda bizim ekonomik olanaklarımız gibi, toplumsal ihtiyaçlarımız da artmış olduğundan, şimdi biz artık komünizm kuruculuğunun daha geniş kapsamlı ödevlerini çözebiliriz ve çözmemiz de gerekmektedir. XXIV. Kongre, yeni koşulları yaratıcı biçimde tahlil ettikten sonra, açık-seçik bir politik hat çizmiş, sıradaki ve gelecekteki ödevleri belirlemiş ve 1971–75 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemin somut çalışma programını hazırlamış bulunmaktadır.

I

Kongrenin kararları, yeni beş yıllık plânın öngördüğü ödevler, SBKP'nin politik, örgütsel ve eğitim çalışmaları düzeyinin yükseltilmesini, ekonomik ve kültürel kuruluşun bütün sektörlerinde parti yönetiminin yetkinleştirilmesini gerektirmiştir. Partinin yönetici ve yöneltici rolü gittikçe daha etraflı bir nitelik almakta, yığınlar arasında parti örgütlerinin etkisi artmaktadır.

Burjuva ideologları ve Marksizme sırt çeviren dönemler, tutturdukları teraneye devam ederek, bilimsel-teknik devrimin gelişmesiyle, bilgiler,

uzmanlar ve üretim örgütçüleri ordusunun büyümesiyle, sosyalist ülkelerde toplum yönetiminin giderek profesyonel uzmanların elinde, bir «aydınlar eliti»nin elinde yoğunlaştığını, yönetimde emekçi yığınlarının ve Marksist-Leninist partilerin rolünün de o nispette azalıp tükenmekte olduğunu iddia ediyorlar. Bu gibi «teknokratik» teorileri ortaya atanların, sosyalist ülkelerde işçi sınıfı, köylüler ve emekçi aydınlar ortamında oluşup yetişen öğrenimli kadroları emekçilerin politik öncüsüne karşıkoymaya çabalandıkları gözden kaçmamaktadır.

Memleketimizde en karmaşık sorunları da çözebilecek değerli kadroların yetişmiş olması, bizce, sosyalist düzenin en büyük başarılarından biridir. Fakat bu kadroların kişisel kabiliyet ve ustalıkları, tecrübeleri ve yaratıcı araştırmaları, bizde toplumsal gelişmenin Lenin Partisi tarafından yönetilmesi sayesinde halkın çı uygulamasını buluyor. Sosyalist ilerlemenin, komünizm kuruluşunun yönetici gücü ve örgütçüsü sıfatıyla SBKP'nin rolü, sosyalizm düşmanlarının pek arzuladıkları gibi azalmıyor, tam tersine artıyor.

Bizim bu sorun hakkındaki düşüncelerimiz, XXIV. Kongrede SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnef yoldaş tarafından şöyle dile getirilmiştir: «Yapıcı eylemimizin kapsamı ve hızı ne kadar daha büyük, çözmemiz gereken problemler ne kadar daha karmaşık, yığınların önünde yürüten Komünist Partisinin rolü ve sorumluluğu da o nispette artmaktadır.»

Tarihin kendisine verdiği ödevi lâyık olmaya çalışan SBKP, parti safalarında kadroların vasıflarını yükseltme, komünistlerin ideolojik inanç ve aktifliklerini arttırma sorunlarına daimi bir ilgi gösteriyor, kendi örgütlerinin çalışma biçim ve metotlarını ısrarla yetkinleştiriyor, yığınlarla olan bağlarını genişletiyor ve güçlendiriyor. Bu Leninci parti kuruculuğu prensiplerinin sürekli ve kalımlı önemi XXIV. Kongrece de belirtilmiş bulunuyor.

SBKP, işçi sınıfının sosyalist ulaşimleri ve komünist idealleri temeli üzerinde birliği güçlenmekte olan bütün Sovyet halkının çıkarlarını yansıtmaktadır. Sosyalist toplumsal ilişkiler sistemi içinde, işçi sınıfının etkisi, kendi politik aktifliğinin, genel kültürünün ve mesleki bilgilerinin artması ölçüsünde güçlenmektedir. Bundan ötürü, partimiz saflarını, tek tek ve titizlikle seçerek aldıkları kimselerle doldurmakta, kendi sosyal terkinde yönetim katlarını işçilerin almasına büyük bir önem vermektedir. Artık yıllardan beri partiye yeni alınanların çoğu işçilerden oluşuyor. Netekim, 1971 yılında partiye giren yeni üyeler arasında işçilerin payı $\frac{0}{10}$ 56,9'dur ki, son 40 yıldan beri bu oran hiçbir yıl bu kadar yüksek olmamıştır. Hele büyük sanayi merkezlerinde SBKP'ne yeni girenlerin $\frac{0}{10}$ 60–70'i işçidir.

Kolhozcu köylülerin ve halk aydınlarının en seçkin temsilcilerinin partiyeye alınmalarına da daimi bir ilgi gösteriliyor. 1971 yılında partiye alınanların $\frac{0}{10}$ 12'si kolhozcu, $\frac{0}{10}$ 24 kadarı da mühendis, tarım mühendisi,

öğretmen, hekim, bilim görevlisi, edebiyat ve sanat adamı olarak halk aydınlarıydılar. SBKP'ne alınan yeni üyelerin çoğu, Komsomol'un politik okullarını bitirmiş olan gençlerdir. Ayrıca, SBKP üye kadrosunun gerçekten enternasyonal bir temel üzerinde oluşması da önemli bir noktadır. Halen bu kadro 100 kadar ulusun temsilcilerinden meydana gelmektedir.

Parti, toplumun politik bakımdan en bilinçli ve aktif güçlerini saflarına almaktadır. Bu da onun, halkın kolektif beyni olmasına, SSCB'nin bütün sınıf ve sosyal tabakalarını, bütün uluslarını ve halk gruplarını tekvücut halinde birleştirmesine, komünizmi kurma yolunda tüm halkı kapsayan mücadelenin esinleyicisi ve örgütçüsü olmasına imkân vermektedir.

SBKP demokratik santralizm prensibi ve diğer Leninci parti hayatı normlarına titizlikle riayet ederek, saflarının topluluk ve birliğini, yüksek düzeyde savaş kabiliyetine sahip olmasını güvence altına almaktadır. XXIV. Kongre, parti-içi demokrasiyi daha fazla geliştirme hattının MK tarafından sistemli olarak izlenmesini büyük bir takdirle karşılamıştır. Partimizde eş görevli yönetim organlarının normal çalışabilmeleri için, parti politikası sorunlarının çözümünde komünistlerin kanılarını ve iradelerini serbestçe belirtmeleri için, eleştiri ve öz eleştirinin geliştirilmesi için gerekli bütün koşullar yaratılmıştır. Part-içi enformasyon ıslah edilmiştir. Bu tedbir, ortaya çıkan sorunların çözümünde, çalışmalardan elde edilen sonuçların ve toplumsal hayattaki olayların değerlendirilmesinde komünistlerin duruma daha büyük bir vukufyla yaklaşmalarına imkân vermektedir. Partimizde, insanlara güven ve saygı, onların yaratıcı girişimlerini teşvik atmosferinin yaratılması ve sürdürülmesi için Merkez Komitesi her şeyi yapmaktadır.

Parti-içi hayatın demokratizmi, XXIV. Kongre üzerinden geçen yılın sonuçlarını genelliyen parti taban örgütleri hesap verme ve seçim toplantılarında parlak biçimde kendini gösterdi. Bu toplantılara hemen bütün komünistler katıldılar. Parti büroları ve komitelerinin eylem raporları üzerindeki görüşmeler gayet canlı geçti, tartışmalarda en az 3 milyon komünist söz alarak yararlı konuşmalar yaptılar.

SBKP'nde parti-içi demokrasinin gelişmesi, parti disiplininin titiz olarak uygulanmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Devrimci bir parti, saflarında anarşist başboşluğa göz yumamayacağı gibi, yığınların girişimini köstekliyen bürokratik santralizme de yol veremez. Parti kararlarının kolektif olarak görüşülmesi ve kabul edilmesi, memleketimizde her komünistin kendisine verilen işten ötürü taşıdığı sorumlulukla organik olarak bağdaştırılıyor. Parti direktiflerinin tam olarak yerine getirilmesi sorunu, SSCB'nin muazzam halk ekonomisi çeşitli kollarının, toplumsal sistemimizin değişik alanlarının karşılıklı ilişki ve karşılıklı bağımlılığının artması dolayısıyla çok daha aktüel bir nitelik kazanıyor. XXIV. Kongrenin karar ve direktifleri toplum hayatının her yanını kapsıyan bir program meydana getirmekte ve bundan ötürü bu yanların sadece birindeki bir başarısızlık diğer bir-

çoklarına da yansımaktadır. Memleketimizin gittikçe artan uluslararası ilişkileri, giderek derinleşen sosyal-ekonomik entegrasyon süreci gözönüne alınırsa, parti disiplininin hele bazı kesimlerde aynı zamanda enternasyonal bir sorun konusu olduğu söylenebilir.

Biz Kongre'den sonra da, partinin çalışma biçim ve metotlarına, bütün çalışma stiline, şimdiki toplumsal gelişme düzeyinin taleplerine en uygun düşecek karakteri kazandırma sorunu üzerinde etraflı biçimde durmaya devam ettik. Bütün parti örgütlerinde, ortaya çıkan problemlerin çözümü yönünde enerjik ve girişken davranış çabalarının arttığı görülmektedir.

Bilindiği gibi, partinin genel çalışma stilini, yönetim işinde etkinliğini, kesinlikle, SBKP'nin artık sayısı 374 bini bulan taban örgütlerinin yaşayış ve eylem tarzı belirlerdir. MK geçilen yıl içinde de bu sorun üzerinde dikkatle durdu. Birçok büyük işletme, kurum ve bilimsel araştırma enstitüleri parti komitelerine ait eylem raporlarının Merkez Komitesi'nce gözden geçirilmesi bütün parti için önemli bir çalışmaydı. MK üretimde iç kaynaklar araştırmak maksadiyle emekçilerin seferber edilmesi tecrübesine, yığınların emekte ve toplumsal-politik alandaki aktivitesini arttırma yollarına, emek kolektifleri üyelerinin ideolojik-politik eğitimine yöneticilerin, mühendis-teknisyen kadrolarının bilim görevlilerinin katılmalarına ilişkin genelleme ve tavsiyelerin yer aldığı kararname yayımladı. Parti örgütlerinin eylemleriyle ilgili sorunlar, Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komitelerinde, uc ve yöre parti komitelerinin plenumlarında da ele alınarak gözden geçirildi.

Parti komitelerinde kararlar hazırlanırken, bilim enstitülerinin tavsiyelerine, bilginlerin, uzmanların ve üretim öncülerinin görüşlerine dayanmak artık kural olmaktadır. Parti örgütlerinin yönetimi altında toplumsal hayatın şu veya bu sürecinin ele alınması, emekçilerin ihtiyaçlarının incelenmesi günlük çalışma pratiğine girmektedir. Bu gibi inceleme ve araştırmaların sonuçları, öncelikle işletmelerin üretim ve sosyal gelişmesine ilişkin komple plânların hazırlanması çalışmalarına değerli bir yardım ve katkı olmaktadır.

Bilindiği üzere, XXIV. Kongre, idarenin çalışmaları üzerinde daha önce üretim alanlarındaki parti örgütlerinin kullandıkları kontrol hakkını, artık bilimsel araştırma enstitüleri, konstrüktör büroları, proje örgütleri, üretim kurumları, kültür-eğitim ve sağlık kuruluşları parti örgütlerine de tanımıştır.

Kongrenin kararı gereğince, bakanlıkların, diğer merkez ve yersel sovyet, iktisat daire ve kurumlarının parti örgütleri, idare makinesinin çalışmasını kontrol ederek, parti ve hükümet direktiflerinin yerine getirilişini, Sovyet kanunlarının uygulanışını gözetiyorlar. Bu tedbir sayesinde, 4 milyondan fazla komünisti birleştiren 170 bin parti örgütü, kendi kolektiflerindeki işlerin gidişine daha canlı bir etki yapma olanağı buldular. Parti komiteleri bu kontrol hakkını kullanarak, kendi dairelerinin çalışma-

larında şu veya bu türden olumsuz durumlar başgöstermesini peşinen önlemeye, yetersizlikleri tam vaktinde gidermeye ve işleri iyileştirmeye çalışıyorlar.

Parti örgütleri, devlet ve toplum örgütlerinin rolünü ve aktifliğini arttırmak için her yönden çaba gösteriyor ve yardımda bulunuyorlar. Son seçimlerde, egemenlik organları, yani Emekçi Milletvekilleri Sovyetleri bir hayli taze kuvvet almı

1971'de seçilen milletvekillerinin yarısından çoğu, yersel sovyetlere seçilen milletvekillerinin de üçte ikisi işçiler ve kolhozculardır. Milletvekili gençlerin sayısı da epeyce artmıştır. Sovyetler, ele aldıkları sorunları daha büyük bir vukufu, daha yüksek nitelikte çözmeye, fonksiyonlarını daha etkin biçimde yerine getirmeye başlamışlardır. Milletvekillerinin aktifliği artmakta, kendi seçmenleriyle ilişkileri daha sistemli ve eylemsel bir nitelik almaktadır.

Yönetmelik sendika organlarının en yığınsal halkasını teşkil eden fabrika, işletme sendika komiteleriyle yersel komitelerin hak ve ödevleri de genişletilmiştir. Sendikalar Birliği (bu yılın Mart ayında yapılacak) olağan XV. Kongresine hazırlık süreci içinde, seçimli yönetim organlarını vasıflı kadrolarla güçlendirmiş ve çalışmalarını da bir hayli iyileştirmiş bulunmaktadır.

XXIV. Kongreden sonra, Leninci Komsomol'un politik eylem ve emek alanında aktifliğini daha fazla arttırdığı görülüyor. 1971 yılı Ekim ayında yapılan Sovyetler Birliği Üniversiteliler Kurultayı, Sovyet gençliğinin ve hele onun yüksek öğrenim öğrencileri gibi milyonları bulan kolunun eğitimi ve partimiz etrafında daha sıkı birleştirilmesi üzerinde büyük bir etki yaptı. L. İ. Brejnev yoldaş, bu Kurultay'daki konuşmasında, toplumsal gelişmemizin, komünizm kuruculuğunda bugünkü aşamanın taleplerine cevap verecek nitelikte genç uzmanlar yetiştirilmesi gibi çok önemli bir sorunuyla ilgili olarak partimizin izlediği hareket hattını izah etti.

Toplumun önüne konulan yeni ödevler, Sovyet yurttaşlarının giderek artan komünist inanç, öğrenim ve mesleki bilgileri, hiç şüphesiz, partinin izlediği kadro politikasını belirleyen ölçüleri yükseltmektedir. Bizim kadro seçiminde – politik ve eylemsel nitelikleri bakımından – değişmez prensibimiz, şimdiki dönemde, fikir sağlamlığı ve teorik bilgi derinliği ile ihtisasına tam vukufu, geniş bir mesleki görüş ufkunu ve yeniyi kabulde gelişkin bir duyguyu kişiliğinde bağdaştırabilen insanları yöneticilik katlarına çıkarmaktır.

Parti komiteleri, yönetici kadroların bir plân dahilinde yetiştirilmesine daha büyük önem vermeye başladılar. Kongre üzerinden geçen bir yıl içinde, parti ve sovyet görevlilerinin devam ettikleri daimi kurslardan 40 bin kişi geçerek bilgilerini yenilediler. Geçen yıl, sanayi yönetmenlerinin ve bu arada bakanların da bilgilerini yetkinleştirmeleri için bir Halk Ekonomisi Yönetim Enstitüsü açıldı. Bu önemli tedbirlerle güdülen amaç,

kadroların çok değerli pratik tecrübesini bilimsel-teknik devrim koşullarında sosyalist ekonomi yönetimi kanun ve metotları üzerindeki derin bilgileriyle bağdaştırmaktır.

Partinin tüm toplum yönetimi eylemleri sisteminde ideolojik çalışma önemli bir yer tutuyor. XXIV. Kongre materyallerinin teorik ve politik içeriği, komünistlerin, emekçilerin dikkatlerinin Marksist-Leninist öğretinin en aktüel sorunları üzerinde yoğunlaştırılmasına, partinin sözüne daha büyük bir ikna gücü, ağırlık ve açıklık kazandırılmasına imkân verdi.

Bizce komünist eğitiminden maksat, Marksist-Leninist fikir ve prensiplerin yığınları sarması ve aktif eyleme yöneltmesi, onların emeğe ve toplumsal ödevlere karşı tutumunu belirlemesi, kendilerini mânevi ve ahlâki bakımdan zenginleştirmesidir. Partinin ideolojik-politik eylemi, Sovyet yurttaşının, komünizm kurucusu, sosyalist yurdun her fedakârlığa hazır vatanseveri ve prensipçi bir enternasyonalist olarak yoğrulup biçimlenmesine hizmet eder. SBKP MK tarafından geçenlerde kabul edilen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin 50. kuruluş yıldönümü hazırlıklarına ilişkin kararnamenin yerine getirilmesi çalışmaları da bu amaca yöneliktir.

Sanat ve edebiyat Sovyet toplumunun mânevi hayatında seçkin bir yer tutuyor. Bizim hayatımızı tanıyan herkesin iyice bildiği gibi, memleketimizde gelişmesi ve zenginleştirilmesi dâvasına Sovyet aydınlarının kendilerini büsbütün hasrettikleri mânevi değerler Komünist Partisinin toplumsal ideallerinden ayrılmaz bir bütün teşkil eder. XXIV. Kongre, yaratıcı aydınların hizmetlerini yüksek bir takdirle değerlendirdi ve aynı zamanda edebiyat-sanat sürecinin bazı problemleri üzerinde durarak, halkın hayatının bütün toplum çapındaki önemli olgularının yüksek bir düşünsellik ve açıklıkla yansıtılması gereğini belirtti. Parti, sanatçı yaratıcılık biçimlerindeki zenginlik ve çeşitliliği teşvik etmekte, kabiliyet ve istidatların bulunup geliştirilmesine, komünist idealler adına serbest yaratıcılığa elverişli bir ortam meydana getirmektedir. 1971 yılında yapılan sinemacılar ve yazarlar kongreleri, ressamalar ve besteciler birlikleri yönetim kurullarının plenumları, Sovyet sanatçı aydınlarının parti XXIV. Kongresince belirlenen politikayı tasvip ettiklerini ve desteklediklerini, komünist düşünsellik ve halka fedakârca hizmet temelleri üzerinde daha sıkı kenetlenerek saf tuttuklarını göstermiştir.

Tek sözle, Kongre'den sonra, Sovyet toplum hayatının bütün alanlarında partinin etkisi güçlenmiş bulunmaktadır. Bu da komünizm kuruluşunda yeni başarılarla ulaşılmaya yardım etmektedir.

ii

XXIV. Kongreden sonra, bu kongrece kabul edilen direktiflere dayanarak SSCB beşyıllık (1971–75) halk ekonomisi gelişme plânının hazırlan-

ması, bunun bakanlık ve dairelere, Birlik Cumhuriyetlerine göre yıllara bölünmesi gibi büyük ve gayet karmaşık bir iş başarıyla tamamlandı. Bu plânda, dokuzuncu beşyılığın amaç ladiğı başlıca ödev, yani «sösyalist üretimin yüksek tempolarla gelişmesi, etkinliğinin artırılması, bilimsel-teknik ilerleme ve emek verimini yükseltmeyi hızlandırma temeli üzerinde halkın hayatının maddi ve kültürel düzeyini önemli derecede yükseltmenin sağlanması» ödevi en canlı ifadesini buldu.

Sovyet yurttaşlarının maddi ve kültürel hayat düzeyinin yükseltilmesiyle ilgili ekonomide çeşitli sorunlara doğru daha ciddi bir dönüm yapılması, doğal olarak, önemi çok büyük kararlar alınmasını gerektirdi. Ekonomide birçok yapısal değişimlerin gerçekleştirilmesi, toplumsal kaynakların dağılımında yeni bir tarzda hareket edilmesi, ulusal gelirin tüketime ayrılan payının çoğaltılması, halkın ihtiyaçları için mal üretiminde sermaye yatırımları nispi payının artırılması zorunluuydu. Bununla beraber, Kongre'nin direktifleri gereğince, ekonomik gücün, halk refahını yükseltmenin ve memleket savunmasını güçlendirmenin temeli olarak kalan ağır endüstride gereken gelişmenin sağlanması da zorunluuydu. Bütün bu karmaşık problemler beşyillik plânda somut olarak yansıtıldı.

Geçtiğimiz yılın ekonomik sonuçları üzerindeki tahliller, beşyılığın belirlediğı ödevleri yerine getirmek üzere ekonomimizin iyi bir çıkış yaptığını gösteriyor. 1971'de tüketim ve birikim için kullanılan ulusal gelirin genel artışı % 6'yı bulmaktadır.

Beşyillik plânın birinci uygulama yılında alınması öngörülen bütün sosyal karakterli tedbirlerin, bu arada, işçilere, memurlara ve kolhozculara verilen ücretlerin artırılması ve emeklilik yardımları sağlanmasının iyileştirilmesini öngören tedbirlerin tamamen gerçekleştirilmiş olması sevindiricidir. Bu cümleden olarak, 19 milyon yurttaşın iş ücretlerine ve emeklilik aylıklarına zam yapıldı. Toplumsal tüketim fonlarından yapılan yardımlar, Sovyet aileleri bütçesinin hemen hemen üçte birini teşkil edecek kadar arttırıldı. 1971'de insan başına reel gelirlerde % 4,5 oranında bir artış sağlandı. Birçok tüketim mallarının satış hacmi hissedilir derecede büyüdü.

Bu münasebetle, emekçilerin refahını daha fazla yükseltmeyi öngören partimizin, halkın hayatının nitel yönüne de özel bir ilgi gösterdiğini belirtmek yerinde olur. Sosyalist toplumda tüketim plânlaması sadece emekçilere gereken maddi nimetlerin sağlanmasına indirgenemez; insanın yaşaması, çalışması, dinlenmesi için, onun bütün kabiliyetlerinin belirmesi için, kişiliğinin etraflı biçimde gelişmesi için en elverişli koşulların yaratılması da düşünölmelidir. İşte SBKP XXIV. Kongresinin halk refahı sorunlarını ele alma tarzının ilkesel anlamı bu düşünceye dayanmaktadır. Halk refahı sorunlarının bu açıdan ve bu tarzda ele alınması, emekçilerin maddi ve kültürel ihtiyaçlarını azami ölçüde gidermeyi öngö-

ren sosyalist doğrultuyu, kapitalist memleketlerde propaganda edilen esnafça bir «tüketim toplumu» idealinden kesinlikle ayırdetmektedir.

Toplunun her yanıla ilerlemesini nihayet toplum gelişmesi belirlenir. Bu nedenle memleketimizde toplumun yüksek ve sabit tempolarla gelişmesine büyük bir önem verilmektedir. Plân 1971 yılına sanayi üretiminde % 6,9 oranında bir artış öngörüyordu, ama gerçekte bu artış % 7,8'e ulaştı. İşletmelerde çalışma teknik-ekonomik göstergeleri de iyileştirildi. Sanayide emek verimini artırma plânı fazlasıyla yerine getirildi. Ulusal gelirdeki artışın beşte dördü bu sayede sağlanabildi. Bu da halk ekonomimizde entansif gelişme etkenlerinin ağır bastığının kanıtıdır.

Bilindiği üzere, XXIV. Kongre, bilimsel-teknik devrimin ulaşmalarının sosyalist ekonomi sisteminin üstünlükleriyle organik olarak birleştirilmesi gibi tarihsel önem taşıyan bir ödev ortaya koydu. Daha ilk uygulama yılında, dokuzuncu beşyillik plânın, emeği daha vasıflı, daha çok teknikle donatılmış, daha özlü ve yaratıcı hale getirmek amacıyla üretimin teknik temelini geniş ölçüde yenileme, daha üretken makineleri ve teknolojik süreçleri benimseyip yerleştirme gibi karakteristik bir özelliği en belirgin biçimde kendini gösterdi. Temelli ve deneştirmeli bilimsel araştırmalar, proje-yapımcılık ve deneme işleri cephesi, aynı zamanda bilimsel ve mühendis-teknisyen kadrolar yetiştirme çalışmaları bir hayli genişledi.

Memleketimiz muazzam bir temel kuruculuk atılımı içindedir. Dokuzuncu beşyillığın, ölçütleriyle eşsiz birçok yapıları günden güne yükseliyor. Bunlar arasında Sibiry'a'da Tümen petrol üretim kompleksini; Naberejnie Çelni'de her yıl 8–12 tonluk 150 bin kamyon ve 250 bin dizel motoru yapacak fabrikalar kompleksini (hesaplara göre burada ilk otomobiller 1974 yılında konveyr'den çıkmaya başlayacaktır) sayabiliriz. Kama ırmağı kıyısında bu muazzam işletmeyle birlikte 300 bin nüfuslu yeni bir şehir de kuruluyor. Dokuzuncu beşyillik dönemde, Toliati şehrinde Volga Otomobil Fabrikası da tamamlanmış olacak ve burada her yıl 660 bin otomobil yapılacaktır.

SBKP Merkez Komitesi, XXIV. Kongrenin halk iktisadiyatını tümüyle ve uyumlu biçimde geliştirmekle ilgili kararlarını yerine getirmenin somut yollarını belirleme çalışmalarını örgütlemektedir. Kongreden hemen sonra, SBKP MK'nin ve Sovyet hükümetinin etraflı incelemeleri sonucunda, makine yapımcılığının çeşitli kollarında, hafif endüstride, kimya, ısı ve gıda sanayiinde, energetik ve ulaştırmada, bazı Birlik Cumhuriyetlerinin ve ekonomik bölgelerin üretim güçlerinde, aynı zamanda tabiat zenginliklerinin çok hesaplı biçimde kullanılmasında ve çevrenin korunmasında beşyillik plânın öngördüğü gelişme düzeyine ulaşılmasına yönelik pratik tedbirlerin gözden geçirilmiş ve saptanmış olması, XXIV. Kongre kararlarını yerine getirme yollarını belirleme yönündeki yaratıcı çalışmaların genişliği ve gerilimi hakkında bir fikir vermeye yeterlidir.

Geçtiğimiz yıl boyunca, XXIV. Kongrece kabul edilmiş bulunan köy ekonomisini geliştirme komple programının uygulanması yolunda da enerji çabalar harlandı. Bu çabalarda, kolhoz-sovhoz üretiminin kararlı biçimde artışı için gerekli koşulları yaratma çalışmaları ağır basıyordu. Bu ekonomi kolunda devletin ve kolhozların 1971 yılı sermaye yatırımları, daha önceki yıl içinde yapılan yatırımların % 10'u fazlasıyla 21 milyar ruble gibi muazzam bir yekûnu buldu. Köy ekonomisin gittikçe daha çok miktarda, daha yetkin ve üretken modern teknik araçlar ve madeni gübrelere sağlandı. Sulama işlerinde şimdiyedek görülmedik ölçülere ulaşıldı.

Parti, köy ekonomisi problemlerinin esaslı çözümünü için çalışmaktadır. Bunun, tüm Sovyet ekonomisinin ilerlemesi bakımından, işçi sınıfı ile köylüler arasındaki birliğin daha da güçlendirilmesi bakımından, köy ile şehrin emek ve yaşam koşullarının birbirine yaklaştırılması bakımından büyük bir önemi olacaktır.

Bütün bunlara bakarak, Sovyet ekonomisinde güçlü bir yükseliş ve ilerici değişimler olduğunu güvenle söyleyebiliriz. Partinin ekonomi politikası gayet belirgin sonuçlar vermektedir. Bu politika bilimsel komünizm prensiplerine dayanmakta, yönetim biliminin başarılarını gözönünde bulundurmaktadır. Köklü bir gerçekçi karakter taşıyan bu politika, halk ekonomimizde objektif olarak gelişen ilerici eğilimleri genelleyip parti otoritesiyle desteklemekte, ekonomik çalışmalarda daha önceki XXIII. Kongrenin kararlarını yerine getirme süreci boyunca edinilen tecrübeyi ve aynı zamanda memleketimizde iktisat reformu adıyla bilinen bir sürü tedbirin gerçekleştirilmesinde elde edilen sonuçları gözönünde tutmaktadır.

Memleketimizde ekonomi yönetiminin bilimsel-teknik temeli gittikçe sağlamlaşıyor ve yetkinleşiyor. Yeni ve daha iyi model elektronik hesap makineleri ve örgütleme teknik araçları üretmek ve bunların bir an önce pratiğe girmesini sağlamak için elden gelen her şey yapılıyor. İş kollarında, işletme birliklerinde ve birçok işletmede, gerek teknolojik, gerekse örgütsel-ekonomik süreçlerin yönetimi için gerekli bilgi toplama ve işleme otomatik sistemleri hizmete giriyor. Bu yöndeki çalışmalar, ölçüleri genişliyerek ve bilimsel düzeyi yükselerek devam ediyor.

Tek sözle, yönetimi daha da yetkinleştirme problemlerinin pratik olarak çözümünü için büyük yaratıcı çabalar harcanıyor. Yönetimi daha da yetkinleştirmenin özü ve amacı da, toplumun ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırma yönündeki eylemlerini daha iyi örgütlemek, yüce hedeflerimize ulaşma yolunda yüzbinlerce kolektifi ve milyonlarca insanı elden geldiği kadar yaklaştırıp birleştirmektir.

Bununla ilgili olarak, dokuzuncu beşyılığın, XXIV. Kongre direktifler tasarısı bütün halkça görüşüldüğü sürece, yalnız plân ve iktisat organları tarafından değil, aynı zamanda doğrudan doğruya emek kolektifleri tarafından yapılan tekliflerin bir sentezi halinde meydana geldiğini de belirtmek isteriz. Bunun ne demek olduğunu da şu olaya bakarak iyice

kavrayabiliriz: Minsk Traktör Fabrikaları'nın plânını incelemeye, bu işletmenin 28 bin işçisinden 24 bini katıldı. Bunların ileri sürdükleri teklifler, beş yıllık üretim artışının ilkönce düşünüldüğü gibi % 28 değil, % 40 ölçüsünde olduğunun tespitine imkân verdi. Bu da sosyalizmde emekçilerin kendi yaşam koşullarını iyileştirme plân ve düşüncelerini doğrudan doğruya kolektifin plânlarıyla, tüm toplumun ilerlemesiyle bağlamalarının gözle görünür örneğidir.

Parti komiteleri, emekçilerin ekonomik öğreniminin örgütçüsüdürler; onların plânlı sosyalist ekonomi prensiplerini bilimsel olarak anlamalarına, işletmenin iktisadi mekanizmini öğrenmelerine yardım ederler. SBKP MK, geniş yığınların ekonomik öğrenimi davasını bütünüyle ve en iyi biçimde örgütlemek maksadıyla bu soruna ilişkin bir özel kararname çıkardı. Bu ekonomik öğrenimle güdülen amaç, her Sovyet yurttaşında, bu memleketin sahibi olduğu, yalnız kendi işinden değil, aynı zamanda çalıştığı atelyenin, bütün işletmenin eylemi sonuçlarından sorumlu bulunduğu hissinin oluşmasına ve güçlenmesine yardım etmektir.

Beş yıllık plânın hayata geçirilmesine kendi varoluş dâvaları gözüyle bakan emekçiler, ortaya konulan ödevlerin başarıyla yerine getirilmesi için her yerde sosyalistçe vaatlerde bulunmaya giriştiler. Merkez Komitesi, parti örgütlerini ve iktisat yönetmenlerini, bu vaatlerin yerine getirilmesine elverişli koşullar yaratma çabalarına yöneltti; emek kolektiflerinin yeni tür ürünlere ve teknolojik süreçlere yönelme, bunları bulup benimsiyerek yığinsal üretime uygulama sürelerini kısaltma, halkın ihtiyaçları için mal üretimini arttırma gibi girişimlerini destekledi. Yarışmaların sonuçlarını değerlendirme tarzı da ona göre değişti. Nicel ölçülere paralel olarak nitel göstergeler de gittikçe daha büyük bir önem kazanmaya başladı.

Biz başarılarımızı kıvançla değerlendirirken, önümüzdeki ödevleri ve çözüm bekliyen sorunları basitleştirmekten elbette uzak bulunuyoruz. Netekim, XXIV. Kongrece öngörüldüğü üzere, 1971'de üretim araçları üretiminden daha hızla artan geniş tüketim malları üretiminin gelişmesindeki söz götürmez

yetersizliği hissedilmektedir. Geçtiğimiz yıl içinde yeniden 11 milyon Sovyet yurttaşı yeni evlere yerleştirilmiş olsalar da, hâlâ konut durumları iyileştirilmeye muhtaç aileler vardır. Bu problemleri ve benzerlerini yakından bilen parti, bunların dokuzuncu beş yıllık plân uygulaması boyunca pratik çözümünün sağlanması için azami çabalar harcamaktadır.

Parti örgütleri, plân ve ekonomi organları, şimdi beş yıllık yılın birinci yılında alınan hızı korumaya ve geliştirmeye çalışıyorlar. Bunun için, edinilen tecrübe de gözönünde tutularak, üretimi ve emeği örgütlemenin iyileştirilmesi, yeni teknik ve teknolojilerin benimsenmesi, emek süreçlerinin mekanizasyonu ve otomasyonu enerjik tedbirlerle hayata geçiriliyor. Komünistler, emekçiler, Merkez Komitesinin Kasım (1971) Plenu-

mu'nun kararlarını yerine getirerek, beşyılığın ikinci uygulama yılında plânın öngördüğünden daha fazlasına ulaşmaya, gelecekte daha büyük bir süratle ilerlemeye imkân verecek yedek bir güç yaratmaya çalışıyorlar.

III

XXIV. Kongrenin belirlediği dış politika programı, uzak geleceği gözönünde bulunduruyor. Olayların akışı, Kongre dokümanlarında yer alan dünya gelişmesi hakkındaki değerlemelerin doğruluğunu, Kongre'ce formüle edilen yapıcı fikirlerin aktüellik ve etkinliğini açıkça gösteriyor.

SBKP MK, Kongre'nin dış politikaya ilişkin kararlarını yerine getirmek için aktif ve enerjik bir eylem gösterdi. Merkez Komitesinin ve onun uluslararası sorunlarla her gün meşgul olan Politbüro'sunun milletlararası eylemi, 1971 Kasım Plenumu'nda etraflı biçimde tahlil edildi. Plenum bu alanda Kongre'den sonraki çalışmaları oybirliğiyle tasvip ederek, Merkez Komitesinin uluslararası alanda bundan sonraki çalışma doğrultularını da somut olarak belirledi.

Partimiz ve devletimiz, dış politikamızı, kardeş sosyalist ülkelerle, komünist ve işçi partileriyle daimi bir işbirliği yaparak, bütün ilerici güçlerle ve barışsever devletlerle temaslarda bulunarak yürütmektedirler. Bu ortak çabalar sonucunda, geçtiğimiz yıl, dünya kuvvetler oranında sosyalizm, demokrasi ve barış yararına daha ileri değişmeler oldu.

Bununla ilgili olarak, kapitalist sistemin ekonomi ve politikasındaki bunalımlarda komünistlerin öngördükleri şiddetlenmenin yanı sıra, uluslararası genel durumda bir gerilim artışı görülmediğini de belirtmek yerinde olur. Emperyalistler, bu gibi hallerde kullanmaya alışık oldukları metoda, yani harp tehlikesini arttırma yoluyla durumdan çıkış çaresi arama metoduna başvurmaya cesaret edemediler. Genel bir deyişle, milletlerarası hava bir hayli iyileşti. Bunda partimizin politikası kayda değer bir rol oynadı.

XXIV. Kongre kararlarını kılavuz edinen SBKP, dış politika eyleminde başlıca dikkatini sosyalist devletlerin topluluk ve bütünlüğünü geliştirme sorunu üzerinde yoğunlaştırıyordu. Partimizin kongresi, onu izliyen kardeş partiler kongreleri, sosyalist ülkeler arasında işbirliği problemlerinin işlenmesine, dış politikaların bağdaştırılması çabalarına önemli katkılarda bulundular. Kardeş halkların düşünsel-politik birliği ve temel çıkarlarının uygunluğu, muntazaman yapılan yo ve danışma toplantıları, uluslararası alanda sosyalist sisteme üye ülkelerin izliyecekleri ortak stratejik ve taktik hattı belirlemelerine imkân vermektedir. Netekim, böyle bir politik koordinasyon sağlamak maksadıyla, 1971 yılında, kardeş partiler ve devletler yöneticileri arasında birçok karşılaşma ve görüşmeler yapıldı. 1972 yılı başında da, Varşova

Antlaşması'na üye devletler Politik Danışma Komitesi Prag'da önemli bir toplantı yaptı.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin (EYK) XXV. toplantı döneminde (Temmuz 1971), sosyalist işbirliğini ve ekonomik entegrasyonu daha fazla geliştirmeye ilişkin bir Komple Program kabul edildi. 15–20 yıl için hazırlanan bu program, abartmasız diyebiliriz ki, tarihsel bir önem taşıyor. Böyle bir programın hazırlanması, kardeş partilerin yeni tipten milletlerarası ilişkileri sayesinde, yeni, sosyalist, uluslararası işbölümü sistemini oluşturmaya yönelik olan ve yıllardır süregelen çabaları sayesinde mümkün oldu.

İlerilik ve devrim güçlerinin temel dayanağı durumundaki sosyalist topluluğun güçlendirilmesine daimi bir dikkat gösteren SBKP, XXIV. Kongrece kabul edilen barış programını hayata geçirmek için geçtiğimiz yıl içinde gayet geniş kapsamlı politik eylemlere girişti. Bu politika Sovyetler Birliğinin «barış taaruzu» olarak adlandırıldı. Bu cümleden olan Sovyet dış politika aksiyonları, gerek dünyada gerginliğin azaltılmasına ve toplumsal düzenleri değişik devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ilkesinin sağlamlaşmasına katkı anlamında, gerekse emperyalistlerin ve ortaklarının saldırgan plânlarına ve çıkışlarına karşı direnişin güçlenmesine yardım bakımından herkesçe kabul edilen olumlu sonuçlar verdi.

Amerikan emperyalizminin saldırganlığına karşı fedakârca ve haklı bir savaş yürütmekte olan Viyetnam halkına olduğu gibi Laos ve Kamboçya halklarına da her bakımdan yardım etmek ve destek olmak, bizim eylemsel proleter enternasyonzizmi politikamızda çok önemli bir yer tutar. Biz önce bu bölgede meydana gelen somut durumu incelemiş, olayların gelişmesini değerlendiren Viyetnamlı yoldaşların fikirlerini öğrenmiş ve bunları benimsiyerek kendilerini destekleme yönünde harekete geçmiş bulunuyoruz. Geçen yıl, Viyetnamlı dostlarımızın ricası üzerine, kendilerine yapılan Sovyet askeri-ekonomik yardım daha da artırılmıştır.

Bu konuda bizim tutumumuz açık ve belirlidir: Çin-Hindi problemlerinin çözümünde yalnız bu bölge halklarının kesin söz hakkı vardır. Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti hükümetinin, Güney Viyetnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümetinin, Laos ve Kamboçya yurtsever güçlerinin ileri sürdükleri teklifler Çin-Hindi problemlerinin çözümü için gerçekçi bir temel teşkil etmektedir. Biz, bu bölge halklarına, onların ulusal çıkarlarına aykırı çözümler dayatma yolundaki denemelere – kaynakları ne olursa olsun – karşıkoymaya, bunların içyüzünü açığa vurmaya devam edeceğiz. Geçenlerde barış ve Çin-Hindi halklarının bağımsızlığı adına Versay'da yapılan dünya toplantısına Sovyetler Birliğinde büyük bir değer verilmekte ve bu dünya forumuna, çağımızın ilerici ve barışsever güçleriyle bu bölge ülkelerinin kahraman yurtseverleri arasında uluslararası dayanışmanın parlak bir gösterisi gözüyle bakılmaktadır.

Emperyalizm tarafından Yakın-Doğu'da açılan diğer harp ocağına

gelince, biz burada, emperyalist çevrelerin – daha önceki gibi – ilerici Arap rejimlerini devirme amacına yönelik yeni entrikalarına Arap dostlarımızla birlikte kesinlikle karşıkoymaktayız. İsrail yöneticileri, Sovyet-Arap ilişkilerini bozmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Fakat Sovyetler Birliğinin sistemli ve kesin anti-emperyalist politikası sayesinde, Arap dünyası ilerici güçlerinin sebatlı tutumu sayesinde, İsrail'in kötücül plânları suya düşürülerek, Sovyetler Birliği ile Mısır arasında bir dostluk ve işbirliği antlaşması imzalandı. Her iki memleketin karşılıklı ilişkilerini yeni bir basamağa yükselten bu antlaşma, Mısır'ın Yakın-Doğu'daki anti-emperyalist savaşın kilit noktasında bulunmasından ötürü, bütün Arap halklarının kurtuluş hareketi için önemli bir destek oldu.

Geçtiğimiz dönem içinde Sovyetler Birliği yöneticileriyle Mısır, Suriye, Irak ve Cezayir yöneticileri arasında yapılan temaslara, münasebetlerimizin devletler çizgisinde gelişmesi, partilerarası ilişkilerin genişlemesi Sovyet-Arap dostluğunun güçlendiğine ve bu dostluğun özünün de derinleştiğine tanıklık etmektedir.

Halkların ulusal kurtuluş savaşı ile Sovyetler Birliğinin dayanışması, yakın geçmişte Hindistan yarımadasındaki olaylar sırasında da elle tutulurcasına kendini gösterdi. SSCB, kökü dışarıda bir askerî diktatörlüğün uyguladığı gerçek jenosid'e (halk kırımı) kurban edilen Bangladeş halkının kurtuluş hareketini hiç tereddütsüz destekledi. Sovyetler Birliği, Hindistan yarımadasında durumun normalleşmesinden, burada yaşayan bütün halklar arasında iyi komşuluk ilişkilerinin gelişmesinden yanadır.

Geçen yıl boyunca, SBKP ile Afrika kıtasında sömürgecilik ve ırkçılığın zindanlarına hücum etmekte olan ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki ilişkiler daha da güçlendi. Angola, Mozambik, Gvineya-Bisau, Güney Afrika yurtseverleri, yürüttükleri mücadelede SSCB'nin gösterdiği yardım ve desteğin ne büyük bir rol oynadığını gayet iyi bilmektedirler.

1971'de SSCB ile Hindistan Cumhuriyeti arasında imzalanan barış, dostluk ve işbirliği antlaşması da bu yılın önemli dış politika olaylarından biridir. Bu antlaşma, hiç şüphesiz, Hindistan'ın bağımsızlığının sağlamlaşması için güçlü bir destek, güney-doğu Asyada ve bütün dünyada bir barış etkeni olacaktır.

Sovyet-Şili ilişkileri de başarıyla gelişiyor. Bizce, uluslararası genel gelişme sistemi içinde bunun ilkesel bir anlam ve önemi vardır. Şili halkı emperyalizmin meydan okumalarına cesaretle göğüs gerd. Biz, dışarıdan karışılmaksızın kendi kaderini kendi başına belirlemenin Şili halkının da yasal hakkı olduğu kanısındayız ve onun bu yoldaki çabalarını desteklemekteyiz. Şili'de kendine özgü biçimde gelişen devrimci süreç devam etmektedir. Yakın geçmişte Şili Komünist Partisi'nin 50. kuruluş yıldönümü münasebetiyle yaptığım ziyaret sırasında da bizzat tanık olduğum gibi, Şili emekçileri giriştikleri davayı Halk Birliği hükümetinin yönetimi altında tamamlamaya kesinlikle azmetmişlerdir.

SBKP'nin ve Sovyet halkının Avrupa problemlerine neden ötürü özel bir önem verdiklerini ayrıntılı olarak açıklamaya lüzum yoktur sanıyoruz. Avrupa problemlerinin çözümüne gösterdiğimiz büyük ilgi, bu kıta ve bütün dünya halklarının olgunlaşmış ihtiyaç ve isteklerine uygundur. Kaldı ki, bizim bu konudaki çıkış noktamız, komünist hareketinin gayet iyi bilinen ve Karlovi-Vari Konferansı ile 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı dokümanlarında da ifadesini bulan tutum ve görüşlerdir.

Bugün Avrupada gerginlikleri azaltma ve barışı güçlendirme yolunda artık belirli bir ilerleme kaydedildiğini söylemekte tamamiyle haklı sayılabiliriz. Bu konuda SBKP Merkez Komitesinin ve Sovyet hükümetinin amaca yönelik ve cesur politikasının oynadığı rol herkeşçe kabul edilmektedir. L. İ. Brejnef yoldaşın Fransa ziyareti, V. Brandt'la buluşması, Yugoslavya'yı ziyareti gibi önemli aksiyonlar, Avrupanın politik havası üzerinde hayırlı etkiler yaptı. Batı Berlin sorununu çözüme bağlayan dört yanlı bir anlaşma ve ADC ile FAC hükümetleri arasında, ayrıca da ADC ile Batı Berlin arasında aynı soruna ilişkin birer anlaşma imzalandı. Barışsever kamuoyu SSCB ile FAC arasında, Polonya ile FAC arasında daha önce imzalanmış bulunan ve bütün Avrupa devletleri, Avrupa halkları ve genel barış dâvasının çıkarlarına uygun olan antlaşmaların onaylanmasını beklemektedir.

ADC'nin milletlerarası hukuk kurullarına göre bütün devletlerce ve aynı zamanda FAC tarafından tanınması, her iki Alman devletinin BM örgütüne kabul edilmeleri Avrupada sağlam bir barış ve güvenlik sistemi kurulmasına önemli bir katkı olacaktır.

Güvenlik sorunlarını ele alacak ve Avrupanın hayatında tarihsel bir aşama teşkil edebilecek olan bir Avrupa genel konferansının toplanması fikrini, SBKP diğer kardeş partilerle birlikte aktif olarak ve girişimlerle de savunmaktadır. Varşova Antlaşmasına üye ülkelerin bu yılın Ocak ayında yaptıkları Prag toplantısında kabul edilen Politik Danışma Komitesi bildirisinde, sağlam bir Avrupa güvenlik ve işbirliği sistemine temel olabilecek somut prensipler açıkça formüle edilmiştir. Haziran ayında Brüksel'de yapılacak olan Toplumsal Güçler Güvenlik ve İşbirliği Konferansı da, hiç şüphesiz, Avrupanın bir sürekli barış ve geniş işbirliği kıtası haline getirilmesi çabalarına yardımcı olacaktır.

Sovyetler Birliği, silâhlanma yarışına son verilmesi ve silâhsızlanmaya geçilmesi uğrundaki azimli mücadelesine devam etmektedir. Startejik silâhların sınırlandırılması konusunda yapılan Sovyet-Amerikan görüşmeleri, Avrupada gerek yabancı devletler silâhlı kuvvetlerinin, gerekse ulusal silâhlı kuvvetlerin ve silâhların azaltılması sorunundaki inisiyatifimiz, SSCB'nin beş nükleer devlet arasında bir konferans ve bir de dünya silâhsızlanma konferansı toplanması fikrini ileri süren teklifi vb. bizim silâhsızlanmaya ne kadar önem verdiğimizi gösteren kanıtlardır.

Zamanımızın önemli uluslararası problemlerinin çözümü yolunda karşı-

laşılan zorluk, karışıklık ve engeller de az değildir. Bu çözüm baştanbaşa uluslararası ilişkiler sistemiyle bağlıdır ve bütün barışsever güçlerin aktif eylemini, bütün devletlerin yapıcı katılışlarını gerek olayların halkların selâmeti yönünde gelişmesi için elinden gelen her şeyi yapmaktadır. Birleşik Amerika ve Çin Halk Cumhuriyeti gibi memleketlerle ilişkilerini de bu açıdan belirlemektedir.

Biz Sovyet-Amerikan ilişkilerine dünya politikası satranç tahtasında «manevra» gözüyle bakmıyor, bunları, yeryüzünde sürekli barışın sağlamlaşmasındaki büyük önemini gözönünde tutarak ele alıyoruz. Biz, emperyalizmin saldırgan tutumuna karşı mücadeleyi bırakıp da, işi onun içyüzünü açığa vurur görünen lâflara boğmayı, bir yandan ABD'nin saldırgan politikasına karşıkoyma güçlerin toplanıp birleşmelerini amaçlayan teklifleri silkip atmayı, hem de prensipleri çiğnemenin barış dâvasına yararlı anlaşmalara varılmasını hedef tutan girişimleri suçlamaya kalkışmayı daima demogöji saymışızdır ve saymaktayız.

Partimiz ABD ile ilişkilerde, bir yandan Vaşington'un kendi diktasını diğer halklara dayatma yolunda süregelen denemelerine kesinlikle karşıkoymayı, öte yandan her iki tarafca kabul edilebilir gerçekçi kararlara varma olanakları aramayı bağdaştırma çizgisinden yürümüştür ve yürümektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilişkilerimize gelince, bunların iyileştirilmesine ÇKP yöneticilerinin tutumu engel olmaktadır. En aktüel ve çetin sorunlarda, ÇKP yöneticileri, değişmez bir inatla, komünist ve işçi partilerinin görüşlerine aykırı hareket etmektedirler. Bu hususta, onların, bütün silâhsızlanma mücadelesi sorunlarında, bu arada beş nükleer devlet arasında bir konferans yapılması sorununda ve Avrupa güvenliği problemlerindeki ters tutumlarını, Yakın Doğu anlaşmazlığının çözümü sorununda provokatörlük yolunu bile tutmuş olmalarını hatırlatmak yeterlidir. Çin yöneticileri, ABD emperyalist çevreleriyle beraber, gerçekte Bangladeş halkının ulusal kurtuluş hareketine karşı cephe almışlardır.

Çin liderleri anti-sovyetizmi körüklüyor, bunu iç ve dış politikalarına temel yapıp, dünya komünist hareketi saflarında ve diğer anti-emperyalist güçler arasında bölücü eylemlerine devam ediyor, çevirdikleri diplomatik manevralarla da günden güne daha açık biçimde emperyalizmin yararına hareketlerde bulunuyorlar.

Partimiz Çin'le ilişkilerde SBKP XXIV. Kongresinin bir daha belirlediği ilkesel hat üzerinden yürümektedir. Bu hat, Marksizm-Leninizm prensiplerini, dünya sosyalist sisteminin ve bütün komünist hareketinin birliği için mücadeleyi kesinlikle savunmayı, SSCB ve ÇHC arasında devlet ilişkilerini iyileştirmeye, Sovyet ve Çin halkları arasında dostluk ve işbirliğini tekrar canlandırmaya hazır bulunmakla bağdaştırmaktadır.

Partimiz, izlediği uluslararası politikanın sınıfsal özünü kardeş partilerin

tasvip etmelerinden, dayanışma ve dostluk göstermelerinden ötürü memnuluk duymaktadır. Biz SBKP Kongresi tarafından kabul edilen barış programına ve partimizin bu programı uygulama eylemlerine, komünist hareketinin 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nca hazırlanan anti-emperyalist mücadelede eylembirliği plâformunu gerçekleştirme yolundaki kolektif çabalarına kendi katkımız olarak bakmaktayız.

SBKP'nin uluslararası komünist hareketinde XXIV. Kongreden sonraki eylemi, bizim kardeş partilerle ilişkilerimizi her bakımdan genişletmekten yana, aktüel politik ideolojik sorunlarda sıkı işbirliğinden, eylemleri ahenkleştirmekten ve daimi fikir değiş-tokuşundan yana olduğumuzu açıkça göstermektedir. Dostlarımızla ikili görüşmelerimizin gelişmesi, teorik konferanslar da dahil olmak üzere kardeş partilerin bütün kolektif tedbirlerine katılışımız da bunun bir kanıtıdır.

Biz sağ ve «sol» revizyonizm ve nasyonalizm belirtilerine karşı mücadeleye ilkesel bir önem veriyoruz. Esas fikir ve görüşlerde birlik, yalnız emperyalizme karşı yürütülen ortak mücadelenin etkinliğini arttırmak ve ayrı ayrı memleketler komünistlerinin politik alanda uluslararası işbirliği yapmalarına yardım etmekle kalmaz; bu birlik, dünya komünist hareketinin zamanımızın en etkili toplumsal gücü olarak gelişmesinin de zorunlu şartıdır.

Partimiz ve Sovyet devleti, uluslararası alanda bundan sonraki eylemleriyle de, artık belirmeye başlayan olumlu değişimleri pekiştirmeye, henüz çözülmemiş problemlerin yapıcı çözümlere bağlanması yolunda yeni çabalar harcamaya, emperyalizmin saldırganlık politikasına karşı daimi bir uyanıklık göstermeye, yeryüzünde barışın, güvenliğin ve sosyal ilerlemenin garantilenmesi için ellerinden geleni yapmaya çalışacaklardır.

SBKP'nin bu politikası bütün dünyada milyonlarca müttefiki tarafından desteklenmektedir. Sovyet komünistleri, zamanımızın bütün devrimci güçlerinin takviyesi için, bu güçlerin öncüsü olan uluslararası komünist hareketinin politik ve düşünsel plânda sınıksız topluluk ve birliği için bundan böyle de sapsımsızın mücadele edeceklerdir.

Sovyet komünistleri, partimizin XXIV. Kongresinden sonra geçen yılın sonuçlarını memnuniyetle değerlendiriyorlar. 1972 yılı Aralık ayında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin 50. kuruluş yılını doldurması bakımından, partimiz için, halkımız için mutlu bir yıldır. SBKP bu yıldönümüne, enerjiyle dolu, uzun yılların mücadele ve kuruculuk tecrübesiyle zenginleşmiş, çizdiği hattın doğruluğuna inanmış, yığınların güveniyle daha da güçlenmiş ve Leninci Merkez Komitesi etrafında tekvücut birleşmiş olarak hazırlanmaktadır.

V. İ. Lenin ve kardeş partiler

ERNST HENRI

V. İ. Lenin'in dünya komünist hareketindeki rolü tükenmez bir konudur ve bundan sonra da tükenmez konu olarak kalacaktır. Bu konuyu incelemede kaynak yetersizliği sözkonusu değildir. Lenin'in tüm mirası (kitapları, makaleleri ve nutukları, kendisiyle yapılan konuşmalara ait belgeler) bu kaynakların başında gelir. Çalışma arkadaşlarının anılarından, Komintern'in belgelerinden ve kardeş partilerin literatüründen de pek çok materyal el altındadır. Öyle ki, bir inceleme yazarının bunların hepsini birden kucaklaması olanaksızdır. Bundan ötürü, biz Lenin'in kardeş partilerle karşılıklı ilişkilerinin stili üzerinde durmakla yetineceğiz.

Lenin'in işçi hareketi içinde eşsiz bir ün yapmasının sırrı nedir? Çeşitli ülkelerin ve ulusların komünistleri arasında neden böylesine çok sevilir, neden kendisine bu derece inanılır ve güvenilir?

Lenin dünyada ilk sosyalist devletin ve böyle bir sosyalist devleti yaratan ilk partinin kurucusudur. Dünya komünist hareketinin Marks ve Engels'ten sonra en büyük teorisyeni odur. Lenin'in bu harekete benimsediği politika, belirlenen amaçlara daima uygun düşmüş, doğruluğu uygulamada ispat edilmiştir. Leninizm hiçbir zaman «Rusya'ya özgü», «ulusal» bir olay çerçevesi içinde kalmamış, dünya çapında bir öğreti olagelmıştır. Bu, tabii, onun başlıca özelliğidir. Fakat bir de şu vardır: Birçok şeyler Lenin'in diğer partilerle ilişkilerinin özelliklerine (ki biz buna «stil» dedik) bağlıydı. İşte biz şimdi bu özelliklerin en karakteristik prensiplerini açıklamaya çalışacağız.

Lenin, başka ülkelerin komünistleriyle yaptığı danışma toplantılarında, konuşma ve tartışmalarında, ya da onların sorunlarıyla ilgili yazılarında daima enternasyonalist ölçütü temel yöntem olarak kullanmıştır. Kardeş partilerle ilgili kanıtlarında, sonuçlama ve tekliflerinde hep bu ölçütü çıkış noktası yapmıştır. Lenin, tüm uluslararası işçi hareketinin çıkarlarını ve amaçlarını kılavuz edinerek sorunları bir bütün halinde ele alıyor, ulusal problemlerin enternasyonal problemlerle karşılıklı bağını gözönünde bulundurarak çözüyor ve her komünistin, her proletarya devrimcisinin de böyle davranmasını istiyordu.

Lenin 1913 yılında şunları yazmıştı: «Bilinçli işçi, kendini yalnız *Rus* Marksistleri ailesinin değil, aynı zamanda *dünya* Marksistleri ailesinin bir üyesi olarak hisseder ve öyle bilir.» (!)

Lenin bu düşüncesini ömrünün sonuna kadar şaşmadan uygulamıştır. Bunun sonuçları da açık-seçik ortadadır. Her komünist partisi, dünyadaki

(!) V. İ. Lenin. Toplu eserleri, c. 24, s. 201.

durumu ne olursa olsun, diğer komünist partisini ve bütün komünist partilerini gözönünde bulundurmak zorundadır. Tek sözle problemler birlikte çözülmelidir.

Lenin 1920'de şunları belirtmişti: «Biz, işçilerin kendi kurtuluşları uğrunda yürüttükleri savaşın büyük sorunlarını çözerken devrimci proletaryanın uluslararası disiplinine tâbi oluyor, çeşitli ülkelerdeki işçilerin tecrübelerini, bilgi ve azimlerini gözönünde bulunduruyor ve bu tutumumuzla övünüyoruz.» (1)

Lenin, yirminci yüzyıl komünistlerini son derece önemli politik ödevleri gerçekleştirmeye hazırlıyor; onlara, kendi ülkelerindeki işçi hareketinin olanaklarını ve çıkarlarını komünizmin dünya stratejisiyle birleştirme sanatını öğretiyordu. O daima sosyalizmin genel çıkarlarına öncelik veriyordu. Leninci enternasyonalizm okulundan geçenler bu buyruğu unutmamışlardır. Enternasyonalizm bu gibi proletarya devrimcilerinin iliklerine işlemiş, bütün ömürleri boyunca onların düşüncelerinin ve hattâ karakterlerinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Dünya komünist hareketinin öncüler nüvesi işte bu suretle meydana gelmiştir.

Fransız komünistlerinden P. Vayan Kutürie 1925 yılında yayımlanan bir yazısında şöyle der: «Bütün dünyayı temelinden sarsmış, bu dünyada yaşayan ve teneffüs eden her şeyi bilincinde kaynaştırmış olan bu adam, Çin kuleleri gibi, zenci hamallar gibi duyma ve düşünme yeteneğini, bu şaşılası kabiliyeti, bilinçli hayatının sonuna kadar korumuştur. Zulüm altında inliyen anamit ve Hintli de onun yabancıları değildi; Leningrat'lı metal işçisi gibi, Paris'li dokumacı gibi, Yeni Virjiniya'lı madenci gibi çok iyi bildiği bir kitapçı. Lenin en gelişkin yeni insan tipi idi, bizim için geleceğin ilk örneğiydi.»

Her ülkenin ilerici işçileri Lenin'in gerçekten kendilerinden sayarlardı. İngiliz işçi hareketinin emektarlarından T. Kvelç (ki mesleği mürettepliktir, Komintern'in İkinci Kongresine Britanya Sosyalist Partisinin delegesi olarak katılmıştır) 1920 yılında yayımlanan bir yazısında şöyle demektedir: «Lenin Londra'ya gelmiş olsaydı, bu büyük başkentte yüzbinlerce işçi tarafından karşılanıp selâmlanırdı. Birleşik Krallığın her büyük şehrinde, kanımızca bütün dünyanın her büyük şehrinde bu böyle olurdu ... Proletarya böyle savunuculara malik olduğu için cidden mutludur.»

Kardeş partiler mensuplarından Lenin'i tanımış veya hiç olmazsa görmüş ve dinlemiş olanlar ona işte bu gözle bakıyorlardı. Onlar için Lenin sanki kendi örgütlerinin üyesiydi.

Dış ülkelerin komünistleri, Lenin'i, kendi ihtiyaç ve problemlerini bildiği için ve aynı zamanda derin demokratizminden ötürü sevip sayıyorlardı.

Engels, çeşitli ülkelerin sosyalist partileri arasındaki karşılıklı ilişkiler

(1) V. I. Lenin, Toplu eserleri, c. 41, s. 272–273.

hakkında 1882 yılında yazdığı bir yazıda «Enternasyonal işbirliği ancak eşit olanlar arasında mümkündür» der. ⁽¹⁾ Lenin de aynı fikirdeydi. O hiç kimseyi hiçbir zaman zorlamıyor, ancak aydınlatıyor, ikna ediyordu. Bu tutumu, dünya komünist hareketinin oluştuğu yıllarda hiç şüphesiz önemli bir rol oynadı. Bazı komünist partileri veya akımlar arasındaki tartışmalar ne kadar hararetli ve çetin olursa olsun, Lenin bütün partilere kanılarını serbestçe ortaya koyma ve kararlara katılma hakkını tanıyordu. Fakat kararlar alındıktan sonra, hepsi bunlara uymak zorundaydı.

Lenin bizzat eleştirdiği komünistlere karşı da gayet taktik, dikkat ve ihtimamla davranıyordu. 1920 yılının Mayıs ayı başında G. V. Çiçerin'e yazdığı mektup bunun bir örneğidir. Bu mektupla, henüz tamamladığı «Komünizmin çocukluk hastalığı: „Solculuk“» adlı eserinin veya bunun «İngiltere bölümünü»nün kendisi veya «İngiliz sosyalist hareketini çok iyi bilen» bir yoldaş tarafından gözden geçirilmesini, «yanlışlık ya da bir taktiksizlik» varsa, bunların bildirilmesini rica ediyordu. ⁽²⁾

Leninci parti ahlâkının öbür tarafını da görmemiz gerekir. O tartıştığı kimselere karşı dürüst ve nazik davranırdı. Tartışmalarda yumuşaklık göstermez, ilkesel sorunlardan en ufak bir fedakârlıkta bulunmazdı. Eleştirilerinde amansızdı, fakat bunlarda kişiselliğin izi bile yoktu. Ona göre, prensiplere bağlılık her şeyin çözüm yoluydu. Enternasyonalizmden sapanlara, her ne biçimde olursa olsun milliyetçilik bataklığına saplananlara, kendi partilerini diğerlerinden üstün görenlere veya dünya hareketinden koparmaya çalışanlara karşı amansızdı.

Örneğin Alman Komünist Partisi sağcı oportünistlerinin lideri P. Levi'nin ulus ve sömürgeler sorunları hakkındaki tezleriyle ilgili teklifi dolayısıyla yazdığı yazıda, onu, Alman ulusunu dünyanın *biricik* ulusu olarak ele aldığı için, doğrudan doğruya «nasyonal-bolşevizm» bataklığına düşmüş olmakla suçladı. ⁽³⁾ Lenin kardeş partilerle işbirliğinin önemini küçümseyen bazı Sovyet komünistlerine karşı da aynı biçimde sert davranıyordu. Enternasyonalizm dünya işçi hareketinin sorunlarına yaklaşımda onun için değişmez bir çıkış noktasıydı.

Lenin büyük bir politik sezgiye sahipti. Bu duygu bir sihir, bir allah vergisi değildi; geniş tecrübeye dayanan bilimsel bir tahlilin ürünüydü.

Lenin, sayısız örneğin de tanıklık ettiği üzere, tarihsel olayları öngörüyor, işçi hareketini bunlara hazırlıyor, bundan ötürü de en çözümleyici anda üstün geliyordu. Bilindiği gibi, Birinci Dünya Harbini de başlamanın çok önce kestirmiş, Çarlığın çökeceğini, ilk sosyalist devletin Rusya'da kurulacağını, Kayzer Almanyasının yenilgiye uğriyacağını (daha Brest-Litovsk Barış Antlaşması tartışmaları sırasında), burjuva diplomasi-

⁽¹⁾ K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 35, s. 221.

⁽²⁾ V. İ. Lenin. Toplu eserleri, c. 51, s. 186, 189.

⁽³⁾ V. İ. Lenin. Toplu eserleri, c. 41, s. 459.

sinin anti-sovyetik cephesinde gedik açılacağını (Cenova Konferansından önce) öngörmüştü. O aynı zamanda emperyalizmin sömürge sistemindeki çöküşün başlangıcını, ulusal kurtuluş hareketinin dünya alanına çıkacağını ve daha birçok olayları öngörmüş bulunuyordu.

Lenin, dış ülkelerin komünistlerini, kendi ülkelerinin çeşitli problemlerinin incelenmesi sırasında da, şaşmaz öngörülerıyla sık sık hayrete düşürüyordu. Komintern aktivistlerinin anılarında bunu kanıtlayan pek çok örnek vardır. Kardeş partiler, her türlü koşullar içinde tam zamanında yönlerini belirlemede, doğru bir eylem programı hazırlamada, yenilgiden kurtulmada Lenin'in tahlillerinden daima yararlanmışlardır. Dünya işçi hareketinin karşılaştığı her probleme Lenin'in derin bilimsel yaklaşımı, kardeş partiler için her şeyden önce bir anahtardır. Onun yalnız büyük pratik devrimci olarak değil, aynı zamanda *devrimin büyük teorisyeni* olarak rol oynaması bundan ileri gelmektedir. Günlük hayatı incelemek ve olayları izlemek suretiyle elde ettiği sonuçlamalara dayanan isabetli tahlilleri, Marks ve Engels'in dâvasını devam ettirmesinde; emperyalizmin karakteri, sosyalizmin ilkönce bir veya birkaç ülkede zafere ulaşma olanağı, burjuva devriminin sosyalist devrime dönüşmesi, yeni tip proletarya partisi, sosyalizmin ilkönce bir ülkede kurulmasına geçilmesi, üstün gelen proletaryanın ulusal kurtuluş hareketiyle bağ kurması ve benzeri sorunlar gibi, çağdaş Marksist teorinin büyük sorunlarını ele alıp çözmesinde kendisine yardım ediyordu. Lenin'in devrimci eylemleri teorik eserlerinin ayrılmaz bir kesimiydi. Devrimci eylemleri işte bu temel üzerinde geliyordu.

Lenin için politika gerçek bir bilimdi. O her önemli sorunu «bütün teferuatıyla» inceliyor, bu alanda işin kestirmesine razı olmuyordu. Kendisiyle görüşen yabancı yoldaşları ve diğer aktivistleri şaşırtan sarsılmaz inanç mantığı ve çelik gücü de bundan ileri geliyordu.

Oktobr Devrimi'ne katılmış ve Lenin'le birçok defa görüşmüş olan Amerikalı ilerici gazeteci A. R. Vilyams, bir başka yazarın şu sözlerini aktarmaktadır: «Lenin muarızına cevap vermez, onu âdeta otopsi masasına yatırır. O bir ustura gibidir. Zekâsı şaşırtıcı bir hız ve keskinlikle çalışır. Muarızının en küçük yanlışlıklarını bile görür, ileri sürdüğü iddiaların kabulü imkânsız yanlarını atar ve bunlardan ne boş sonuçlar çıkarılabileceğini ispat eder ... Mantığının gücüyle insanı âdeta büyüler ve entelektüel tutkusuyla etki altına alır.»

Amerikalı komünist Con Rid, V. İ. Lenin için şunları yazmıştı: «Eşsiz zekâ gücüyle önderliğe yükselmiş olağanüstü bir halk önderi. Her türlü gösterişten uzak. Hislere kapılmaz. Metin ve başeğmez. Göstermelik saldırılarda bulunmaz. Fakat en basit sözcüklerde en karmaşık fikirleri bulup sergilemenin, zekâsının derinlere işleyen kıvraklığıyla atımlı cesaretini birleştirerek somut durumu esaslı biçimde tahlil etmenin büyük ustası ...»

Komintern'in IV. Kongresine katılmış olan V. Ulbriht anılarında şöyle der: «... Lenin bir sorunun özlüğünü derhal kavıyordu. İkinci dereceli

sorunlarla kendisini asıl sorundan saptırmak olanaksızdı. Şu veya bu ölçüde dikkate değer hiçbir şeyi gözden kaçırmıyordu.»

Lenin en ince ve en isabetli tahlilleri sayesinde, diğer ülkelerin olaylarını öngörebiliyor, bunlarda beliren değişiklikleri sezebiliyor, düşmanın, işçi sınıfının ve şu veya bu kişinin güçlerini gerçekçi ölçülerle değerlendirebiliyordu. Bu hususta da, her alanda olduğu gibi, hiçbir heveskârlığı ve hiçbir üstünkörü tutumu hoşgörmüyordu. Tahlilleri yalnız varolan şeylere ve geleceğe ilişkin olarak bu varolan şeylerden doğan olgulara dayanıyordu. Onun Marks için söylediği şu sözler, kendisi için de aynen söylenebilir: Marks'ta «ütöpiller yaratma ve bilinemiyecek şeyler hakkında boş yere kehanette bulunma çabasının gölgesi bile yoktur.» (!) İşte bundan ötürü, Lenin'in sonuçlamalarını yerinden kıpırdatmak bile hemen hemen mümkün değildi. Onun fikirleri, tavsiyeleri ve eleştirileri, yine bundan ötürüdür ki, kardeş partiler üzerinde böylesine büyük bir etki yapıyordu.

Uluslararası sınıf mücadelesinde sadece politik durumun ciddi bir bilimsel tahlilden geçirilmesi yeterli değildir. Bilimsel düşünüşe mutlaka strateji sanatı eşlik etmez. Lenin işte bunların her ikisine de sahipti.

Lenin'in, dünya devrim sürecinin stratejisi, milyonlarca insanı örgütlemeye ve seferber etme sanatı, ihtilâl sanatı, burjuva partilerine, burjuva parlâmentosuna, sosyal-demokrasîye karşı uygulanacak taktik ve benzeri konular üzerindeki düşünceleri çeşitli ülkeler komünistleri tarafından bugün de okunup öğreniliyor. «Komünizmin çocukluk hastalığı: „Solculuk“» adlı kitabı, dünya devrim hareketinin stratejisini aydınlatan gerçek bir ders kitabı olarak okunagelmektedir. Bütün dünyadaki kardeş partilerin milyonlarca üyesi, devrim savaşının nasıl yürütülmesi ve nasıl yürütülmemesi gerektiğini bu kitaptan öğrenmişlerdir ve öğrenmektedirler.

Lenin devrim strateji ve taktiğinin bütün önemli sorunlarıyla meşgul olmuştur. İşte bir örnek: Münih işçileri 1919 Nisanında Bavyera Sovyet Cumhuriyeti'ni kurmuşlardı. Yöneticileri dâvaya sadık ve inanmış komünistlerdi. Marksizm teorisini biliyorlardı. Fakat devrim tecrübeleri yoktu. Bavyera karşı-devrimcileri güçlü, kurnaz ve amansızdılar. Derhal müthiş bir karşı-hücum geçtiler. Devrimin öncü gücü sayıca azdı. Çiftlik ağaları Münih dolayında ortalığı kırıp geçirmek ve talan etmek için örgütlenmişlerdi. Rayhsver'in beyazorducu generallerinin bir darbesi bekleniyordu. İşçi iktidarı tehlikedeydi. Kuvvetler oranı ayaklananlar yararına değildi. Devrim iktidarının durumu, o nazik günlerde – sözün tam anlamıyla sayılı günlerde – Bavyera komünistlerinin tutumuna bağlıydı: Onlar, Bavyera burjuvazisi Münih'e saldırmazdan önce mevzilerini kuvvetlendirmeyi başara-bilecekler miydi? Bu iş nasıl olacaktı?

Lenin 27 Nisan 1919'da Bavyera Sovyet Cumhuriyeti'ne bir kutlama

(!) V. İ. Lenin. Eserler, c. 33, s. 85.

mesajı gönderdi. Bu mesaj, o zamanın koşulları içinde Bayera komünistlerinin eline bir hayli geç (karşı-devrimcilerin inisyatifi ele almalarından sonra) geçmiş olmasına rağmen, onun devrim strateji ve taktiğinin gücünü gösteren bir örnek olarak daima anılacaktır. Mesajda şöyle deniliyordu:

«Aşağıdaki hususlar hakkında bize daha sık ve daha somut bilgiler vermenizi çok rica ederiz: Burjuva cellâtları Şaydeman ve ortaklarıyla mücadele için ne gibi tedbirler aldınız? Şehirlerde işçi ve hizmetkâr şûraları kurdunuz mu, işçileri silâhlandırdınız mı, burjuvazinin silâhlarını aldınız mı, işçilere ve özellikle ırgatlarla küçük çiftçilere derhal geniş yardımlarda bulunmak üzere eşya ve diğer ürün depolarından faydalandınız mı, Münih'teki fabrikatörlerin emlakına ve kapitalistlerin servetlerine ve aynı zamanda Münih dolayındaki kapitalist tarım işletmelerine el koydunuz mu, küçük köylülerin ipoteklerini ve icar borçlarını iptal ettiniz mi, ırgatlarla vasıfsız işçilerin ücretlerini iki veya üç katına çıkardınız mı, halk için bildiriler ve gazeteler yayımlanmak üzere bütün kâğıt stoklarına ve basımevlerine el koydunuz mu, altı saatlik işgünü ve devlet işlerini yürütmek için de iki veya üç saat süreli bir çalışma ilân ettiniz mi, Münih'te işçileri hemen zengin evlerine yerleştirmek maksadıyla ihtiyaç fazlası odaları burjuvazinin elinden aldınız mı, bütün bankalara el koydunuz mu, burjuvaziden rehineler aldınız mı, işçilere burjuvaziden daha fazla yiyecek tayıni verilmesi usulünü uygulamaya geçtiniz mi, bütün işçileri savunmaya ve civar köylerde ideolojik propagandaya seferber ettiniz mi? Bu tedbirlerle benzerlerinin, işçi ve ırgat şûralarının ve ayrıca küçük köylü şûralarının girişimleri ile en süratli ve geniş ölçüde uygulanması sayesinde durumunuz kuvvetlenecektir. Burjuvaziye alağanüstü vergi konmalı, işçilerle ırgatların ve küçük köylülerin durumunda derhal ve mutlaka gerçek bir iyileşme sağlanmalıdır.»⁽¹⁾

Lenin'in mesajı işte buydu. Peki, ne vardı bu belgede? Bu bir politik program tasarısı mıydı? Hayır, sadece politik program değil. Bu, her şeyden önce, devrim strateji ve taktiğinin, sınıf düşmanı ile savaşın daha ilk çatışmalarından birinde uygulanacak gayet özlü bir eylem *doğrultusu*'ydu.

Lenin'in Mağal yoldaşlarla 1921 yılında yaptığı konuşmalarda, Mağolistan'ın kapitalist olmanın gelişme perspektifi hakkındaki bulgusunun da büyük bir stratejik önemi vardı.

O yıllarda çeşitli ülkelerde birbirinin benzeri durumlar belirmişti. Komünist Enternasyonal'i'nde böyle sorunlar incelenirken ortaya çıkan her zorluk karşısında, Lenin daima doğru bir çözümün bulunmasına yardım ediyordu. Rus devriminin tecrübesiyle uluslararası tecrübeyi birleştirmek suretiyle global devrim sürecinin yasallıklarını buluyor, çeşitli memleketlerdeki sınıf mücadelesinin «sinir sistemleri»ne parmak basabiliyordu.

(¹) V. I. Lenin. Bütün eserleri, c. 38, s. 321, 322.

Dünya işçi hareketi problemlerinin çözümünde Lenin'in bilimsel tahlillerinin ve strateji ustalığının dayanakları nelerdir? Bu husustaki bütün veriler şöyle özetlenebilir: Onun bilimsel tahlilleri ve strateji ustalığı, Marksizm teorisini olanca derinliğiyle bilmesine, dünya işçi hareketi ve genellikle yurtdışı çalışmalar hakkında çok yönlü bir bilgi sahibi olmasına dayanıyordu.

Lenin küçüklü büyüklü bütün ülkelerin durumu, politika ve ekonomileri, partileri ve toplum yöneticileri hakkında her zaman bilgi edinmeye çalışıyordu.

Onun bilgi ve ilgilerini ölçüye vurmak zordur. Bu hususta ilk elden bazı veriler de aktarabiliriz.

Macaristan Komünist Partisi'nin kurucularından L. Rudaş'ın 1919 ilkbaharında Lenin'le yaptığı konuşma hakkındaki anılarından:

«Bana derhal şunu sordu:

– Macaristanda ne kadar tarım işçisi ve yoksul köylü var?

Harpten önce yayımlanmış verilere dayanarak, bunların aşağı yukarı dört milyon olduğunu söyledim. Hayret etti:

– O kadar çok mu? ... Bakınız ... böyle sorunlara tam bir sorumluluk duygusuyla yaklaşmalıyız. Dün, size komşu bir ülkenin komünist partisi yöneticilerinden biri benim yanımdaydı. Aynı soruyu ona da sordum. Cevap veremedi. Memleketindeki sınıf güçleri oranını, ve en önemlisi, köy ekonomisi proleterleriyle yarı-proleterlerinin sayısını bilmiyen bir komünist nasıl komünisttir ki ...»

İngiliz komünistlerinden T. Bel'e yazdığı Ağustos 1921 tarihli mektuptan: «... (İngiltere'de ne kadar madenci var? 500 binden fazla mı? Ya güney Galya'da ne kadar? 25 bin? 24 Temmuz 1921'de Kardi'fte fiilen ne kadar madenci temsil ediliyordu?)» (!)

18 Ağustos 1920 günü Çekoslovakya komünistlerinden A. Zapototski'yle yaptığı konuşmadan:

«Partinin kongre meselesi ne oldu? Yakında mı toplanacak? Eylülde demek? Sol kanadın güveni nasıl? Çoğunluğu kazanabilecek mi? ... Bilmem, bilemem, sevinmekte acele etmeyin, çünkü sağcıların nasıl davranacaklarını ve neler yapabileceklerini henüz bilmiyorsunuz ... Ya sendikalar ne halde? ... Birlik var mı aralarında? ... Hangisi en kuvvetli? Sizin sendika sosyal-demokrat mı? Yönetimi kimlerin elindedir?»

1918 yılında Amerikadan Sovyet Rusya'ya giderek Lenin'le konuşan Hollanda'lı komünist S. Rutgers'in anılarından:

«Birleşik Amerikadaki durum ve bu memleketin yöneticileri hakkında

(!) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 44, s. 85.

Burada Güney Galya Madencileri Federasyonu'nun kongresi kastedilmektedir. Kardi'fte yapılan bu kongrede III. Enternasyonal'e katılma kararı alınmıştır.

öylesine bilgi sahibiydi ki, ben hayretler içinde kaldım ve sorduklarının hepsine cevap da veremedim. Benim, bazı sorularına cevap vermekte güçlük çektiğimi farkedince, hiç sezdirmeden bir başka soruya geçiyordu. Bu suretle benden epeyce somut bilgiler alabildi.»

Almanya'yı ziyaret eden Bulgar komünistlerinden R. Avramof'un, 1917 yılı sonunda Lenin'le yaptığı konuşmaya dair anılarından:

«Vladimir İliç, iki saatten fazla süren konuşmamız boyunca Almanyanın durumuyla çok yakından ilgilendi. Beni âdeta göz açtırmıyan bir soru yağmuruna tuttu. O her şeyi en küçük ayrıntılarına kadar öğrenmek istiyordu.»

1918 yılı Ocak ayında kurulan Finlândiya devrimci hükümeti üyelerinden A. Taymi'nin aynı yılın Şubatında Lenin'le görüşmesine dair anılarından:

«Beni Finlândiyanın durumu hakkında müthiş bir soru yağmuruna tuttu. Cephedeki durumla, devrimci hükümetin çıkardığı kanunlarla, çeşitli halk gruplarının tutumuyla, beyazlar'ın sahip oldukları kuvvet miktarıyla, askeri işleri yürütenlerin ne kadar olduğuyla, memlekette en çok neye muhtaç olduğumuzla, kısacası her şeyle ilgileniyordu ...»

Lenin kendi yurdunun işleriyle haddinden fazla yüklü olduğu halde, her memleketin durumu hakkında en ince ayrıntılarına kadar bilgi edinmeye çalışıyordu. Matematikte eşitleme rakamları, fizikte deney araçları ne kadar gerekliyse, Lenin'e de dış ülkelerin hayatına ilişkin veriler o kadar lüzumluydu. Dünya politikasının barometresi daima gözleri önündeydi. Öylesine çok şeyler biliyor ve anlıyordu ki, kardeş partilerin en tecrübeli ve kendi yurtlarının durumunu iyi bilen yöneticilerini de daima hayretler içinde bırakıyordu. O her zaman daha fazla, hem de tam ve çıplak gerçeği öğrenmeye çalışıyordu.

Muarızlariyle yaptığı polemiklerde de böyle hareket ediyor, tam ve çıplak gerçek yanlısı bir titizlik gösteriyordu. 1920 yılında Torino'da İtalya Sosyalist Partisi'nin kongresi toplanmış, partinin sağcı, anti-komünist kanadının lideri Treves bir konuşma yapmıştı. Bunun üzerine, Lenin «İtalya Sosyalist Partisi'ndeki mücadele» başlıklı makalesini yazmaya koyuldu. Kendisine bu partinin Torino kongresi hakkında belgeler toplayan A. M. Geler'e yazdığı bir mektupta şöyle diyordu:

«Bana Treves'in konuşmasını *mutlaka* sağlayınız ... *Bütün* materyali toplayınız, ve Torino programının *her* olumsuz yanını *açıklayıp ispat etmek* üzere, bunlardaki *temel görüşleri* tercüme ediniz.» (1)

Lenin eksik ve uydurma enformasyon istemez, süslü verilerden hoşlanmazdı. Uluslararası işçi hareketinin sorunlariyle ilgili bir Enformasyon Enstitüsü kurulmasının plânlaştırılması üzerine, E. S. Varga'ya yazdığı 1 Eylül 1921 tarihli mektubunda şunu belirtiyordu:

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 51, s. 299.

«Bize tam ve doğru enformasyon gerek. Gerçek, hizmet etmesi gereken kimselere bağımlı olmamalıdır.» (1)

Lenin toplanan kanıtların eksiksiz, tam ve iyi olmasında ısrar ediyor, E. S. Varga'nın tasarısına ilişkin notlarında «objektif veriler» (2) seçilmesini istiyordu. O bunun yalnız yönetici sıfatıyla kendisi için değil, bütün komünistler için önemli olduğu kanısındaydı. Komünistler, basitleştirilmiş ve hele acı yanları örtbas edilmiş gerçeklerden değil, reel durumdan ders almalı, kendilerinde pratik düşünme yeteneğini geliştirmeliydiler. Lenin «bütün değişik olaylar içinde yönümüzü belirlemeyi becerebilmemiz için, iki omuzumuz üzerinde kendi başımız bulunmalıdır» (3) diyordu. Bu yeteneklere çok önemli bir nitelik daha katıyor, komünistin yalnız büyük bir gerilimle değil, aynı zamanda alabildiğine aktif olarak çalışması gereğine işaret ediyordu.

Lenin, Sovyet hükümetinin yöneticisi olarak çalışırken nasıl bir tutum içindeyse, yabancı ülkelerin komünistleriyle ilişkilerinde de aynı tutumun niteliklerine bağlı kalıyordu. Kendisiyle görüşebilmiş olan kardeş partiler temsilcilerinin hepsi de bunu böylece belirtmektedirler. 1919 yılında Lenin'i ziyaret etmiş olan ilerici İngiliz toplum adamlarından V. Gud, anılarında şunları yazmaktadır:

«Kendisine ne demeliydim? O hiçbir belirsiz sözcük kullanmadan, gayet açık ve dolaysız konuşuyordu. Lenin'le görüşen kimsenin bir şeyi yanlış anlaması, kararsızlığa düşmesi, onun yanından yanlış bir izlenimle ayrılması olanaksızdı.»

Lenin ne istediğini iyi biliyordu. Bundan başka, prensiplere inanmışlığın sarsılmazlığı içinde bulunuyordu, sözleri de bundan ötürü apaçıktı. Ayrıca, o şaşmaz bir dâva adamıydı, hiçbir noksanlık ve hataya tahammülü yoktu. Yaşlı Alman komünisti Y. Valher der ki:

«Lenin'in konuşma stili şu üç sözcükle tam olarak karakterize edilebilir: Sadelik, doğruluk, açıklık. O, en basit insanların da anlayabilmesi için, sorunun özünü açıklamaya çalışırdı. Sözlerini herkesin anlamadığını sezdiği zaman da kızmaz, düşüncelerini bir daha, bir başka türlü, ama yine aynı sadelikle tekrarlardı.»

Çalışmaları sırasında, her hangi bir talimat verirken, tavsiyelerde bulunurken hiçbir ayrıntıyı küçümsemez, en küçük ayrıntıları da mümkün olduğu kadar gözönünde bulundurmaya çalışırdı. 1918–19 yıllarında Kuzey Rusya'ya çıkarılan müdahaleci İngiliz ve Amerikan askerleri arasında ajitasyon beyannameleri yayma işleriyle uğraşmış olan İngiliz komünisti D. Fayberg, Lenin'in «ajitasyon materyallerinin nasıl basılması, paketlenmesi ve

(1) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 54, s. 446.

(2) Yine orada, s. 444.

(3) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 41, s. 52.

en çetin engelleri aşarak nasıl gönderilmesi gerektiğini en ince ayrıntılarına kadar izah etmeye çalıştığını» anlatır. Evet, dünya tarihinin dümenini elinde tutan adam, düpediz teknik karakterli olan işlerle de işte böylesine meşgul oluyordu. Devrimci çalışmada onun için her iş önemliydi, hiçbir şey üstünkörü yapılmamalıydı.

Lenin'in kişiliğinde, onun beceriklilik niteliğinin, diğer kabiliyetlerine, yani devrimin yüce düşünürlüğü ve strateji ustası olma niteliklerine kıyasla bir hayli gölgede kalması gerektiği sanılır. Oysa pratikte bu beceriklilik niteliği de, dünya işçi hareketi önderinin eşsiz bir çizgisiydi.

Şüphe yok ki, Lenin'in bir diğer ünlü niteliği – demokratlığı – da, komünist hareketinin oluşmasında olağanüstü bir rol oynadı.

Çeşitli ülkelerde komünistlerin kendi örgütlerini kurup Komünist Enternasyonalı'ne katıldıkları o dönemi şöyle bir gözönüne getirmeliyiz. Kardeş partiler o yıllarda henüz bellerini doğrultuyorlardı. Üyelerinin çoğu ve yöneticilerinin önemli bir bölümü, henüz partilerinin ödevlerini, programını ve hele taktiklerini açık-seçik bilemiyor, anıyamıyorlardı. Parti örgütlerine, Marksizmi iyi bilmiyen, bazan da küçük burjuva ve yarı-anarşist görüşlü tesadüfi elemanlar sokulup duruyor ve bunlar işleri karmakarışık hale getiriyor, nifak tohumları saçıyorlardı. Bazı kompartilerde «sol»lar, diğer bazılarında da sağcı oportünistler harıl harıl çalışıyor, disiplin yer yer zayıflıyor, şurada veya burada bölünme tehlikesi başgösteriyordu. Çetin tartışmalar oluyor, ciddi görüşmeler yapılıyordu. Uluslararası işçi hareketinin *kolektif yönetim* organı olarak Lenin'in girişimiyle kurulmuş bulunan Komintern, bu gibi tartışmaları çözüme bağlayan en yüksek kuruluştur. Kardeş partilerin temsilcileri en önemli sorunları orada elbirliğiyle inceleyip çözüyorlardı. Lenin, o zamanın somut taleplerini gözönünde bulundurarak, ayrıca Komintern'e kabul koşullarını da belirlemişti.

Lenin, o dönemde çeşitli ülkelerin komünistleri için büyük bir ideolog ve strateji ustası olduktan başka, tevazuu ve sadeliğiyle candan bir yol-
daş, insanseverliği, iktidar hırsından tamamiyle uzaklığı, başkalarının tecrübe ve bilgisine saygısıyla da örnek bir yöneticiydi. Marks gibi o da şahsının putlaştırılmasına şiddetle karşıydı; kendisine karşı böyle tutumlar gördüğünde olanca varlığıyla isyan ediyordu. Ama kardeş partiler arasındaki itibarı hiçbir putlaştırmayla erişilemeyecek kadar yüksekti.

Lenin milletlerarası proletarya hareketinin ilkesel sorunlarında çok titiz, ciddi haller karşısındaysa alabildiğine kesin davranırdı. Kendisiyle görüşebilen dış ülkeler komünistlerinden hiçbiri, onun yumuşak tabiatlı olduğuna dair bir şey söylemiş veya yazmış değildir. Yumuşak tabiatlılık, onun ateşli, savaşkan karakterine ve komünizm dâvasının tarihsel sorumluluğunu taşıma duygularına en az yakışan şeydi.

İtalyan komünistlerinden U. Teraçini, Komintern'in 1921'deki III. Kongresinde Lenin'in «solcu»lara ve bu arada bizzat Teraçini'ye de yönelik konuşmasına ilişkin anılarında şöyle demektedir:

«Baştanbaşa hücumlarla geçen konuşmasının şiddeti dakikadan dakikaya artıyordu. Bizim çeşitli formüllerden ve görüşlerden meydana getirdiğimiz dayanıksız düşüncelerimizin altından girip üstünden çıkmış, hepsini tuzla buz etmişti. Kendisini mi savunuyordu? Hayır. Tam tersine, bütün gücüyle taarruz halindeydi, zira «eğer kongre, böyle yanlışlara, böyle «sol» budalılıklara karşı kesinlikle hücumla geçmezse, tüm hareket mahva sürüklenebilir ... Biz Rusların, bu gibi sol sözlerden artık midemiz bulanıyor diyordu.»⁽¹⁾

Lenin amansızdı, fakat yalnız dâva için ve dâvadan ötürü aman bilmezdi. Bunun dışında her yavaşlımdan uzaktı. Hiçbir zaman idarecilik taslamıyor, tartışmalarında hiçbir zaman elinde bulundurduğu iktidar gücüne yaslanmıyor, kendisinin başkalarından üstün tutulmasına müsaade etmiyordu. Klara Zetkin şunları yazar: «O, yoldaşlar yığınyla büsbütün kaynaşmıştı, bu yığınla aynı türdendi, yığının bir üyesiydi. Yönetici kişi olarak, bir tek jestiyle, yüzünün tek bir ifadesiyle olsun, baskı yapmak istemiyordu.» Böyle tutumlar ondan uzaktı, zira o gerçekten üstün bir kişilik sahibiydi. Lenin eşitler arasında eşit davranışlıydı; bütün ruh doku-suyla bu eşitlere bağlıydı. Onda «iktidar adamı» olmanın izi bile yoktu. Partideki otoritesi, en ideal önderin ve üstünlüğü bilinç gücüyle benim-senen, karşısındakini daima anlıyan ve bu arada kendisinin de aynı biçimde anlaşılmasını isteyen bir yoldaşın otoritesiydi.

İngiliz gazetecilerinden A. Ransım bunu şöyle doğrulamaktadır: «Onda kibirliliğin zerresi bile yoktu.» Macar komünistlerinden D. Varga da anı-larında şöyle der: «Lenin üstünlüğünü asla ve hiçbir şeyle belirtmiyor, kendi kanısını dayatmıyor, adamı ikna etmeyi, gerçeğe vardırmayı maharetle başarıyordu.» İngiliz kadını K. Şeridan da, Lenin'in portresini şöyle çizer: «Yüz çizgileri, hâkimiyetten ziyade, derin düşünceleri yansıtıyordu.»

Bizzat Lenin'in de şöyle bir sözü vardır: «İşçilerin öndenleri, ne melek, ne evliya, ne de kahraman, sadece herkes gibi insandırlar. Yanlışlık da yaparlar. Hatalarını parti düzeltir.»⁽²⁾

Lenin'in sadelik ve tevazu kendisini tanıyan herkes üzerinde silinmez izler bırakmıştır. O sıradan bir emekçi gibi yaşardı. Kendisiyle görüşen yabancı yoldaşlar, onun yaşayış tarzıyla, Batıdaki sosyal-demokrat liderlerden çoğunun burjuva lüksü içindeki yaşantıları arasındaki keskin tezatı derhal görmüş ve her fırsatta belirtmişlerdir.

Büyük devrimci aynı zamanda büyük bir demokratı. Yalnız politikayı değil, insanları da sözün tam anlamıyla biliyor ve tanıyordu. Kardeş partiler içinde bu derece candan sevilip sayılmasının bir nedeni de budur.

⁽¹⁾ Teraçini, burada, Lenin'in Komintern III. Kongresindeki konuşmasından bir alıntı veriyor. Bak: V. I. Lenin. Eserler, c. 44, s. 23.

⁽²⁾ V. I. Lenin. Bütün eserleri, c. 21, s. 409.

Lenin'in bir karakter çizgisi daha vardı ki, bu çizgi bütün diğer niteliklerine âdeta elektrik enerjisi gibi «şarj» yapıyordu. Bu çizgi olmadan, dünya işçi ve komünist hareketinin yöneticisi sıfatıyla onun portresini tamamlamak olanaksızdır. Bu çizgi onun kişiliğinin müthiş *dinamizmi*'dir.

Lenin'i tanıyan bütün dış ülkeler komünistleri ve ilericileri, onun coşkun enerjisini, hiç yitirmediği dinçliğini (hattâ ağır hastayken bile bu dinçliğini koruyabilmişti), sarsılmaz iradesini, eşsiz çalışma yeteneğini ve gayet ince bir mizah sezgisine dayanan şakacılığını anlata anlata bitiremezler. O hayat gücü ve neşesiyle dolup taşan, bunu aşılabilen bir adamdı. İngiliz gazetecisi A. Ransım'dan şu satırları da okuyalım: «Bazan, acaba onun çapında ve onun kadar neşe dolu bir başkasını görmüş müyüm diye düşünürüm. Ve belleğimde bir başkasını bulamam.» Amerikalı I. Mak Brayt şöyle der: «Mizah sezgi ve kabiliyetinden yoksun bir insan, onun karşılaştığı ve üstesinden geldiği güçlükleri yenemez.» Macar D. Varga anılarında şunları belirtir: «... Durum ne kadar güçleşirse, o da o kadar fazla şaka yapıyor ve o nispette dinçleşiyordu. Karşısındakilere de bu suretle güven aşıliyordu.» İsveçli F. Ştryöm, Lenin için «bir lokomotif benzeyen bu alçakgönüllü adamda olağanüstü güçler var» der. Con Rid de Lenin'in «tarihin lokomotifi» olduğunu söyler.

Lenin'in muazzam hayat enerjisi boşuboşuna akıp gitmiyordu; bu enerji esas hedefe yönelikti. En kötücül düşmanı olan menşevik F. Dan da şunu itiraf etmek zorunda kalmıştı: «Lenin yenilmez. Çünkü artık onun gibi, günün 24 saatinde devrimle uğraşan, devrimden başka düşüncesi olmayan, hattâ düşlerinde bile devrimi gören bir başkası yoktur. Gidin de, böylelikle başa çıkın bakalım!»

Lenin bilgin, Lenin strateji ustası, Lenin örgütçü, Lenin insan ... Vladimir İliç bu niteliklerinin her biriyle dünya komünist hareketine öyle yardım ediyordu ki, bu yardımın büyüklüğünü bugün bile ölçmek zordur.

Yıgınsal enformasyon araçları kime hizmet ediyor?

HEKTOR MUHIKA

Lâtin Amerika, Yankiler emperyalizminin «geleneksel» ideolojik yayılma alanlarından biridir. Bu kıta, yıgınsal enformasyon araçlarıyla prova-ların yapıldığı, Kuzey Amerika tekellerinden ve yerli oligarşiden yana kamuoyu hazırlama biçim ve metotlarının kesinlikle belirlendiği deneme lâboratuvarı gibi bir şeydir. 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nın dokümanında şöyle denilmektedir: «ABD emperyalizmi, *Lâtin Amerika* ülkelerine ekonomik bakımdan sızıp nüfuzunu genişletmeye ve aynı za-manda bu ülkelerin politik, ideolojik ve kültürel hayatına müdahaleye hız vermektedir.»

Bu müdahalenin esas aracı Lâtin Amerika kapitalist basını, radyo ve televizyonudur. Anti-komünizm ve anti-sovyetizm burjuva ideolojisinin yayılmasında bunların oynadıkları gerici rolü açığa vurmak, anti-emperyalist güçlerin birlik ve topluluğunu sağlama bakımından önemli bir şarttır.

Para kasasına bağımlılık

Bazı teorisyenler burjuva basınının «objektifliği»nden ve «bağımsızlığı»ndan bahsetmeye meraklıdılar. Bunun gerçeğe uymadığını gösterebilmek için, Lâtin Amerikanın «büyük basını» na (200 kadar günlük yayın) şöyle bir göz atmak yeterlidir. Basın, bir yandan yabancı memleketlerden tipografya makineleri, boya, kâğıt v.s. getirtmek ihtiyacındadır, öte yandan (ve asıl önemlisi) paralı reklâmlar veren yabancı tekellere, yıgınsal enformasyon yayın uluslararası ajanslara bağımlılığın kıskacında kıvranmaktadır.

Lâtin Amerikada bugün çıkmakta olan bujuva gazetelerinin çoğu, XIX. yüzyılın başlarında sömürgecilik boyunduruğundan kurtuluş savaşının en ateşli dönemi içinde doğdular. Ve ilk zamanlarda bunların birçoğları ilerici bir rol oynadılar. Ama daha sonraki hayatları boyunca hepsi de ulusal çıkarları satma ihanetinin çamuruna saplandılar. Aralarından daha büyük olanları gayet elverişli bir sermaye yatırımı alanına döndüler. Parayı veren düdüğü çaldığına göre, bu gazeteler de o yatırımcıların organı haline geldiler. Panama'da çıkan «Estrelya de Panama» veya Ekvador'da çıkan «Komersiyo», Arjantin'de çıkan «Prensa» veya Venzüellâ'da çıkan «Universal», Brezilya'da çıkan «Estado de Sen Paulo» veya Meksika'da çıkan «Ekselsiyor», hangisi olursa olsun, bütün bu gazeteler ve burjuva basının diğer günlük organları, geri kalmış sosyal-ekonomik kuruluşların değiştirilmesi, ABD emperyalizminin tam egemenliğine karşı halk yığınlarının demokrasi ve ilerilik uğrunda mücadelesi söz konusu ol-

duğu zamanlarda, daima gericiliğin gayet uslu silâhtarları olmuşlardır.

«Büyük basın»ın gerici karakteri daha ziyade onun paralı reklâm sağ-lıyanlara kölece bağımlılığından ileri gelmektedir. Reklâm bu basın için başlıca gelir kaynağıdır. Örneğin, Brezilya'da gazetelerin ve dergilerin toplam hacminin üçte ikisini kapsayan reklâm, bütün gelirin % 80'ini sağlamaktadır. ⁽¹⁾ Venezüellâ'da tekeller reklâma her yıl 100 milyon dolar-dan fazla para harcamakta ve bu harcama bir Kosta Rika veya Ekva-dor'un yıllık devlet bütçesini geçmektedir.

Yığinsal enformasyonla ilgili eserler veren Batılı yazarların birçoğu, bu konu üzerinde pek derinleşmiyorlar. Besbelli ki, kimileri durumu göre-mediklerinden veya burjuvaziye körükörüne bağlılıklarından, kimileri de reklâm sağlıyanların egemenliğini kasten maskeleyerek için böyle hareket ediyorlar. Fakat işlerin gidişini az-çok bilen her gazeteci, büyük kapita-list gazetelerinden hiçbirinin paralı reklâm ihсанları olmadan üç ay bile yaşayamayacağını gayet iyi anlamaktadır.

Medisin-avenü ⁽²⁾ bir ahtapotu andıran kollariyle bütün Lâtin Amerika başkentlerine uzanmaktadır. «General Motors» ve «Kraysler», «Ford» ve «Koka-kola», «Standard Oyl», «Şel» ve «Yunayted Frut» gibi çok büyük tekellerin reklâm ajansları Rio-Grande'den Patagonya'ya kadar geniş bir alan üzerinde eylem gösteriyor. Bu tekeller «Makon Erikson», «Tomson» vb. gibi Lâtin Amerika şubeleriyle birlikte çalışarak, basını, radyoyu ve televizyonu reklâmıla doldurup taşıyor, kendi otomobillerinin veya içki-lerinin «eşsiz» niteliklerinin reklâmına akla sığmayacak kadar büyük para-lar harcıyor, böylece de yığinsal enformasyon araçlarını yozlaştırıp köle-leştiriyorlar.

Lâtin Amerika gazete ve dergilerinin çoğu âdeta iri kapitalist işletmeler haline gelmişlerdir. Bunlar en yeni teknikle donatılmış olup, basımcılık tekniği bakımından geniş bir temele sahiptirler, kendi öz radyo ve tele-vizyon istasyonları vardır, sayısız bir gazeteci, basım ve dağıtım işçileri kadrosuyla başkentlerin en lüks gökdelenlerinde otururlar. Fakat görünüş-teki büyük dayanışmaya karşın, bu işletmeler Kuzey Amerika tekellerine mali ve politik bağımlılığın zincirine vurulmuşlardır. Zamanımızın en önemli sorunlarında Lâtin Amerika kapitalist basınının yankı ve tepkile-rini ABD emperyalizmi idare etmektedir. Bundan ötürü de bu basın anti-ulusal ve halk aleyhtarıdır.

Kendi ajanlarının kayıtsız-şartsız itaatine alışmış olan ABD tekelleri, bu memleketler basınında en küçük bir bağımsızlık belirtisini de en büyük şiddetle karışılıyorlar. Başkaldırmak istiyeni haklama usulleri de gayet

(1) Meksika basınında reklâm gazete sayfalarının % 60'ını, Venezüellâ'da biraz daha çoğunu kapsamaktadır. (Yazarın notu).

(2) Nü York merkezinde birçok ABD reklâm kumpanyalarının bulunduğu bir cadde. (Not: Red.)

basittir. Örneğin, 1961 yılında, Karakasta çıkmakta olan «Nasyonal» gazetesi «büyük basın»ın Küba aleyhtarı yaygarasına katılmak istemeyince, Venezüellâ'da sırtlarını «Sirs Robek», «General Motors», «Ford», «Kraysler» vb. gibi Kuzey Amerikan tekellerine dayamış olan reklâm ağaları tarafından aforoz edilmişti. «Tek bir santimetre bile reklâm yok!» emri, Venezüellâ sanayicileri arasında ve hükümet çevrelerinde panik yarattı. Gazeteye «Ya Küba'dan, ya da Birleşik Amerika'dan yana!» ultimatomu verildi. «Nasyonal» gazetesinin sahipleri de ikincini yeğ tutmuşlardı. Direktör değiştirilmiş, yazı kurulunda bir «temizlik» yapılmış ve «büyük basın»ın Venezüellâ sektöründe böylece «barış» sağlanmıştı. Bugün «Nasyonal» Lâtin Amerikanın en gelişkin ve dışı gazetelerinden biridir.

Burada Lenin'in şu sözlerini hatırlatmamak elde değildir: «Burjuvazi, basın özgürlüğünden, zenginlerin gazete çıkarabilmeleri, kapitalistlerin basına el atmaları özgürlüğünü anlıyor ve bu da her yerde, en özgürleri de dahil olmak üzere bütün memleketlerde, gazetelerin alınıp satılabilmesine yol açıyordu.» (Eserler, c. 35, s. 51).

Haberleri sağlayan kimdir?

Lâtin Amerika kapitalist basın, radyo ve televizyonunun esas enformasyon kaynakları, «Associated Press» (AP) ve «United Pres Uluslararası» (UPI) Amerikan telgraf ajanslarıdır. Gazete sayfalarında yayımlanan ve mikrofonla verilen haberlerin $\frac{9}{10}$ 80'i bu ajanslardan sağlanmaktadır. Şimdi bunlara «Royter» (İngiltere), AFP (Fransa), ANSA (İtalya), EFE (İspanya) ve DPA (Federal Almanya) ajansları rekabet etmektedirler. Yakın geçmişte Lâtin Amerikanın büyük gazeteleri, «Royter»in de katılısıyla, «Lâtin» adını verdikleri bir ajans kurmuşlardır. Ama bütün bunlar, UPI ve AP ajanslarının Lâtin Amerika basını üzerindeki tekeli için ciddi bir engel sayılmamaktadır.

Lâtin Amerika da dahil olmak üzere, dünyanın her yanındaki olaylara dair haberler, ancak gerektiği kadar işlendikten sonra okuyuculara ulaştırılmaktadır. UPI ve AP ajanslarının esas stratejik hedefi Lâtin Amerika okurlarının bilinçlerine anti-komünist fikirleri dayatmaktır. Bu ajanslar bütün eylemlerini, devrimci hareketin öncüsü olan komünist ve işçi partilerine, Marksist-Leninist ideolojiye, Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere karşı yöneltmişlerdir.

Lâtin Amerika «büyük basın»ına enformasyon sağlanmasında görülen yenilik, Kuzey Amerika ve Fransız burjuvazisinin iki büyük «liberal» gazetesi olan «Nü York Tayms» ve «Mond»dan materyaller aktarılmasıdır. Karayip Denizi ülkelerinde bu gazeteler uzun yıllar boyunca geniş okuyucu çevresi için yasaktı, bunları ancak «ehli vukuf» okuyabiliyordu. Her iki gazetenin piyasadan sık sık geri alındığı haller bile oluyordu. Şimdi durum değişti. Artık her iki gazete, Karayip bölgesi ülkeleri basının teletyp ile yazılar vermeye başladılar. «Liberal karakterli» enformasyon, em-

peryalist propagandanın, kıta kamuoyundaki ciddi değişimlerden ötürü gerekli gördüğü yeni bir propaganda hilesidir. Bugün bu basına AP ve UPI ajanslarının dayattıkları materyaller Lâtin Amerika kamuoyunu elbette tatmin etmiyor. «Nü York Tayms» ve «Mond»un «liberal» propaganda materyallerinin aktarılmasından maksat da hâsıl olan bu boşluğu doldurmaktır.

Emperyalist propaganda servislerinin Lâtin Amerikadaki tekeli durumundan söz ederken, kıtanın kamuoyu üzerinde başlıca ideolojik etki aracı olan ABD Enformasyon Ajansı'nın (USIA) herhalde anılması gerekir. USIA, bütçesinin yarısı kadarını Lâtin Amerikaya harcamaktadır. «Amerikanın Sesi» radyo yayınlarının üçte ikisi, USIA'nın propaganda aracı olan mâhut «ulusal merkezler» yayınlarının dörtte üçü bu kıtaya hasredilmektedir.

USIA resmi eyleminin (kitap yayımları, radyo ve televizyon programları, film projeksiyonları örgütleme, kitaplıklar ve «kültür merkezleri» kurma) yanısıra, Lâtin Amerika basınına sessizce sızmakta, yerli yazarların anti-komünist duygular aşılama ve «Amerikan hayat tarzı»nı göklere çıkarma hizmetindeki eserlerinin yayımlanmasını teşvik etmektedir.

ABD'nin birçok diplomatik temsilciliklerinde USIA uzmanları çalışıyorlar. Bunların çoğu baltalama eylemlerinde tecrübe edinmiş CIA ajanlarıdır. Bu ajanlar, «büyük basın»ın yöneticilerine, sarı zarflarla milletlerarası durum enformasyonları ve ABD'nin «bağımsız düşünceli» eylem adamlarının kaleminden çıkmış yorumlar gönderiyorlar. Buenos-Ayres'te USIA yerli şubesinin kendisine ait bir yayınevi bile vardır ve bu yayınevi Lâtin Amerika pazarlarına sayısız kitaplar sürmekte ve Kali (Kolumbiya), San Paulo ve Meksiko şehirlerindeki benzeri müesseselere mali yardımlarda bulunmaktadır.

Emperyalizmin ideologları ve ajanları, enformasyon araçlarına elkoymak, Lâtin Amerikalıların uyanıklığını körletmek ve dünya görüşlerinin oluşmasını etkilemek için ellerinden gelen çabayı gösteriyor ve paraya da acımıyorlar. Bu ideologlar ve ajanlar, her şeyden önce, profesyonel basın işçilerinin çabaları sayesinde, Lâtin Amerikadaki gazetecilik okullarına da sızmaya çalışıyorlar. Bu maksatla, gazetecilik okulları öğretim üyelerini, özel burslar da vererek ABD'nde çalışmaya dâvet ediyorlar. Amerika Dışişleri Bakanlığı, bundan birkaç yıl önce, Lâtin Amerika yayınevi sahipleri ve gazetecilerinin her yıl Vaşington'u ziyaret etmelerini usul haline getirmiş bulunmaktadır. Öte yandan, Lâtin Amerika hükümetleri de (elbette Birleşik Amerikanın isteğiyle) Amerikan gazetecileri gruplarını kıta problemleri üzerinde «karşılıklı konuşmalar» yapmak üzere dâvet etmeye başlamışlardır. Bu arada CIA'nın da bu gruplara ajanlarını sokmaktan geri durmadığı şüphesizdir.

Bütün bunlar, ABD emperyalizminin Lâtin Amerika halklarına karşı ne geniş bir cephe üzerinde ideolojik saldırıya geçtiğini göstermektedir.

«Büyük basın»ın eki

Dünyada yapılmakta olan bilimsel-teknik devrim, radyo ve televizyonun gelişmesine büyük bir hız verdi. Emperyalist tekellerin propaganda organları, radyo ve televizyonun yardımıyla, geniş bir dinleyici yığını ve bu arada memleketlerimizin okur-yazar olmıyan ahalisinin bir bölümü üzerinde büyük bir ideolojik etki yapıyorlar.

Lâtin Amerikanın radyo yayınları alanında özel müesseseler eylem gösteriyor. Büyük bir örgü meydana getiren bu müesseseler, aralarında birleşme ve Kuzey Amerikanın IBC, NBC ve CBS müesseseleri tipinden muazzam radyo yayın korporasyonları yaratma eğilimindedirler. 19 Lâtin Amerika ülkesinin ulusal radyo yayın merkezleri, bütün kıtanın yayınevi sahiplerinin yuvalandıkları Amerikalılar-arası Basın Birliği'ne (SİP) çok benzeyen Amerikalılar-arası Radyo Yayın Birliği'ne (AIR) dahildirler. Emperyalizm ideolojik nüfuz politikasında hem SİP'ten, hem de AIR'den geniş ölçüde yararlanmaktadır. Şimdi bunlara benzer bir de Amerikalılar-arası televizyon irtibatı örgüsü, yani emperyalizm hesabına çalışacak bir örgüt daha kurulması öngörülmektedir. (!)

«Büyük basın» ın kapıları gibi, ticaret radyosunun kapıları da ilerici yazarlara ve gazetecilere, barış taraftarlarına kapalıdır. Bu radyo tamamen tekellerin diktasına göre hareket eder. AIR, radyo istasyonlarına gerici yazılar gönderir. Bunların radyodan yayınlanması zorunludur. Neticim, Koçinos körfezinden Küba'ya dalmayı denedikleri ve başaramadıkları günlerde, bütün Lâtin Amerika radyo istasyonlarına CIA'yi öven bir yazıyı yayınlamaları emri verilmiştir.

Küçük ve orta radyo istasyonları sahiplerinin zaman zaman yeni-sömürgeciliğe karşı direnme cesareti gösterdikleri, radyo yayınları bağımsızlığını savunmak üzere seslerini yükselttikleri haller bilinmekteyse de, enisyonu yıkıma uğramamak için hepsi de seslerini kısmek zorunda kalmışlardır, çünkü bunların kaderi de burunları Kafdağındaki reklâm ağalarının elindedir. Bugün Vaşington'dan veya ABD Elçiliğinden verilecek bir emir, kıtanın en uzak köşesindeki bir burjuva radyo istasyonunu derhal susturabilecek durumdadır.

Örneğin, Venezüellâ'da radyo yayınlarının önemli bir kısmı, gıda maddeleri, alkollü içkiler, sigara, çamaşır tozları ve benzeri şeylerin reklâmlarına ayrılmaktadır. Bu gibi radyo yayınları dinleyicilerin sözümona bir bolluk izlenimi edinmelerine ve propagandası son yıllarda görülmedik

(!) Bazı Lâtin Amerika ülkeleri ve bu arada Venezüellâ, yapma uydularla haberleşme sistemine (INTELSAT) alınmaları için ABD ile bir anlaşma imzaladılar. Sözü geçen memleketler bu sayede kendi telefon ve televizyon örgütlerini modernleştirme olanağını elde ettiler, fakat aynı zamanda gerekli donatımı sağlama bakımından Kuzey Amerika konserni COMSAT'a bağımlı duruma düştüler.

ölçülere varan «Amerikan hayat tarzı» tapmalarına yardım etmektedir. Tek sözle, Birleşik Amerika, Lâtin Amerika ülkelerine, yapım sanayii ürünlerinden başka, anti-komünizm, anti-sovyetizm, ırkçılık ve insanı aşağısına duyguları aşlamak üzere hazırlanmış radyo programları da ihraç etmektedir.

Kamuoyunu işleyip etkilemede televizyona da önemli bir rol düşüyor. Lâtin Amerikalılar televizyona «adamı deli eden konuk» adını veriyorlar. Birçok memlekette yapılan inceleme ve soruşturmalar, televizyon programlarının öncelikle gençlik üzerinde çok kötü etkiler yaptığını gösteriyor. Venezüellâ'lı profesör Eduardo Santoro'nun vardığı sonuca göre, Amerikan programları, yetişmekte olan kuşakta, FBI ve CIA ajanlarının, Pentagon subaylarının ve ABD adalet görevlilerinin örnek alınmaya lâyık kişiler, Indianlar'ın, Zenciler'in, Çinliler'in, Viyetnamlılar'ın ve Mestisler'in ise «aşağı» ırk temsilcileri oldukları kanısını oluşturmaya hedef tutmaktadır. Bunun doğurabileceği zararlı sonuçları kestirmek de zor değildir.

Enformasyon biçiminde dezenformasyon

Yığınsal enformasyon araçları, Lâtin Amerikalıları her gün ve her saat haber süsü verilmiş bir dezenformasyon gürültüsüne boğuyor ve böylelikle kamuoyunu şaşırtmak gibi gayet belirli bir sosyal fonksiyonu yerine getiriyorlar.

AP, UPI ve USIA ajansları, milletlerarası hayatın şu veya bu olaylarıyla ilgili haberleri tamamen kendi eğilimlerine göre seçiyor ve gönderiyorlar. Onların her haberdeki yorum payı ve biçimi, ABD'in «batı uygarlığı», «demokrasi» ve «hürriyet» ini en ön plânda gösteriyor. Diğer taraftan, Lâtin Amerika problemleriyle, nice memleketlerde alıp yürüyen terör ve gericilikle, halkların anti-emperyalist mücadelesiyle ilgili haberler asgariye indirilmiş bulunuyor.

Geçenlerde «Monte Avila» Yayınevi Venezüellâ devleti hakkında bir kitap yayımladı. Bu kitapta, «büyük basın»ın politik haberleri nasıl seçtiğini gösteren ilginç veriler de vardır. Örneğin, partilerin eylemlerine ilişkin gazete haberlerinin % 70'i, Demokratik Hareket Partisi ve iktidardaki Sosyal-Hristiyan Partisi'yle ilgili, ancak % 15'i de Milliyetçi Halk Cephesi, Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği ve Venezüellâ Komünist Partisi'yle ilgili materyallerden ibarettir.

Venezüellâ Üniversitesinin toplumsal enformasyon okulunda yapılan araştırmalar, milletlerarası haberlerde Birleşik Amerikanın baş yeri tuttuğunu göstermektedir. AP ve UPI'nin verdikleri Birleşik Amerika haberleri, Lâtin Amerika olaylarıyla ilgili haberlerden yüz misli daha fazladır.

«Büyük basın» iç ve dış haberleri nasıl veriyor? Her şeyden önce «büyük yalan» prensibine göre veriyor. V. İ. Lenin diyordu ki: «Burjuva basınının bir tutumu vardır ki, her zaman ve her memlekette geçerli ve «aksama-

dan» yürürlüktedir: Aldat, bağır, gürültüye boğ, yalanı alabildiğine tek-
rarla. „Ne de olsa birazı tutacaktır’.» (Eserler, c. 31, s. 217). Lenin'in bu
sözleri emperyalist propagandayı en doğru bir şekilde karakterize ediyor.
Şili'deki seçim kampanyası günlerinde Yankiler'in haber ajansları, seçim-
lerin gidişi ve muhtemel sonuçları hakkında en akla-hayale sığmaz uydur-
malar ortaya atılır. Venezüellâ burjuva gazetelerinin, Küba, Şili ve Peru
hükümetlerine ve yöneticilerine yapıştırdıkları etiketlerin ise haddi hesabı
yoktur.

Lâtin Amerika «büyük basın»ı alacalı bir ayırım gösterse de, anti-ulusal,
halk düşmanı, gerici ve anti-komünist içerik bakımından bir bütündür.
Bütün hücumlarına kıta ülkelerindeki sol güçleri ve Sovyetler Birliğini boy
hedefi yapar. Birleşik Amerikalı veya Batı Almanyalı her «sovyetolog»a
gazetelerin ilk sayfaları bütünüyle verilir. Siyonistin biri çıkıp da «Sovyet-
ler Birliğinde Yahudileri kovuşturuyorlar» demiye-görsün, artık derhal basın
toplantıları örgütlenmekte, zincirleme yazılar ve yorumlar yazılmakta, gün-
lerce süren kampanyalar tertiplenmektedir.

Sovyetler Birliğinin uzay başarılarını küçümsemek elbette akıl kârı değil-
dir. Fakat «büyük basın» gazeteleri bu başarılarla hiç olmazsa biraz gölge
düşürebilmek için ellerinden geleni yapar, bu haberleri küçük puntolarla
dizerler. Buna karşılık, bu alanda ABD'nin her hangi bir başarısı, özel
klişeler hazırlanmasını gerektirecek kadar büyük harflerle manşetlenir.

İlerici güçlerin, örneğin bir Seylân'da, elde ettikleri başarıya bu gaze-
teler ancak iki sütun ayırır. Ama örneğin İtalyada neo-faşizm alıp yürü-
müşse, buna beş sütun da az gelir. Bütün anti-komünizm haber ve ma-
teryalleri, sayfaların en göze görünür yerlerinde, en şatafatlı biçimde ve
en şaşırtıcı başlıklarla verilir.

ABD propaganda organlarının ve «büyük basın»ın gösterdikleri eylemin
ciddi zararlarından biri de, Lâtin Amerikalıların dünya olayları hakkında
bir hayli bilgisiz kalmasıdır. Onlara «dünyadan habersiz halklar» denil-
mesi rasgele değildir. Emperyalizm, onları, zamanımızın en önemli, aktüel
problemleri hakkında karanlıkta bırakmakla kalmıyor, ipe-sapa gelmez
olayların gürültüsüne boğarak dikkatlerini de başka yönlere çekiyor. Bun-
dan ötürüdür ki, şahsı putlaştırmaya, şaşırtıcı haberlere, pornografiye ve
cinayetlere alabildiğine önem veriyorlar. Çoğu kaba hücumlu anti-komü-
nist plâkatlar olan, enaz kelime kullanılarak çizilen resimlerden ibaret
komiksler yayımlamaya da milyonlar harcanıyor.

Haber sızdırabilmek üzere nabız ve kamuoyu yoklama, artık sistemli bir
karakter almış ve bilimsel temele oturtulmuş bulunuyor. ABD tekelleri,
Lâtin Amerika pazarını inceleme biçimi altında, sayısız anketler düzenli-
yorlar. Halk arasında yayılan bu anketlerde, örneğin «her hangi bir par-
tiye sempati besliyor musunuz?» vb. kabilinden düpedüz politik karakterli
sorular da vardır.

Bütün bunlar, emperyalist tekellerin biricik ödevinin reklâm yardımıyla kazanç arttırmak olmadığını bir kez daha göstermektedir. Onların esas hedeflerinden biri, kamuoyunu «gereken yönde» işlemektir. Esasen, onlar için sürekli gelir elde etmenin en sağlam güvencesi de budur.

Bölücülük aracı ultra-sol basın

Kurtuluş hareketinin 1960 yıllarındaki, hele son beş yıl içindeki yükselişi koşullarında, Lâtin Amerikada ultra-sol karakterli yayınlar da artıkça arttı. Bu yayınların birçoğu kendiliğinden-gelme biçimde ve öncelikle üniversitelerde ortaya çıktı. Fakat bazılarının ortaya çıkışında sınıf düşmanının teşvikleri rol oynadı. Dağılım ve etki alanının sınırlı olduğuna bakmaksızın, bu yayınların yığinsal enformasyon araçları içindeki yerini ve değerini belirlemeye ihtiyaç vardır.

Her şeyden önce, neo-troçkizmden esin alan, Lenin ve bolşevikler tarafından çoktan çürütülmüş tezleri tekrarlayıp duran ultra-sol yayınların ideolojik alacalığını belirtmek gerekiyor. Bunlar Kautski, Bernştayn ve Bakunin'in fikirlerini tekrar gün ışığına çıkarıyor, Avrupada ve ABD'de tezgâhlanan «illegal» basının yaydığı «bulgular»a dört elle sarılıyorlar. Anti-sovyetik iftira ve uydurmaları yayanlar bunlardır; komünist partilerine çamur atmaya çalışanlar, komünist ve işçi partileri merkez komitelerinin nasıl hareket etmeleri gerektiğine dair dersler vermeye kalkışanlar, Petkof soyundan yeni bir dönemin saçmalarını yaymak isteyenler hep bunlardır. Uzun yıllar boyunca bu gazetelerin başlıca akıl hocası dillere destan Markuze'ydi. Fransada 1968 Mayısındaki olaylar sırasında, bunlar Kon Bendit'in «sır açıklamalar»ını göklere çıkarıyorlardı. Onlar durmadan tutarsızlıklara düşüyor, örneğin sayfalarında bir yandan ABD'nin Viyetnamdaki cinayetlerini suçlarken, öte yandan milletlararası siyonizmin türküsüne katılıyor, devrimci aydınların temsilcilerinin yaptıkları konuşmaların yanısıra, Küba devrimine dil uzatan yalanlara ve yakışsız uydurmalara yer veriyorlar.

Bu gazetelerin hemen hemen hepsi, devrimci harekete «soldan» yanaşıp sokulmaya çalışıyorlar. Sahte devrimci lâfazanlık ve dilden düşürmedikleri her türlü «izm»ler bunların ortak tarafıdır. Şüphe yok ki, bu gazetelerin yayımladığı yazıların birçoğu içten anti-emperyalist ve anti-kapitalist görüşlerin ürünüdür. Fakat şaşılası bir teorik eklektizm ⁽¹⁾ ve ideolojik enfantilizm ⁽²⁾, iki ideoloji arasındaki mücadelede bu basını son derece kararsız bir duruma düşürmektedir. Bu da, ister istemez, ultra-sol basının kime karşı mücadele ettiği sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu gazetelerden bazılarının büyük basımevlerinde basılması epeyce

(1) Bilim ve felsefede ayrı türden ve birbirinin karşıtı şeyleri prensipsizce ve mekanik olarak bağdaştırma.

(2) Fizik ve ruhça gelişmemişlik.

düşündürücü bir alâmet olsa gerektir. Acaba bu «en devrimci» gazeteleri o büyük basımevlerinin sahipleri yanıldıklarından ötürü mü basmaktadırlar? Hiç de değil. Onlar «havlıyan köpek ısırmaz» diyen eski İspanyol atasözünü gayet iyi bildikten başka, bir yandan belirli sınıfsal amaçlar da güdüyor, yığınların dikkatini oyalamak ve onları şaşırtmak üzere ultra-sol basından da yararlanmaya çalışıyorlar.

Bu gazeteler ister istemez bölücülük ve dezorganizasyona âlet oluyorlar. Soyut bir sosyalizmi baştaçı etmeleri, onları reel olarak mevcut sosyalizme karşı mücadele eder duruma düşürüyor. Bundan ötürü, birçok anti-komünist gruplar da bu gazetelerin materyallerinden kendi çıkarları için yararlanıyorlar. Ultra-sol basın, örneğin işçiler arasında görüşülebilecek ciddi tartışma sorunları ortaya atmaktan kaçınarak, boyuna şantaj ve iftiralara başvuruyor, çok kaba küstahlıklar yapıyor, mâhut «gençler iktidarı»nı övme tutkusundan kendini kurtaramıyor. Ve bu «gençler iktidarı»nı hem gerici hükümetlerin, hem de Şili'de Halk Birliği hükümetinin karşısına koyuyor.

Bu türden bir basının ortaya çıkma nedenini, kıtamızda sınıf savaşının gelişmesinde, zamanını yaşamış sosyal-ekonomik ve politik strüktürlerin çöküp dağılmasında, kapitalizmin bir çıkmazda olduğu bilincinin güçlenmesinde aramalıyız. İdeolojik bakımdan henüz olgunlaşmamış gençlik doğru yolu elbette her zaman bulamıyor. Öte yandan, iktidardaki sınıflar da devrimci savaşın gelişmesini frenlemek için ultra-sol elemanlarla flört yapmaya seve seve gidiyorlar.

Bundan ötürü, yanılgılar ve ideolojik bocalamalar sözkonusu olduğu zaman, sabırlı açıklama çalışmaları, «sol» basının şu veya bu organının emperyalizme ve oligarşiye eşlik rolü oynamaktan vazgeçmesine ve doğru yola girmesine yardım edebilir. Fakat sınıf düşmanının bilinçli ajanlarına karşı amansız bir mücadele yürütülmesi gereklidir.

Lâtin Amerika gazeteciliğinin şerefi ve vicdanı

Kıtada satılmış, anti-ulusal «büyük basın»ın karşısında, ilerici, devrimci basın vardır; her şeyden önce de işçilerinin ve görevlilerinin kurtuluş dâvasına bütün kabiliyet ve güçlerini, bazan da canlarını adadıkları bir komünist basın vardır.

Büyük Oktobr'un etkisi altında doğan bu basın, komünist partilerinin ideolojik mücadelesinde etkin bir silâh oldu. Onun doğuşu, proletaryanın olgunlaşmasında, toplumsal bilincin yükselmesinde yeni ve daha ileri bir aşamanın başlangıcını belirledi. Birçok memlekette karşılaşılan güçlük-lere rağmen, bu basın, halklara Marksist-Leninist kurtuluş fikirlerinin sönmeyiz aydınlığını taşımaktadır.

İlerici basın çoğu hallerde henüz küçük ölçüde beyanname ve çağrılardan ibaret kalıyor. Bunların yayımlanması bile büyük tehlikeler göze alına-

rak sağlanabiliyor. Brezilya, Hayiti, Dominik Cumhuriyeti, Paraguvay gibi memleketlerde bu kadari bile polisin en gaddar baskılarına hedef oluyor.

Fakat kıtamızın haritasında artık komünist basının bütün heybetiyle doğrulabildiği ülkeler vardır. Küba Komünist Partisinin organı olan büyük formatlı «Granma» gazetesinin günlük tirajı yarım milyonu aşmış bulunuyor. «Mellâ» adlı gençlik gazetesi, silâhlı kuvvetlerin basın organı «Verde Olivo» dergesi ve diğer birçok benzerleri de büyük tirajlarla yayımlanıyor. Küba Haber Ajansı «Prensa Latina» da büyük bir eylem gösteriyor ve ABD'nin ablukasına rağmen, emperyalizmin yaydığı dezenformasyonu zararsızlaştırma ve açığa vurmada önemli bir rol oynuyor.

Halkın köklü dönüşümler yolunda ilerlemekte olduğu Şili'de kıtanın en büyük komünist gazetelerinden biri olan «El Siglo» yayımlanıyor. Komünist Partisi bundan başka teorik dergiler de çıkarıyor. Halk Birliği Bloku'na dahil diğer partilerle birlikte, «Puro Chile» gazetesinin çıkarılmasını da Komünist Partisi örgütüyor. Sosyalistler de kendi gazeteleri olan «Noticias de Ultimo Hora» yı çıkarıyorlar.

Peru'da komünist gazetesi «Unidad» gittikçe güçleniyor ve geniş yığınlarca sevilerek okunuyor. Hükümet, bundan 150 yıl önce Simon Bolivar'ın kurmuş olduğu «Peruano» gazetesini tekrar çıkarmaya başladı. Emekçiler «Extra» ve «Expreso» gazetelerinin yayımlanması işlerini kendi ellerine aldılar. Bu gazeteler şimdi kooperatif müesseseleri halinde çalışıyor ve 1968 ulusal-demokratik devriminin kazanımlarını savunmak için mücadele ediyorlar.

Arjantin komünistleri aktif bir yayım eylemi yürütüyorlar. Çıkardıkları «Nuestra Palabra» gazetesi ve teorik dergiler bütün kıta ölçüsünde ilgi görüyor. Uruguay'da komünistler kendi savaş organları «Popular» gazetesiyle «Estudios» dergisini çıkarıyorlar. Kolumbiya komünistleri «Voz Proletaria» gazetesiyle diğer bazı dergiler çıkardıkları büyük bir yayım merkezi kurdular. Venezüellâ'da Komünist Partisi «Tribuna Popular», Ekvador'da «El Pueblo»yu, Panama'da «Momento»yu çıkarmaktadır. Kosta Rika, Salvador, Honduras, Meksika ve Martinik komünistlerinin de kendi gazeteleri vardır.

Komünist gazetelerini ve diğer ilerici yayımları daha da sayabiliriz. Fakat biz işin esasını belirtmek, 350 bini bulan Lâtin Amerika komünistleri odusu basınının anti-emperyalist ve anti-oligarşik mücadeleye öncü olduğunu söylemek istiyoruz. Bu basın, V. İ. Lenin'in dediği gibi, «sınıf mücadelesinin ve halk hoşnutsuzluğunun her kıvılcımından, soluğuyla koskoca bir yangın yaratan o muazzam demirci körüğü'nün bir parçasıdır. (Eserler, c. 6, s. 171).

Komünist basının geniş kapsamlı gelişmesi, Lâtin Amerikada devrimci hareketin daha da yükselişinin kanıtı ve aynı zamanda şartıdır. Bu gelişme, bir yandan emperyalizmin ve oligarşinin onu boğamadığını ve boğamı-

yacağını da göstermektedir. Komünist basının ayırdedici nitelik çizgileri, günümüzün sorunlarıyla sıkı bağlantısı ve devrimci iyimserliğidir. Halk yığınlarına uluslararası ve iç problemleri tanıtarak yön veren komünist basın, çözüme muhtaç somut sorunları ortaya koymakta, emperyalizmin ve ajanlarının oynadıkları baltalayıcı rolü açığa vurmakta, proletarya enternasyonalizmi kürsüsü olarak, kıtamız halklarının bütün dünya emekçileri tarafından yürütülen mücadeleyle kardeşçe dayanışmaları kürsüsü olarak hizmet etmektedir.

«Küba» sözcüğünü «büyük basın»ın anması uzun zaman yasaktı. Küba'nın kastedildiği ancak iftiralar ve çirkin tecavüzlerle dolu metnin genel anlamından çıkarılıyordu. Küba devrimini destekleme bayrağını kıtanın devrimci basını yükselere kaldırarak şerefle dalgalandırdı. Bu basın, İsrail harpçilerinin Yakın-Doğudaki entrikalarını kesinlikle suçladı, halkların barış ve sosyal ilerleme uğrunda mücadele davasını sebatla destekledi.

Gericiler komünist basınından korkmaktadır. Bu basını boğmak için, ekonomik baskıdan tutun da en açık baskılara kadar her yola başvuruyorlar. Bu yüzden, Lâtin Amerika komünist basını bugüne dek sayısız kurbanlar vermiş bulunuyor. Ne var ki, bu basın her şeye rağmen yaşıyor ve savaşıyor, kuvvet topluyor ve sağlamlaşıyor, çünkü gerçekten özgür basındır. Her şeye rağmen, varlığını sürdürüyor, çünkü halk için gereklidir.

Yığınsal enformasyon araçlarının rolüne ilişkin problem, daha doğrusu bir sürü problem, her şeyden önce sınıf mücadelesi açısından, işçilerin, köylülerin, küçük burjuvazinin, üniversite gençliğinin ve aydınların emperyalizme ve oligarşiye karşı devrimci mücadeleleri açısından ele alınmalıdır.

Yukarıda da söylediğimiz gibi, son zamanlarda yığınsal enformasyon araçları alanında görülen ilerleme, dünyada yapılmakta olan bilimsel-teknik devrimle bağlıdır. Fakat fizik alanında elde edilen başarılar sorumsuz politikacılar tarafından nasıl insanlığın zararına kullanılabiliriyorsa, gazetecilik, radyo, televizyon ve sinema alanındaki gelişmeyi de ABD emperyalizmi öylece Lâtin Amerikadaki çıkarlarının hizmetine koşabilmektedir. Bu suretle de, yığınsal enformasyon araçları giderek büyük bir kamuoyu hazırlama endüstrisi haline getirilmektedir. Emperyalizmin bu alanındaki egemenliğini yoketmek için mücadele, genel demokratik, anti-emperyalist, anti-oligarşik hareketin en önemli ödevlerinden biridir.

Tekelci basın, hiç şüphesiz, mevzilerini kavgasız terke edecek değildir. Bununla ilgili olarak, Küba'da, devrimden sonra, devralınan burjuva basınının çalışması üzerinde, bu basın da eski devlet makinesinin diğer enstitüleriyle birlikte tamamen yıkılıp gidinceye kadar, uzun zaman düzeltmeler yapmak gerektiğini hatırlatmak yerinde olur. Peru'da «Extra» ve

«Expreso» gazeteleri işçileriyle görevlilerinin bir kooperatifte örgütlenerek işin yönetimini kendi ellerine almayı kararlaştırmaları üzerine, Amerikalılar-arası Basın Birliği'nde ne büyük bir gürültü koptuğu da unutulmamalıdır. Bu girişimi kıtamızın gazetecilik birliklerinden çoğunun desteklemesi elbette sevindirici bir olaydır.

Lâtin Amerika basınının bağımsızlığını elde etmesi zorunluğu söz götürmez bir gerçektir. Ve şüphe yok ki, Lâtin Amerikada devrimci olayların gelişmesiyle, ilerici görüşlü gazeteciler de halen emperyalizme ve oligarşiye hizmet etmekte olan yayınları kendi kontrolleri altına almayı başarmışlardır.

Filipinler'de Amerikan emperyalizmi

FRANSİSKO BALAGTAS

Ekonomi

Bugünkü Filipin ekonomisinin karakteristik çizgisi Amerikan tekellerinin egemenliğidir. Bu ekonominin temelleri hemen hemen yarım yüzyıl süren ABD sömürgecilik ezgisi boyunca atılmış ve memlekete «bağımsızlık» verilmesinden (4 Temmuz 1946) sonra birçok köleştirci anlaşmayla bu temeller daha da takviye edilmiştir. Bunların en tehlikelisi «eşitlik» dedikleri durumu dayatan anlaşmadır. Buna göre, Filipinliler, Amerikalılara, ülkenin doğal zenginliklerinden yararlanma, sanayi işletmeleri ve diğer işletmeler edinme bakımından kendilerinininkine eşit haklar tanımak üzere anayasada değişiklik yapmak zorunda bırakıldılar.

Ekonominin giderek kötüleşen durumu yüzünden ve Komünist Partisinin önderlik ettiği anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketinin etkisi altında, egemen burjuvazinin baştaki yöneticileri Amerikalıların egemenliğine karşı cephe almak zorunda kaldılar. Altmış yılları sonlarında bu yöneticiler «eşitlik hakları»nın nihayet kaldırılmasına (bunların süresi 1974 yılında bitecekti) ve ticarete yeni koşullar tesbiti için görüşmelere girişilmesine «prensip itibarıyla» razı oldular. Bu görüşmeleri sürüncemede bırakan ABD hükümeti, Filipin Kongresi'nden bir «yatırımları teşvik kanunu» çıkarmasını istedi. Bu kanun yerli patronları koruma maskesi altında, memlekete Amerikan sermayeleri celbedilmesini öngörüyordu. Amerikan tekelleri yerli patronlarla da alış-veriş mukaveleleri yapıyor, onları genç ortaklar olarak kanatları altına alıyorlardı. Bu uygulama sonucu olarak, memleketin kapıları Amerikan sermayedarlarına alabildiğine açıldı. Bu arada yerli burjuvazi avlıyan bol keseden ihsanlar, yine bu burjuvaziden bir milli sanayi kurulması istekleriyle yükselen seslerin boğulmasını sağladılar. Milli sanayi kurulması fikrine yalnız komünistler tarafından yönetilen ulusal kurtuluş hareketi ve milli burjuvazinin bazı ilerici çevreleri sadık kaldılar.

Amerikan tekelleri 1974 yılından sonra da imtiyazlarını koruyabilmek için çeşitli manevralar çeviriyorlar. Bu yolda en çok Amerikan vatandaşlarının ve korporasyonlarını «ulusal statü» kapsamına alınmalarını sağlayacak anlaşmalar dayatmaya önem veriyorlar.

ABD tekellerinin Filipinler'de yıllardan beri izliyegeldikleri politika, ülke ekonomisinin tarımsal karakterini korumayı, ulusal sanayi gelişmesini engellemeyi hedef tutuyordu. Yeni-sömürgeciliğin ekonomik stratejisi «gelişme diplomasisi» dedikleri yeni bir yön almaktadır. «Gelişme diplomasisi», birkaç kolla sınırlı, tekellerin çıkarına ve onların kontrolü altında bir endüstrileşmeyi, bir enfastrüktür sistemi yaratılmasını, toprak reformunu ve köy ekonomisinin geliştirilmesini ve diğer birtakım tedbirleri öngörmektedir. Bu «endüstrileşme» sadece tekellerin azami kâr sağlayabilecekleri

sanayi kollarının gelişmesine yol vermektedir. Bunlar da montaj ve ambalaj işletmeleri, hammadde ihracına yönelik maden çıkarım ve kereste sanayii kolları ve aynı zamanda bazı hafif endüstri kollarıdır. Bu sonuncular, genellikle ya Amerikan tekellerinin şubelerine, ya da ucuz hammadde ve âdeta bedava işgücü olanaklarından yararlanarak ve gümrük de ödemedi büyük kazançlar sağlamak üzere ABD sermayesiyle kurulmuş olan Amerikan-Filipin karma kumpanyalarına aittir.

ABD iktidar çevreleri bu ülkede bir enfastrüktür, yani şoseler, köprüler, limanlar vb. örgüsü meydana getirme yapıcılığına önem veriyor ve bunu teşvik ediyorlar. Bu gibi tesisler kurulması, yüksek maliyetinden ve yapılan harcamaların ağır ödenmesinden ötürü özel sermayenin işine gelmiyor. Gerçi enfastrüktür ülke için gereklidir, fakat bunun yaratılması endüstriyel gelişme genel programına bağlı ve uygun olmalıdır. Oysa Amerikalılar, Filipinler hükümetini hep enfastrüktür tasarılarını gerçekleştirme yönüne itip durmaktadırlar, zira bunların finansmanı için büyük ölçüde yabancı kredilere ihtiyaç vardır. Netekim, onur sorunu yapılan bu programla Filipinler'in mali olanaklarını aşmaktadır. Üstelik, yerli dövizle sözümlü ekvivalent fonları meydana getirilmesi (Amerikadan kredi almanın şartı olarak), ulusal kaynakların sınırlı olması yüzünden, sanayi gelişmesi fonlarından ödenekler aktarılmasını gerektirmektedir.

Krediler Filipinler'in bütçesinde ağır bir yükür. Yüksek faizli taksit ödemeleri dış ticaret kaynaklarını kurutuyor. Hükümet bu dış borç taksitlerini ve faizlerini ödeyebilecek durumda değildir. Bu takdirde Amerikan ve diğer yabancı bankalar konsorsiyumu «yardım»a koşmakta ve eski borcun taksitlerinin ödenebilmesi için yeni «istikrar kredisi» teklif etmektedir. Ama bu yeni kredi için Milletlerarası Para Fonu'nun tavsiyesi gereklidir. Bu durumda Para Fonu temsilcileri Filipinler'e davet edilmekte ve kendilerinden ulusal ekonominin durumunu «isabetle» değerlendirmeleri, gelişme programındaki «noksanlıklar» ın giderilmesi için tavsiyelerde bulunmaları rica edilmektedir.

Burada, bu uygulamanın işi nerelere vardığını gösteren bir tek örnek vermekle yetineceğiz. Bundan iki yıl kadar önce, Para Fonu temsilcileri, Filipinler'de serbest borsa fiyatı uygulamasına geçilerek Filipin parasının (peso) devalüe edilmesini salık verdiler. Hükümet, milliyetçi çevrelerin muhalefetine rağmen, bu tavsiyeyi benimsedi. Devalüasyon yapıldı. Ama böylece 1970 yılının ilk günlerinde başlıyan serbest borsa değeri uygulaması yüzünden fiyatlar alabildiğine yükseldi ve halkın satınalma gücü o nispette azaldı. Bu durum, Amerikan tekellerinin daha nice Filipin işletmesini ele geçirmelerini kolaylaştırdı. Memlekette hoşnutsuzluk fırtınası her şeyden önce bundan ötürü şiddetlendi. Ve devlet başkanı, bu hoşnutsuzluğu bastırabilmek için, 1971 Ağustosunda anayasaya el atarak, vatandaşların kişisel haklarını garantileyen bazı maddeleri değiştirecek kadar ileri gitti.

Amerikan «danışmanları»nın tarım politikası sorunlarıyla ilgili tavsiyelerinde de yeni-sömürgecilik tutumu sırtıp durmaktadır. Bu «danışmanlar», tarım reformları yapılması ve köy ekonomisinde gelişme hızının artırılması gereğinden söz etmektedirler. Fakat bu sözlerin ardındaki gerçek maksatları, köylü hareketini devrimci özünden yoksun etmek ve aynı zamanda Amerikan malları için pazarı genişletmektir.

Memlekette eski yarıcılık usulünün yerini alan kapitalistçe toprak kiralama biçimleri, daha etkin üretim metotları (sulama, gübreleme, zararlı böceklerle mücadele, tohum temizleme vb.) üretim, tüketim ve kredi kooperatifleri kurulması gibi yenilikler, çoktandır köylü hareketlerine sahne olan birçok bölgelerde gerçekten de tarımda verimin ve köylü gelirlerinin artmasına yol açtı. Bu sonuç yeni toprak kanunlarının etkinliğine değgin hayaller doğuruyor, bunları besliyor ve reformist düşünce ve duyguların yayılmasına yardım ediyordu. Ne var ki, köylü ahalinin hoşnutsuzluğu bu gelişmenin görüldüğü bölgelerde bile yatışmış değildi, zira zenginlerle yoksullar arasındaki uçurum gittikçe derinleşiyordu.

Tarım bölgelerinde durum, gizli işsizliğin artması yüzünden de kötüleşiyor. Sanayileşme gerçekleştirilmeden, bu işsizliğin giderilmesi olanaksızdır. Sanayileşmenin gerçekleştirilmesi için, her şeyden önce, lendlordlar'ın (1) feodal ilişkiler sayesinde elde ettikleri muazzam olanaklar pekâlâ kullanılabilir. Fakat Amerikalılar, bu büyük toprak sahiplerinin ellerindeki olanakları, ihracatta kendilerine rekabet edebilecek sanayi kollarında değil, köy ekonomisinde kullanmalarını yeğ tutuyorlar. İşte bu yüzden ki, tarım reformunun uygulanmakta olduğu köylü hareketleri bölgelerindeki çiftliklerin, henüz gelişmemiş bölgelerde çok daha büyük ve daha verimli çiftliklerle değişilmesini ve kapitalist işletme metotlarına geçilmesini ellerinden geldiği kadar teşvik ediyorlar.

Bundan başka, köylüler arasında hoşnutsuzluk kıpırtılarının başgöstermesi beklenen bölgelerde, hiç şüphesiz yine Amerikan «danışmanları»nın bilgisi altında ve onların yardımıyla, daha önce Güney Viyetnamda düşünülmüş ve denenmiş olan mâhut askerisivil tedbirler de uygulanıyor. «Ufnetli» bölgelere gönderilen askerler, buralarda soşeler, köprüler ve konutlar v. s. yapımına girişiyorlar. Bu işlere yerli ahali arasından açıklıklarını köreltmek için birkaç kuruş kazanmak isteyenleri de çekiyorlar. Ev zanaatları üretimini geliştirme yardımları da bu amaca hizmet ediyor. Bütün bunlar, köylü yığınlarını devrimci mücadeleden alakoymak isteyen katolik kilisesinin ve onun etkisi altındaki sivil ve dinsel örgütlerin aktif yardımlarıyla yapılıyor.

Politika

Tekellerin Filipinler'deki egemenliğinin başlıca garantisi, ABD'nin askeri gücü, bu memleketteki gizli ve açık askeri varlığıdır. İkinci Dünya Harbin-

(1) İngilizce. Çiftçilere toprak kiralyan büyük toprak sahibi.

den sonra, ABD Filipinler'de de «komünizm tehlikesi» yaygarasının kördu-manından yararlanarak birçok askeri üs kurdu. Bu üslerin kaldırılması iste-ğiyle Filipinler Komünist Partisi ve ulusal kurtuluş hareketi önderliğinde yürütülen ve son yıllarda sömürücü sınıfların emperyalistleri tutan unsur-larının bile desteklemek zorunda kaldıkları sürekli kampanya karşısında, Amerikan yönetici çevreleri ister istemez daha az önemli bazı dayanak nok-talarını tasfiye edeceklerini söylemeye başladılar (Sengli-poynt'taki askeri deniz üssü bu cümleden olarak geçenlerde ortadan kaldırıldı).

Fakat gittikçe kabaran anti-emperyalist hoşnutsuzluk ve çıkışları bastıra-bilmek için bir yandan ülkedeki görünür askeri kuvvetlerini azaltmaya razı olan Birleşik Amerika, öte yandan daha çeşitli ve esnek politik kontrol – bilhassa silâhlı kuvvetler üzerinde – metotlarına başvuruyor. Ordu komuta kadrosu fikir «sağlamlığı» bakımından elenip ayıklanıyor, subaylar ABD askeri okullarında özel kurslardan geçiriliyor, kendilerine «Amerikan de-mokrasisi» fikirleri aşılanıyor, «namuslu dostlar»ın zenginlik ve gücü karşı-sında dize gelmeleri isteniyor, sosyalist devletlerden gelecek bir «dış teh-like» ve ülke içinde komünistlerin «baltalama eylemleri» gibi teranelerle «beyinler yıkanıyor». Körükörüne boyun eğdirmek istedikleri yüksek rütbeli subaylara çok cömertçe aylıklar veriyor, hattâ bunları rüşvetle satınalı-yorlar. Polisler arasında da aynı yöntem uygulanıyor.

Ordunun ve polis örgütünün, halkımız arasında gelişen anti-emperyalist hareketi ezmeyi başlıca ödev edinmesinde şaşılacak bir şey yoktur. Erlere ve subaylara isyan hareketlerini kırıp geçirmenin, polislere de şehirlerdeki yığın gösterilerini kana boğmanın çeşitli metotları öğretiliyor. Hoşnutsuz-luk çıkışlarının sıklaştığı köylü bölgelerinde «özel savunma birlikleri» mey-dana getiriliyor. Bunlar İspanyol egemenliği zamanındaki «sivil muhafız-lar»ı ⁽¹⁾ ve Japon işgali döneminin «mahalli gruplar»ını ⁽²⁾ hatırlatmakta-dır. Bu örgütlerin amacı, köylü aktivistleri izleyip ihbar etmek, en tehlikeli görülenleri insafsızca öldürmektir.

Amerikan yeni-sömürgecileri ülkenin politik hayatına utanmazcasına karışıyorlar. Subay kadrosu üzerindeki kontrolleri sayesinde, Amerikan askerî yardım grubu, devlet başkanının politikasına daima etki yapabili-yor. Eğer şu veya bu ölçüde itaatsizlik gösterecek olursa, kendisini ölümle-ye da «düpedüz hükümet darbesi»yle tehdit ediyorlar. Askerî danışmanlar ülkede parlamento seçimlerinin uygulanışına ve sonuçlarına da etki yap-a-biliyorlar. Fakat anti-emperyalist duygu ve çıkışlar güçlenip arttıkça, Ame-rikalıların bu dolaysız karışmaları daha da güçleşmektedir.

(1) «Sivil muhafızlar» – Filipinler'de İspanyol egemenliğine karşı savaşılan politik aktivistleri kovuşturma, tutuklama yetkisine sahip olan ve diğer keyfi hareketlerde bulunabilen silâhlı siviller.

(2) «Mahalli gruplar» – Japonların girişiyle yerli ahalinin izlenmesi ve Japon aleyhtarı gösterilerin dağıtılması maksadiyle kurulan, şehirler-den ve köylerden devşirilmiş yerli yordakçılardan meydana getirilen örgütler.

Amerikan yönetici çevreleri, daha 1946 yılından itibaren, Filipinler'de işbaşındaki cumhurbaşkanının yeniden seçilmesini önlemek üzere yeni başkan adayını mali yardımıyla, propaganda yardımıyla ve diğer usullerle daima desteklemişlerdir. Bunun nedeni de bellidir: Filipinler Anayasasına göre devlet başkanı üçüncü defa seçilemez. O halde ikinci defa seçilmiş bir başkan, ilk defa seçilen ve ikinci dönemde de seçilebilmek için Amerikalıların desteğine muhtaç olan bir başkana kıyasla kendini nispeten daha bağımsız hissedebilir. İşte bundan ötürü, eğer Amerikalıların desteklediği aday iktidar partisindense, ABD emperyalistleri onu muhalefet partisine girmeye ve işbaşındaki cumhurbaşkanına karşı o partiden adaylığını koymaya zorlamaktadırlar. Netekim, 1953 yılında Magsaysay'ın ve 1965'te Markos'un seçilmeleri böylece sağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı yetkilerinin Amerikan tekellerinin çıkarları aleyhine kullanılmasından sakınan Vaşington yeni-sömürgecileri, çeşitli partilerin içinde ve bilhassa kilisenin etkisi altında bulunan ilerici partinin (halen «Hristiyan Sosyal Hareketi») içindeki müttefikleriyle elbirliği yaparak ekonomiyi desantralize edebildiler. Bölgeler ve belediyeler çapında özerkliğin sağlanması bahanesinden yararlanarak, yersel yönetim organlarında yuvalanan korudukları kimseler aracılığıyla kendi çıkarlarını savunma olanağını elde ettiler.

Amerikan tekelleri, istihbarat servislerinin, özellikle CIA'nın yardımıyla, cumhurbaşkanının etrafında çalışanlar arasında, hükümet kadrosu içinde, memurlar ve Kongre görevlileri arasında silâhlı kuvvetlerde, Yüksek Mahkeme de dahil olmak üzere bütün adalet organları içinde, ekonomi kurumlarında, sendika birliklerinde, köylü, öğrenci, gençlik ve kadın örgütlerinde, sivil ve dinsel cemiyetlerde, toplumsal ve özel okullarda, basın organlarında, siyasi partilerde ve bu arada Maoist ve sosyalist partiler içinde ajanlar edinerek hükümet organlarına sokuluyorlar. Emperyalistler, böylelikle, «bitirilmemiş devrim», «demokratik devrim», «refah devleti», «halk kapitalizmi», «demokratik sosyalizm», «toplumsal stüktürleri yenileme» vb. gibi demagojik şiarlar ve sloganlarla maskeledikleri politikalarını gerçekleştirmeye yarayacak dayanaklar yaratmaya çalışıyorlar. Güttükleri amaç, «revizyonizm», «sosyal emperyalizm» ve «devletler-üstü» tezlerini yayarak ulusal kurtuluş hareketinde kargaşalık yaratmak ve bu hareketi parçalamaktır. Bütün bu çabalar içinde, yeni-sömürgeciliğin yerli uşakları da kendilerini «devrim» ve «sosyalizm» savaşçısı olarak göstermeye çalışmakta, yığınları partiden koparmak, parti saflarına ajanlar ve provokatörler yerleştirmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

ABD emperyalistleri Filipinler'deki baltalama eylemlerinde sınıfsal çıkarlarının yerli burjuvaziyle ortaklığı temeline dayanıyorlar. Bu yolda ahlâksızlığın her çeşidini mubah görüyorlar. Milliyetçi ve anti-emperyalist eğilimli nice aktivistler ve bu arada hırsıları inançlarından daha ağır basan sözde Marksistler, kendilerine zenginleşme olanağı vaadeden mevkiler

karşılığında prensiplerden vazgeçiyorlar. Bu gibi insanlar, ulusal çıkarların satılmasında ısrar eden kuvvetlerin genellikle her hizmete yatkın kör âleti olmaktadırlar. Başlangıçta vicdanlarının sesini az çok duyabilen ve ikircimlik gösterenler, sonradan görevlerindeki yolsuzluklarının açığa vurulacağı yollu tehditler karşısında gerilemek zorunda bırakılmaktadırlar.

Bütün bunlar, halk yığınları arasında son zamanlarda hızla artan ve geniş anti-emperyalist çıkışlara dönüşme eğilimi gösteren haklı bir hoşnutsuzluk uyandırıyor. Amerikan emperyalizmi şimdi ayak bastığı tabanı genişletmeye, daha açık göz ve becerikli, foyası daha az meydana çıkmış müttefikler edinmeye çalışıyor. Ülkenin anayasasını yenilemek üzere 1971 Temmuzunda toplanan (delegeleri daha 1970 Kasımında seçilmişti) ve çalışmaları hâlâ devam etmekte olan «Yasama Kongresi» görünüşte «toplumsal strüktürleri yenileme» bayrağı altında eylem gösteriyor. Bunun inisiyâtörleri, hayal kırıklığına uğrayan ve artık anayasa-parlâmento metotlarıyla köklü değişimler yapılabileceğinden ümidi kesen yığınları avutmak istiyorlar. Daha doğrusu, «Yasama Kongresi»nin toplanması için ısrarlı bir çaba göstermiş olan katolik kilisesi temsilcileri ve Hristiyan Sosyal Hareketi aktivistleri, bunun Küba tipi bir devrimden kaçınma yolunda son şans olduğunu düşünüyorlar.

İdeoloji

ABD emperyalizminin Filipinlerdeki başlıca ideolojik yayılma alanlarından ve dayanaklarından biri de Amerikan örneğinin kopyası olan öğrenim sistemidir. Yüzyılın başında, ilk kuruluş omurgası Amerikan öğretmenlerinden oluşan okul, Filipinliler arasında Amerikanlaşma tohumlarını ekmeye başladı. Memleketin tarihi emperyalist çıkarlar yararına tahrif edilerek yozlaştırıldı. Öyle ki, tarih dersi kitaplarında, Filipinler'in devrimci kahramanları anılmaz ya da bunların rolü ve önemi küçümsenir, buna karşılık Amerikan eylem adamlarına hiç de lâıyk olmadıkları ölçüde yer ayrılır oldu. Bu Amerikalılar âdeta insan-üstü, her türlü hırstan arınmış, güçlü ve demokratik kişiler olarak gösteriliyordu. Filipinler'e Amerikalıların el atmaları bir «uygarlaştırma» hareketi olarak tanıtılıyor, bunun emperyalist özlüğü gizleniyordu.

Filipinliler'in mâneviyatını etkileyip işlemede Amerikan bursları ve öğrenim yardımları sisteminin de yardımı oldu. En kabiliyetli öğrenciler ve kolejleri bitirenler yüksek öğrenim için ABD üniversitelerine gönderildi. Oralarda bu öğrencilere, Amerikan zenginliği, gücü ve işgüzarlığı karşısında hayranlık telkin edildi; bağımlılık ve aciz duyguları, yabancı vesayet ve yönetimine sığınmayı yeğleme duyguları aşılandı. Yüksek öğrenimlerini tamamlayıp Filipinlere döndükten sonra, hükümette ve özel kurumlarda önemli mevkilere geçen, okullarda, propaganda organlarında ve silâhlı kuvvetlerde görev alan bu gençler, bilerek veya bilmiyerek Ameri-

kan emperyalizmi fikirlerinin iletkenleri oldular, halka yabancı ezgiciler önünde dalkavukluk ruhu aşılamanın hizmetine koşuldular.

Filipinler'de yığınsal enformasyon araçları Amerikan tekellerinin kontrolü altındadır. Tekeller cömertçe başışlarla ve hele reklâm kanalıyla besledikleri gazete ve dergi sahiplerini, emperyalist politikanın bütün zikzaklarını destekleme tutumuna yöneltmekte zorluk çekmiyorlar. Bunun en taze örneği, Filipin basınının, Filipinler Komünist Partisi'ne ve Sovyetler Birliğine en kaba iftiralarla hücum eden Maoist propagandaya itibar etmesi ve yer vermesidir.

Yığınsal enformasyon araçlarını kendi yararlarına kullanabilen Amerikan tekelleri ajanları, ulusal bilinçlenmenin gelişmesine engel olan bölgecilik ve kabilecilik duygularını alevlendiriyor, Filipin müslümanlarını ayırmaya ve doğasal kaynaklarıyla zengin Mindanao adasında kendi öz devletlerini yaratmaya kışkırtarak müslümanlarla hristiyanlar arasındaki yüzyıllanmış düşmanlığı ısrarla körüklüyorlar.

Amerikan emperyalistleri ve yerli ajanları, ülkenin en uzak kesimlerinde halkın nispeten geri kalmış tabakaları arasındaki bölgecilik ve kabilecilik duygularını körükler ve bu duyguların doğurduğu anlaşmazlıkları kışkırtırken, bir yandan da, komünistlerin önyak oldukları ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesini engellemek maksadiyle Filipin milliyetçiliğini överek göklere çıkarmaktan geri durmuyorlar. Bunun yanı sıra, yeni-sömürgeciler, milliyetçilik ile Amerikancılığın, yani Filipinler'in kukla cumhurbaşkanları arasında en koyu Amerikanofil olan Magsaysay'ın «pozitif milliyetçilik» ideolojisinde kişileşmiş eğilimin bağdaştırılığı fikrinin propagandasına da büyük bir önem veriyorlar. Anti-emperyalist mücadeleyi de «aşırı» veya «dar» milliyetçiliğin belirtisi, ya da doğrudan doğruya komünizm yanlısı bir eylem sayıyor, bir yandan da ırkçılığı ve şovinizmi habire teşvik ediyorlar. Filipinler'deki Amerikan ajanları, birçok ahvalde, hattâ demagog sözcülerin ileri sürdükleri anti-emperyalist şiarları, emperyalizmi açığa vuran sözlü ve yazılı çıkışları — bunlar sömürücülük ve egemenliğin somut metotlarını ciddi biçimde tahlilden uzak oldukça, emperyalist ezgiyi temelinden sarsmayı ve sonra da yoketmeyi öngören etkili bir program ortaya koymadıkça — destekleme kurnazlığına bile başvuruyorlar. Bundan ötürü de, Filipinlerin politik sahnesinde, bir yandan gerçek yurtseverler, anti-emperyalistler ve devrimciler, öncelikle komünistler gaddarca kovuşturulur ve yığınsal enformasyon araçlarından yararlanmayı elbette hayal bile edemezken, öte yandan sözümona fikirlerini burjuvazinin elindeki yığınsal enformasyon araçlarıyla (gazeteler, dergiler, radyo ve televizyon) yaymalarına izin verilen ve yasalarla korunan «milliyetçiler», «anti-emperyalistler», «devrimciler» ve hattâ «komünistler» boy göstermektedirler.

Amerikan emperyalistleri ve yerli uşakları, Filipinler'de en ağır darbelerini Komünist Partisi'ne yöneltiyorlar. Ne konulan yasak, ne de ardı arkası gelmiyen kovuşturmalar bu partinin yığınlar arasındaki itibarını

azaltabilmiştir. Memlekette baltalama saydıkları eylemlere karşı mücadele için 1957'de çıkardıkları kanunun etkisiz kaldığını gören Amerikan yeni-sömürgecileri, yerli ajanları ve sınıfsal ortakları son yıllarda yeni bir manevraya giriştiler. 1969'da, komünist hareketini – mensuplarının künyeleri resmen kaydedilmek şartıyla – legalize etmeyi öngören bir kanun tasarısı hazırladılar. Ama bu tuzak anlaşıp da açığa vurulduktan sonra, komünistlerin düşmanları derhal taktik değiştirerek, duygularında içtenlik sahibi, fakat safdil ve tecrübesiz üniversite öğrencilerini ve diğer gençleri serüvenci ve anarşist eylemlere kışkırtmaya başladılar. Yeni-sömürgeciler ve ajanları, bu yolda politik terör hareketleri yaratmak üzere lümpen proleterler arasında nice canileri, gangsterleri ve diğer kiralık adamları kullanmaktan da geri durmadılar. Bütün bunlarla da, hiç şüphesiz, azgın bir baskı ve zorbalığa, sıkıyönetim uygulamasına geçmek üzere bahane yaratmayı, bu suretle de devrimci harekette anayasal ve parlâmenter mücadele metotlarından gerektiği gibi yararlanma olanaklarını engellemeyi hedef tutuyorlardı.

1971 Ağustosunda, Cumhurbaşkanı Markos, anarşist elemanlara yaptırılan tertipli bir terörist çıkışı bahane ederek kişi dokunulmazlığı kanununu kaldırdı. Bu kararını aradan dört ay geçtikten sonra geri alan cumhurbaşkanı, düpedüz yalana başvurarak, komünist hareketinin artık «kontrol altına alındığı»nı söyledi. Ne var ki, emperyalistlerin ve ajanlarının asıl arzuları, memlekette Endonezya'dakine veya Sudan'dakine benzer olaylar yaratmaktı.

Partimiz çok karmaşık bir durum ve koşullar içinde çalışıyor. Egemen sınıflar, ülkede çok defa sosyal-ekonomik ilişkilerin bir «ıslahatçı»sı ve «yenileyici»si pozuna girerek eylem gösteren emperyalizmle sıkı sıkıya bağlıdır. Fikir düşmanlarımız, yığınları Komünist Partisinden koparmak için her türlü çabayı esirgemiyorlar. Biz geçmişteki hatalardan ders alarak ve kardeş partilerin tecrübesini gözönünde bulundurarak, gerek kendi saflarımızda, gerekse bütün ilerilik, sosyal ve ulusal özgürlük savaşçıları arasında sistemli ve ısrarlı bir ideolojik çalışma yürütüyoruz. Komünistler, partiyi tecrit etmekten ve ulusal kurtuluş hareketini zayıflatmaktan başka bir sonuç vermiyen ve vermiyecek olan serüvencilığe, ararşizme, ultra-devrimcilik lafazanlığına, sekterliğe ve dogmatizme karşı kesinlikle cephe alarak mücadele ediyorlar. Komünistler aynı zamanda, ulusal kurtuluş savaşında baş rolü oynayabilmek üzere, kuyrukçuluğa, yığınlara tepeden bakmaya, bekleme taktiğine ve diğer olumsuz tutumlara karşı da kesinlikle direniyorlar.

Versay Çin-Hindini selâmlıyor

Son yıllarda emperyalist saldırganlara karşı savaşıarak bağımsızlığını savunan Çin-Hindi halklarıyla dayanışmanın sayısız örneklerine tanık olduk. Fakat Versay'da Şubat ayında yapılan büyük forum gibisini dünya bir hayli zamandır görmemiştir. XIV Lui'nin tarihi sarayı yakınlarında bulunan yeni kongre sarayında yapılan «Çin-Hindi halklarına barış ve bağımsızlık» adındaki uluslararası toplantının çalışmalarına 84 ülkeden 1200 delege ve 31 uluslararası örgüt katıldı. Bu toplantı Viyetnamla ilgili Stokholm Konferansının İcra Komitesi ve Çin-Hindinde barışın sağlanmasını isteyen 48 Fransız milli örgütünün teşebbüsü üzerine yapıldı.

Foruma katılanlar Viyetnam, Laos ve Kamboç halkları temsilcilerinin konuşmalarını büyük bir ilgiyle dinlediler. Delegelerin konuşmaları, fua-yede düzenlenen resim ve belgeler sergisi, toplantıda gösterilen dokümanter film yirminci yüzyıl barbarlarının halkların başına neler getirdiklerini gösterdi. İşte emperyalist haydutluğa ait istatistiklerden birkaç rakam ve delil.

Amerikalılar 1965–1971 yılları arasında Çin-Hindi topraklarına 13 milyon tondan fazla patlayıcı madde atıldılar ki bu, İkinci Dünya Harbinde bütün faşist bloka dahil üye ülkelere atılanlardan iki misli fazladır. Yalnız uçaklarla 6,6 milyon ton bomba atıldığı, bu miktar militalist Japonyaya atılanları 43 misli aşmıştır. Pentagon'un Çin-Hindi poligonunda kullandığı savaş gereçlerinin patlama gücü, Hiroşima'yı yok eden atom bombasının gücünden hemen hemen bin defa fazladır.

Amerikanın attığı zehirli maddelerle Güney Viyetnam topraklarının beşte biri çöl haline gelmiş durumdadır. Zehirleyici kimyevi maddelerle yüzmilyonlarca funt pirinç, on milyonlarca metre küb orman yok edilmiştir.

ABD Çin-Hindi savaşı için, en küçültülmüş rakamlara göre bile, 120 milyar dolar harcamıştır. Bu ise Çin-Hindi yarımadasında yaşayan her insan başına ve her yıl 360 dolar etmektedir. Oysa bu yarımada nüfus başına düşen gayrisafi milli gelir 120 dolar kadardır.

Harp için yapılan bu muazzam harcamalardan ABD iktidar çevrelerinin «kazanış payı» nedir? Yüzbinlerce yerli ve Amerikalı ölü, onlardanda fazla sakat ve sefil, bombalarla yerle bir edilmiş kasaba ve şehirler, napalm bombalarıyla yakılmış köyler, ovalar ve ormanlar ve ... askeri ve politik bunalım. Geniş ölçüde reklâmı yapılan harbin «Viyetnamlaştırılması» tezi, harbin korkunçluğunu azaltmıyor, sadece verilen kayıpların büyük kısmını, kukla hükümetler ordularının sırtına aktarıyor.

Versay'a büyük bir Amerikan heyeti gelmişti: Bu heyet Cumhurbaşkanı Nikson'un toplantıyı suya düşürmek için büyük çabalar sarfetmesine rağmen

men yola çıkıyordu. Çünkü Nikson'un, Vaşingtonun 8 maddelik «barış programı» teklifinden sonra böyle bir toplantının yapılmasının manasız olduğu hakkındaki sözleri sadece alaylı bir tebessümle karşılanmıştı.

Amerikan, «Barış ve adalet için halk koalisyonu» yöneticilerinden Robert Grinblatt forumda şunları belirtti: «Cumhurbaşkanının teklifinden sonra böyle bir konferansın toplanması daha da gerekli hale gelmişti. Bizim koalisyonumuzun fikrince, cumhurbaşkanının 8 maddelik programı, ilân edilen hava harbiyle doğrudan doğruya bağlıdır ve Nikson'un Çin-Hindi halklarına karşı saldırıyı devam ettirmeye kararlı olduğu halde bir barış-severmiş intibainı yaratmak amacını gütmektedir.

Okuyuculara şunu da hatırlatalım ki, Nikson forumun toplanmasını «barış programı» vasıtasıyla suya düşüremeyince Fransız hükûmetine karşı açık bir baskıya geçti. Fakat bu kabaca baskı da etki göstermedi. O zaman Viyetnamla ilgili Paris görüşmelerine katılan Amerikan temsilcisi Uylâm Portır forumda hazır bulunanları kimseyi temsil etmeyen «ajitatörler sürüsü» olarak niteliyerek, onları gözden düşürmek istedi. Bu çıkışlar delegeler tarafından, herşeyden önce Versay'a gelen Amerikalılar tarafından öfkeyle karşılandı. Ünlü sinema artisti Ceyn Fonda, Porter'in bu saldırısını şöyle yorumladı:

«Portır'ın, bu foruma tehlikeli insanların, dönemlerin, (bilmem o bizi daha nasıl nitelendiriyor) bir araya geldiklerine dair demeci açıkça yalandır. Eğer Portır böylelerini temsil ediyorsa, kendisinin olduğu gibi, Viyetnamla ilgili Paris görüşmelerinin hiç bir kıymeti yoktur. Çünkü bu görüşmerde harbe derhal son verilmesini isteyen Amerikan halkı temsil edilmemektedir.»

Barışsever güçler saldırganların manevralarına saflarındaki birliği daha da güçlendirmekle ve Çin-Hindi halklarını daha geniş ölçüde desteklemeye kararlı olmakla cevap vermektedirler. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri L. İ. Brejnef'in toplantıya katılanlar tarafından hararetle karşılanan mesajında şöyle deniliyordu: «Amerikan saldırganlarını gemlemek için verilen savaşta bütün namuslu insanların, barış ve adaletten yana olanların tesanüt ve birliği büyük bir önem taşımaktadır.»

Delegelerin konuşmalarını dinledikten, kendileriyle koridorlarda yaptığımız görüşmelerden, forumun çalışmaları hakkında basında çıkan yankıları gözden geçirdikten sonra inandık ki, emperyalist saldırının kurbanları ile dayanışma hareketi dünya politikasında günden güne daha muazzam bir güç haline gelmektedir ve bugün bunu hesaba katmamak imkânsızdır. Versay forumu karar suretinde belirtildi ki dünya çapında eylem birliği barış uğrundaki savaşta zafere ulaşmamızı sağlayacak güçtür. Sosyalist devletlerin ve diğer barışsever ülkelerin çok yönlü yardımı, çeşitli ülkelerde dayanışma hareketinin gelişmesi ve dünya kamuoyunun geniş desteği savaşa devam eden Çin-Hindi halklarına bu savaşta yalnız olmadıklarını kati delillerle gösterdi.

Versay'da dayanışma, dostluk havasının hüküm sürdüğü günlerde Çin Halk Cumhuriyeti temsilcilerinin bu uluslararası forumda hazır bulunmayışı derhal göze çarpıyordu. Bu sorunla ilgili olarak Fransa Genel İş Konfederasyonu Sekreteri Rene Düamel şunları söyledi: «Çin-Hindi halklarıyla dayanışma bütün dünya halklarının, dünya emekçilerinin davasıdır. Biz Çin halkının, Çin emekçilerinin temsilcilerinin de burada, bizimle beraber bulunmasını çok isterdik. Pekin'in bu foruma katılmayı reddetmesi, bu forumun toplanmasını ve başarılı geçmesini engelliyemedi. Tam aksine Çin yöneticileri bu tutumlarıyla bu uluslararası hareketten, inanıyorum ki geçici olarak, kendi kendilerini izole ettiler. İnanıyorum ki Çin halkını, Çin emekçilerini temsil eden örgütler yakın gelecekte bu tutumlarını gözden geçirecekler ve yerlerinin bizim yanımda, Çin-Hindi halklarıyla etkili bir dayanışma yürüten dünya halklarının, dünya emekçilerinin yanında olduğuna karar verecekler.»

Versay forumu, dayanışma hareketinin gelişmesinde önemli bir adım idi. Bu harekette onun gelişmiş olduğunu belirten yeni çizgiler ortaya çıktı. Dünya Barış Konseyi Başkanı Izabela Blum özellikle dikkatimizi bu tarafa çekti. O dedi ki: «Ben, burada olduğu gibi, genel davada her delegeye düşen ödevi bu kadar ciddiyetle kabul etmek ve bunu sonuna kadar götürmek arzusuyla dolup taşan pekaz uluslararası konferans gördüm.» Komisyonların oturumlarında belirtildi ki, biz hâlâ herşeyi yapmış değiliz, birçok ülkede kamuoyu olaylardan gerektiği derecede haberdar değildir, özellikle Amerikadaki dayanışma hareketi hâlâ gerektiği kadar güçlü değildir. Bu herkesin şahsi ilgisi ve devamının birliğinin küçümsenmeyecek politik sonuçları olacaktır.

Versay forumunun bir karakteristik yönü daha var: Birçok ülkenin, belki de emperyalizme bağlı olan bütün ülkelerin delegeleri konuşmalarında kendi memleketlerindeki durumla Çin-Hindindeki durum arasında benzer çizgileri belirttiler, Çin-Hindi halklarının savaşının kendi ülkelerindeki kurtuluş hareketi ve anti-emperyalist savaşın genel ödevleriyle sıkı olarak bağlı bulunduğunu açıkladılar. Birçokları çeşitli ülkelerde emperyalizmin aynı yollara başvurduğunu, emperyalizmin halklara kendi iradesini kabul ettirme denemelerindeki strateji ve taktiğinin benzerliğini açıkladılar. Gviana İlerici Halk Partisi yöneticisi, bu Güney Amerika ülkesinin eski başbakanı Çedi Cagan şunları söyledi: «Ülkemizde, iktidar Güney Viyetnam kliğine benzer bir kukla hükûmetin elindedir. Bundan dolayı gerçek bağımsızlık için savaşmak bizim ödevimizdir. Politik bağımsızlığımızı elde ettik, fakat ekonomik ve sosyal bağımsızlığa kavuşamadık. Bu durum, Amerikan emperyalizminin kukla rejimlerin iç ve dış politikalarını dikte etmekle izah edilebilir. Neticede, ülke çökmekte, ekonomik bunalımlar derinleşmekte, hayat pahalılığı artmaktadır. Halkın memnuniyetsizliğini bastırmak isteyen hükûmet, polis kuvvetlerini ve orduyu kullanmaktadır. Ülkemizde, Güney Viyetnamda olup bitenlere benzer olaylar cereyan

etmektedir. Bundan ötürü de bu konferansta temsil edilen dünya kamuoyunun baskısı, eğer Amerikan emperyalistlerinin Viyetnam, Laos ve Kamboç halklarını kendi kaderini kendilerinin tayin etme hakkını kabule mecbur etmiye yardım ediyorsa, Amerikan emperyalizmine karşı böyle bir baskının her yerde Asya, Afrika, Lâtin Amerikada, benim ülkemde de yapılması gerekmektedir. Böylece, emperyalizme karşı dünyanın çeşitli bölgelelerinde yürütülen savaş birdir, aralarında sıkı bağ bulunan bir bütündür.»

O günlerde, Versay kongreler sarayında bulunan herkesin fikri, çalışmalarının sonuncu gününde kabul edilen forumun çağrısı üzerinde birleşmişti. Bu çağrıda, ABD hükümetinden Çin-Hindindeki silâhlı kuvvetlerini derhal ve tam olarak geri çekmesi, Viyetnam Laos ve Kamboç halklarına karşı yürütülen hava harbine ve her türlü askeri faaliyete son verilmesi, bu ülke halklarına bağımsızlık şartlarında barış ve kurtuluş hakkının verilmesi istekleri yeralıyordu.

Aynı gün Paris, Çin-Hindi halklarıyla dayanışmada yeni bir değer kazandı. Foruma katılan delegeler, binlerce Fransız ve Belçika ile Batı Almanyadan özel olarak gelen barış taraftarları, elverişsiz hava şartlarına rağmen, Paris proletaryasının Cumhuriyet ve Bastil alanları arasındaki geleneksel gösteri meydanında yapılan muazzam yürüyüşe katıldılar. Yürüyüşe katılan yığınların üzerinde «Viyetnam, Laos ve Kamboç halklarıyla beraberiz», «Bombardımanlara son veriniz», «Amerikan askerlerini Çin-Hindinden çekiniz» şiarları yazılı pankartlar dalgalarıyordu. Fransanın diğer birçok şehirlerinde de gösteriler yapıldı.

Yürüyüşten dönerken, kaldığımız hotelin biraz ötesindeki bir duvara asılmış «Fransız Komünist Partisi» imzasıyla bir levha gördük. Bunda, Amerika Cumhurbaşkanı'nın teklif ettiği «barış programı»nın gerçek yüzü açıklanıyordu. Ve bu levha, barış ve adaletin zaferi uğrunda savaş için hararetle bir çağrıydı.

V. Düval

Çin Halk Cumhuriyeti'nin uluslararası alana "çıkış" ı sorunu

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'ndaki yasal haklarının tanınmasını sağlamak için yirmi yıldır yürütölegelen mücadele geçen yılın güzünde sona erdi. ÇHC'ni tanımayı reddederek öteden beri direnmiş olan bazı kapitalist memleketler de aşağı-yukarı aynı aylarda onunla diplomatik ilişkiler kurdular. Burjuva basını bu değışiklikleri Çin Halk Cumhuriyeti'nin uluslararası alana çıkışı olarak niteledi.

Fakat bu deyim kullanılsa bile, ÇHC'nin dünya politik sahnesine ikinci defa çıktığını söylemek daha doğru olur. Zira 1950 yılları başlangıcında ve ortalarında ÇHC'nin milletlerarası havayı iyileştirmede oynadığı rol tarihten silinemez. Çin-Hindi sorunuyla ilgili Cenevre Konferansına katılış, Bandung Konferansı kürsüsünden yapılan konuşmalar, Himalaya'ları aşarak komşu Hindistan'a doğru atılan ve «pança-şila» prensipleri üzerinde yükseltelen dostluk köprüsü ve benzeri gibi hususların hepsi amaca yönelik bir barış politikasında oluşuyor ve ÇHC'nin milletlerarası itibarının artmasına yardım ediyordu.

Pekin'in o zamanki dış politika girişimlerinin ve yapıcı aksiyonlarının temeli, Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist ölkelerle yaptığı işbirliğiydi. Kardeş ölkelerle birlik ve ittifaktan da güç alan Çin, uluslararası işlerde giderek büyüyen bir ağırlık kazanıyordu. Ve Amerikan «veto»su ona BMT kapılarını kapalı tuttuğu halde, Birleşik Amerikanın birçok müttefiki bile Pekin'le diplomatik ilişkiler kurmak zorunda kalıyorlardı. Tek sözle, ÇHC, yasal ve ardıcıl olarak bir büyük sosyalist devlete yaraşır düzeye yükseliyordu.

Ne yazık ki, 1950 yılları sonunda bu yükseliş hareketi kesintiye uğradı. Çin'in dış politikasında kesin bir dönüm oldu. Buna paralel olarak her şeyden önce gerginlik arttı ve arkasından Çin-Hint sınırında silâhlı bir çatışma başgösterdi. Daha sonraki yıllarda ülkenin resmi diplomatik eylemi fiilen kesildi. Çin dünyanın 43 ölkesinden elçilerini geri çağırdı. Pekin yöneticileri, Sovyetler Birliğine ve diğer sosyalist ölkelere karşı düşmanlık atmosferini gittikçe daha plânlı biçimde yoğunlaştırıyor, SSCB sınırında askerî kışkırtmalardan da geri durmuyorlardı. Anti-sovyetizm Pekin'in dış politika hattının zorunlu bir unsuru oldu. Aynı zamanda geniş ölçüde bambaşka türden bir «dış politika» eylemi uygulanmaya başladı. Bu durum komünist ve işçi partilerinde haklı bir endişe uyandırdı. Bu partilerin yöneticileri, Pekin liderlerinin uluslararası çabalarını komünist hareketinde bölücü gruplar yaratmaya hasrettiklerini her fırsatta ve bu arada dergimizin sayfalarında da defalarca belirterek bu gidişî suçladılar.

Birleşik Amerika, gayet doğal olarak, bu olup bitenler karşısında kayıtsız kalmadı. 1953 yılında Panminçon'da başlayan ve Varşova'da yıllarca devam eden Çin-Amerikan diyalogu, Beyaz Saray'ın alışkanlık haline gelmiş bir yan görevi olmaktan çıkarak, bizzat Cumhurbaşkanının en önemli kaygılarından biri haline geliverdi. Ve Nikson, daha işbaşına gelişinin ikinci haftasında, yardımcısına şöyle bir muhtıra verdi: «Ben, şimdiki hükümetin Çinlilerle yaklaşma olanakları aradığı fikrini her suretle desteklememiz gerektiği kanısındayım.» Bilindiği gibi, bu yoldaki hazırlıklar sonucunda, Birleşik Amerika Cumhurbaşkanı tarihte ilk defa olarak Çin'i ziyaret etti ve bu onun en uzun süreli dış ziyareti oldu.

Zamanımızda toplumsal düzenleri değişik devletler arasında dolaysız temasların barış dâvası için yararlı olabileceği fikrine itiraz edenler olabileceğini düşünmek zordur. Fakat ÇHC'nin dış politika alanında şimdi yenilediği aktivitesinin, 1950 yılları başlangıcına kıyasla prensip bakımından bambaşka bir temele dayandığı gerçeğini görmemezlikten gelinemez. Kaldı ki son olaylar da bunu elle tutulur bir biçimde gösterdi. Çin'in dış politikasında, birçok memleket basınının da belirttiği gibi, sosyalist topluluk devletleriyle işbirliğinin yerine Birleşik Amerika emperyalizmiyle çıkar beraberliği ön plâna geçti.

Daha geçen yılın sonlarında, birçok gözlemci, Vaşington ÇHC topraklarının hemen güneyindeki saldırılarını sınırlamaya yönelik belirli adımlar atmadıkça, Pekin hükümetinin Nikson'u kabul etmeye zor yanaşacağı yolunda tahminler yürütüyorlardı. Ne var ki, Birleşik Amerika bu yolda peşin adımlar atmadığı bir yana, üstelik, hatırlanacağı üzere, 1972 yılı arifesinde, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti toprakları üzerinde üç yıldır kesilmiş bulunan barbarca bombardımanları yeniledi. Hattâ Pekin yöneticilerinin bu yeni Amerikan saldırısı karşısında nasıl bir tepki göstereceklerini bile beklemeksizin, Beyaz Saray temsilcileri Nikson'un ziyaretine bunun engel olmayacağını beyan ettiler. Onlar ne söylediklerini biliyorlardı. Görünen köy kılavuz istemezdi: Pekin yöneticileri ilkönce diplomatik bir sükûtle, sonra da protestoya geçerek tepki gösteriyorlardı. Ve Amerikan basını bunu «hayret verici bir temkin» olarak niteliyordu. Bu durumda Arjantin komünistlerinin gazetesi «Nuestra Palabra»nın ortaya koyduğu şu soru gayet yerindeydi: «Mao, Viyetnam veya diğer Çin-Hindi ülkeleri üzerinde bombardımanların şiddetlendirilmesini acaba niçin sükûtle karşılıyor veya yarım ağızla protesto ediyor?»

İşin bu yönü gerçekten düşünölmeye değer. İlk bakışta, Pekin liderleriyle Vaşington arasında Çin-Hindi harbiyle ilgili sorunlar üzerinde hiçbir anlaşma yoktur ve olamaz. Bu konudaki görüşleri arasında ayrılık olduğunu yayınlanan Çin-Amerikan bildirisi de gösteriyor. Ayrıca, ÇHC'nin, Amerikan saldırganlığına karşı savaşıyan Çin-Hindi ülkeleri yurtseverlerini desteklediğini bildiren sayısız açıklamalar yaptığı da gayet iyi biliniyor. Bunlar sorunun bir yönüdür. Öteki yönüne gelinece, Viyetnam, Laos ve Kamboçya

halklarının yürüttükleri kurtuluş savaşına uluslararası yardım ve desteğin etkin olması ve istenen sonucu verebilmesi için, bütün dünya anti-emperyalist güçlerinin gerçekten birlik olmaları gerektiği söz götürmez. Fakat mademki Pekin yöneticileri saldırgan devletin Cumhurbaşkanı'nı kabul ediyor ve aynı zaman da barış ve Çin-Hindi halklarının bağımsızlığı için yapılan Versay Dünya Toplantısı'na katılmıyorlar, o halde bu tutum anti-emperyalist dayanışma dâvasına hizmet etmemekle kalmaz, üstelik doğrudan doğruya Vaşington stratejisinin ekmeğine yağ sürer.

Geçen yıl Hindistan yarımadasında meydana gelen olaylar da ABD ile Çin arasında bütün çizgileriyle kendini gösteren yaklaşmanın özlüğünü açıkça ortaya koydu. ABD bu bölgede başgösteren çatışma konusunda gayet çelişkili bir duruma düştü. Bir kere, kendi geleneksel strateji doktrinine bağlı kalarak – haydi burjuva basınının terimleriyle konuşalım –, âdeta «Çin komünizmi»ne ve «Pakistan diktatörlüğü»ne karşı «Hint demokrasisi»ni desteklemesi gerekirdi. Öte yandan, iki emperyalist blokta üye bulunan ve birçok ikili anlaşmada Amerikan partnörü olan Pakistan'a, *müttefik olmaktan doğan bazı yükümlerle bağlıydı. Çin yöneticileri de buna benzer bir ikilem karşılaydılar. Öyle ki, Pekin, ya defalarca tekrarladığı ulusal kurtuluş hareketi ideallerine bağlılık çizgisinde kalacak, ya da Pakistan'la, Hindistan'a karşı düşmanlık zemini üzerinde doğan, yakın ilişkileri çizgisinden yürüyecekti.*

ABD ile Çin'in gerçek davranışları, Vaşington için «demokrasi prensipleri»nin ve Pekin liderleri için de «devrimci enternasyonalizm»in ne kadar değeri olduğunu en inandırıcı biçimde gösterdi. Pekin hükümeti, Pakistan askeri-bürokratik makinesini kendi yararına kullanmak ve Hindistan yarımadasının batı ve doğu kanatlarını onun gücüyle takviye etmek düşüncesiyle, memleketin bütün politik itibarını Yahya Han'ın iflâs etmiş kanlı rejimini destekleme yolunda harcamaya koyuldu. Vaşington da aynı biçimde hareket etti. Peki, bu davranışlarının gerekçesi neydi? Birleşmiş Milletler'de Hindistan-Pakistan çatışması sorunuyla ilgili tartışmaların alevlendiği günlerde. İngiliz burjuvazisinin nüfuzlu dergisi olan «Economist» gayet haklı olarak şunları yazdı: «Bugünkü durumda, Başkan Nikson, Şubat'ta yapacağı Pekin ziyareti arifesinde Başkan Mao ile iyi ilişkilerini bozmadan sürdürmek arzusuyla elinden geleni yapmaktadır. Çin'in desteğiyle Birleşmiş Milletler'de Hindistan'ın yakasına yapışma niyeti. herhalde ancak bununla açıklanabilir.» Hemen belirtelim ki, BMT'nde Çin temsilcilerinin genel tutumu da, dünya barışsever güçleri arasında hayal kırıklığı uyandırdı. Çekoslovakya Komünist Partisi MK organı «Rude Pravo» gazetesinin belirttiği üzere «BMT'nde ve Güvenlik Konseyi'ndeki **oylamalarda defalarca ABD ile birlikte hareket etmiş olan şimdiki Çin yöneticileri**», Hindistan-Pakistan çatışması sorununda bunun bir örneğini daha ortaya koydular. Bu, bir bakıma, zamanımızın en önemli uluslararası problemlerinden biri olan silâhsızlanmanın başarılması yolunda sosyalist ülke-

lerin ve diğer birçok devletin harcadıkları çabaları suya düşürme denemelerinde Vaşington ile Pekin'in birleşmeleri alamina geliyordu.

Vaşington'un kendi yakın emperyalist müttefiki Japonya'nın çıkarlarını gösterişli biçimde küçümsemesi de, Çin liderleriyle iyi ilişkilerde bulunmaya önem verdiğinin açık bir kanıtıdır. Birleşik Amerika, Pekin yöneticilerinin hatırı hoş olsun diyer ki, Başkan Nikson'un Çin ziyareti hazırlığı hakkında Tokyo'ya bilgi bile vermemiştir. Bu tutum, Vaşington'un Japon-Çin çelişkilerini sömürmek istediğini ve Pekin yöneticileri tarafından bunun «tazminatı» olacak adımlar atılacağını boş yere ümit etmediğini düşündürmektedir.

Birleşik Amerika ile Çin'in çıkar beraberliği hiçbir hususta Sovyetler Birliğine karşı tutumda olduğu kadar açıklıkla kendini göstermiyor. «Huntsi» dergisi geçen yılın Ağustosunda yayımladığı bir yazıda, Mao Tze-Tung'un fikirleri «kimin bizim baş düşmanımız, kimin ikinci derecede düşmanımız ve kimlerin geçici veya dolaylı müttefiklerimiz olduğunu gayet açık olarak belirlemektedir» biçiminde bir cümle kullanmıştı. Aynı günlerde Çin'de bulunmuş olan Fransız komünisti Jan-emil Vidal de, daha sonra «Huma-nite» gazetesinde, «Huntsi» dergisinin bu soyut yönergesinin bütün ülkede düzenlenen toplantılarda ayrıntılarıyla açıklandığına tanık olduğunu anlattı. Bu toplantılarda Çinlilere «halihazırdaki baş düşmanın» Sovyetler Birliği; «ikinci dereceli düşmanın» da Birleşik Amerika olduğu açıkça söyleniyordu. Çin'in yüksek yöneticileri de hiç sıkılmadan aynı ruhta konuşmaya başlamışlardı.

Reel davranışlar ve eylemlerle desteklenmeseydi, teorik formüller ve ağızdan deklârasyonlar bu derece ağırlık kazanmazdı. Son zamanlarda Çin'i ziyaret eden yabancı gözlemcilerin hepsi de, memleketin harıl harıl harbe hazırlandığını söylüyorlar. Çin'de âdeta adım başında sığınaklar yapılmakta, halk yarı askerî birliklerde eğitilmekte ve resmi propaganda herkese tetikte bulunmayı öğütlemektedir. Çin ordusunun esas kuvvetleri kuzey bölgelerinde yığınak yapmaktadır. Bütün bunlar, Pekin yöneticilerinin, hayal gücüyle bizzat ürettikleri «halihazırdaki baş düşman» uydurmasına — ki her sağduyu sahibi bunun uydurmalığını anlamaktadır — ciddiyetle inandıkları intibağını yaratabilir. Zira barışı ve bütün ülkelerin güvenliğini ardıcıl olarak savunan Sovyetler Birliği, her zaman Çinle de iyi komşuluk ilişkileri içinde yaşamaya, Sovyet ve Çin halkları arasındaki dostluğu sağlamlaştırmaya çalışmıştır ve çalışmaktadır.

Yakın geçmişe kadar Amerikan politikacıları Pekin'in ABD ile SSCB'ni aynı tahtaya koyması ve her ikisine de aynı biçimde düşmanca davranmasıyla yetiniyorlardı. Şimdi onlar, Pekin'in bu «eşit mesafeli» tutuma artık son vermeyi ve taraflardan birine, yani ABD'ye daha çok yaklaşma seçimini yapmayı kararlaştırdığını düşünmekte kendilerini haklı buluyorlar. Bu durum ve koşullar içinde Nikson'un Çin ziyareti, daha ziyade, Pekin'in sözkonusu kararını Vaşington'un kendi yararına kullanma niyeti

olarak görünüyor. İtalyan Komünist Partisi MK'nin uluslararası ilişkiler şubesi yönetmeni Segre yoldaş, «Unita» gazetesi sayfalarında bu münasebetle şunları belirtti: «Esasen böyle plânları olmasaydı, buna şaşmamız gerekirdi.»

İşte ÇHC'nin milletlerarası alana şimdiki ikinci «çıkış»ına eşlik eden en esaslı olaylar ve gerçekler bunlardır.

Çin'in dış politika alanındaki aktivitesinin, emperyalizm ile onun karşısındaki barış, sosyalizm ve ulusal kurtuluş güçleri arasındaki savaşın gidişini belirli ölçüde etkilememesi düşünülemez. Fakat Pekin yöneticileri bu savaşta barikatların hangi yanında yer almaktadırlar?

Bu soruyu elbette sözlere değil, işlere bakarak cevaplandırmak gerekir. Örneğin, Pekin liderleri, barış içinde yanyana yaşama yanlısı olduklarını söylemekte, fakat bu prensibi Marksistçe, yani sınıf savaşı biçimi olarak anlamaya yanaşmamaktadırlar. Bunun sonucu olarak, onların esas emperyalist devletle aynı anti-sovyetizm düdüğünü öttürerek barış içinde yanyana yaşamaları, pratikte, uluslararası güvenliğin düşmanları için, halkların sosyal ve ulusal kurtuluşlarının karşısında olanlar için arayıp da bulamadıkları bir hizmet halini alabilir. Netekim, İngiltere Komünist Partisi organı «Morning star» gazetesi haklı olarak şunu belirtmektedir: «Barış içinde yanyana yaşama ilkesi anti-sovyetizm temeli üzerinde gerçekleştirilemez. Bu, barış için sadece yeni tehlikeler doğurur.»

Çin yöneticileri kendilerinin «üçüncü dünya»ya mensup olduklarını söylerken, bu eski sömürge ve yarı-sömürgelerin tam hangi sosyal-politik güçleriyle birlik olduklarını da belirtmeye yanaşmıyorlar. Fakat pratik eylemlerine bakılırsa, Yahya Han tipinden askerî diktatörlerin, elverişli buldukları takdirde, Pekin'in himayesine tamamiyle güvenebilecekleri anlaşılıyor. Öte yandan, Sudan komünistlerine karşı girişilen gaddarca terörü açıktan açığa desteklemenin Pekin'in devrimci formüllerine nasıl sığdırıldığı, ulusal özgürlüğe ve sosyal ilerlemeye değer veren hiçbir gerçek devrimci için asla anlaşılır şey değildir.

Japonya Komünist Partisi MK'nin organı «Akahata» gazetesi, Pekin diplomasisinin yakın geçmişteki adımlarını değerlendirerek şunları yazdı: «Çin, dünya gericiliğinin dayanağı olan Amerikan emperyalizminin „önderiyle konuşmakla, aynı zamanda bütün dünya anti-emperyalist güçleriyle bir masaya oturmayı reddetmiş olmaktadır.» Bu böyleyken, Çin liderlerinin uluslararası komünist hareketinde bir «öncülük rolü» oynama iddiasında bulunabilmelerini, küçük ve orta ülkelerin «savunucusu» pozuna girmeye kalkışmalarını insan ancak hayretle karşılayabilir.

Pekin yöneticilerinin reel tutumlarını karakterize eden gerçekler ve kanıtlar gözönünde bulundurulursa, Marksist-Leninistler, Çin liderlerinin teoride Marksizm mevzilerinden geri çekildiklerini, pratik politikada da sınıfsal strateji ve taktikten vazgeçtiklerini en belirli biçimde saptamak zorundadırlar. Bu da hasımlarımıza büyük bir memnuniyet vermektedir. Maalesef,

onlar şöyle yorumlar yaparken haklıdırlar («Çayna niyüz analizis», Hon-kong, 20 Ağustos 1971.): «Çin'in artık tecritten çıktığı hakkında çok şeyler yazılıp söyleniyor ve bunlar birçok bakımdan doğrudur. Fakat Çin, BMT'na girmesinden ve birçok memleketle dostluk ilişkileri kurmasından sonra bile, diğer alanda, yani komünist dünyasında yine kendi kendini tecrit durumunda kalacaktır.»

Bu deyiş isabetlidir ve ortada gerçekten Çin'in kendi kendini tecrit etmesi sözkonusudur. Zira, ister sosyalist ülkelerde, isterse uluslararası komünist hareketinde olsun, hiçbir yerde ve hiç bir kimse, Çin'i ve Çin Komünist Partisini devrim genel dâvasından, anti-emperyalist savaştan «ayır-mak» denemesine kalkışmış değildir. Tam tersine, kardeş partiler, yıllardır süregelen sabırlı ve sistemli çabalarla Çin yöneticilerine ilişkilerin iyileştirilmesini, aradaki anlaşmazlıkların giderilmesi için elbirliğiyle pratik yollar aranmasına girişilmesini teklif etmiş, ÇKP ile Marksizm-Leninizm prensipleri temeli üzerinde işbirliğini geliştirmeye hazır olduklarını tekrarlamışlardır. SSCB hükümeti ve diğer sosyalist devletler, ÇHC ile normal milletlerarası ilişkilerin tekrar canlandırılması yolunda çaba harcamaktan bugün de geri durmuyorlar. Ne var ki, Pekin bu çağrılara kulaklarını tıkamaktadır. Onun, Birleşik Amerikayla yaklaşmayı örgütlemeye gösterdiği çaba ve enerji, bu çağrıları işitmek bile istemediği izlenimini doğrulamaktadır.

Emperyalist propaganda, ABD Cumhurbaşkanının Çin ziyaretini muazzam bir olay olarak, insanlık tarihinde dönüm noktası ve yeni bir dönemin başlangıcı olarak göstermek için sözü esirgemedi (bizzat Cumhurbaşkanı Nikson da Çin topraklarında geçirdiği yedi günün «dünyayı değiştiren hafta» olduğunu söyleyerek, benzeri iddialarda bulundu). Bunun altında, ABD'nin bugünkü emperyalist stratejisine baştanbaşa temel olan bir felsefe yatmaktadır. Bu da dünyanın yaşantısından sınıf savaşını çıkarmak, iki toplumsal sistem arasındaki çelişkiyi, yani gelişmesi kapitalizmin ve emperyalizmin dünya mevzilerini mütemadiyen sarsmakta olan asrımızın ana çelişkisini bir sihirli değenekle «yoketmek» gibi gerici-ütopik bir çabaya dayanmaktadır.

Amerikan-Çin görüşmelerinin önemini büyütme ne kadar yersizse, bunu küçümsemek de, hiç şüphesiz, o kadar yersizdir. ABD ile ÇHC arasındaki yaklaşma, her biri büyük ölçüde uluslararası itibara sahip olan bu iki devlet, yayınladıkları ortak bildiride sözü edilen iyi niyetlere titizlikle bağlı kaldıkları takdirde, hayırlı olabilir. Fakat yayınlanan bildiride birçok üstü kapalı sözler ve kinayeler bulunduğu ve Nikson'un açıkladığı üzere görüşmelerin özlüğünün sonuna kadar gizli tutulacağı hesaba katılırsa, Pekin karşılaşmasının uluslararası yankılarının neden ötürü genel barış ve güvenlik dâvası bakımından zararlı sonuçlar verebileceğine ilişkin belirli şüphelerle örüldüğü kolayca anlaşılabilir. Komünistler, dünya devrimci hareketine katılanlar, Çin-Amerikan yaklaşmasının yukarıda belirttiğimiz

politik açılardan oluşması karşısında endişe duymakta haklıdırlar. Olayların gidişi, Çin propagandasının milletlerarası işlerde «devrimci doğrultu»nun belirtisi olarak gösterdiği Pekin görüşmelerinin anlam ve hedefini tamamiyle ortaya çıkarıncaya kadar daha biraz zaman geçmesi gerekecektir.

Yan Prajki

TÜSTAV

«Ekonomik milliyetçilik» ve sosyalist entegrasyon

«Ekonomik milliyetçilik» kapitalist ülkelerin politik dilinde moda haline almış bir kavramdır. Japonya'da memleketin dış ticaret çıkarlarının savunulması konusu üzerinde konuşulurken ve Kanada'da bu ülkenin Birleşik Amerika tekellerine bağımlılığı karşısında duyulan nefret dile getirilirken bu kavram sık sık kullanılmaktadır. Batı Avrupa'da ve hele Birleşik Amerika'da «ekonomik milliyetçilik» etrafında büyük gürültüler koparılmaktadır. Hattâ emperyalizm, kendisine başkaldıran ülkelere karşı kinini, günün modası haline gelen bu terimle dile getirmektedir. Örneğin, Vaşington'da çıkan «Sunday Star» gazetesi, Şili hükümetinin, bir Amerikan firmasının elinde bulunan bakır madeni işletmelerini millileştirme kararı dolayısıyla yayınladığı öfke dolu bir yorumda şöyle diyordu: «Vaşington 'ekonomik milliyetçilik' prensiplerine dayanarak, buna şiddetle karşı koyacaktır!»

Görüldüğü gibi, kapitalist dünyanın ekonomik ilişkiler terminolojisinin eksiklerini tamamlamakla görevli yeni bir kavram türemiştir. Bu kelime değişimlerini, hiç kuşkusuz döviz bunalımı, Birleşik Amerikanın gümrük tedbirleri, Batı Avrupa ülkelerinin bu tedbirlere hep birlikte karşıkoymaktan aciz oluşları, ticaret savaşının ilk top gümbürtüleri vb. gibi durum değişiklikleri doğurmuştur. Bütün bu konular üzerinde çok yazılar yazılmıştır. Bundan ötürü ayrıntıları tekrarlamak gereksizdir. Yalnız açık-seçik ortaya konmamış bir şey varsa, o da şudur: Sadece döviz sistemi değil, aynı zamanda kapitalizmin tüm düşünce sistemi yıkıcı darbeler altında bulunmaktadır.

Kapitalizm varlığını devam ettirebildiği sürece, kapitalist üretim tarzının ölüme mahkûm olduğunu ispat etmiş bulunan Marksizmi reddetmeye ve yalanlamaya çalışacak siyasi yazarlar da, bilginler de bulunacaktır. Örneğin, 1960 yıllarında beliren entegrasyon (bütünleşme) eğilimleri, emperyalistler-arası çelişkilerin ortadan kaldırılabilceği düşüncelerini doğurmuştu. Bu ilk bakışta bir temele dayanır gibi görünüyordu. Öyle ya, «Ortak Pazar» ülkeleri, kapitalist dünyanın üretimsel gelişmesinde en süratli tem polara ulaşmışlardı. Bu blok dışında da dış ticaret alanındaki sınırlamaların birçoğu kaldırılmıştı. Dış ticaret hacmi, dünyadaki sanayi malları üretimi hacminden daha büyük bir hızla geliyordu. Pek çok iktisatçı ve propagandacı, bu görünüşe dayanarak yeni kanunlar «keşfetmeye» ve hattâ kapitalist çelişkilerin kendiliğinden kaybolduğu yeni bir çağın başladığını iddia etmeye koyuldular. Diğer bazıları da, kapitalist entegrasyonun, üretim kapitalist enternasyonalleştirilmesinin sosyalizmi geride bıraktığını ileri sürdüler. Marksizm bugün işte böyle «yalanlanıyordu».

Burjuva bilginleri arasında, verileri daha gerçekçi bir yaklaşım ile tahlile çalışanlar da vardı. Bunlar, ilk başarılarından sonra, kapitalist entegrasyonun derinleşmesi sürecinde zorluklar belirmesinin mümkün olduğunu görüyorlardı. Ne var ki, iyimserlerin sesleri daha gür çıkıyordu.

Artık bu hayallerin izi bile kalmadı. Şimdi kapitalizmin daha uyanık

kâhinlerinin uyarıları duyuluyor. «Sucesso» adlı İtalyan dergisi geçenlerde Con Gılbray'tla bir mülâkat yayımladı. Bu ünlü Amerikalı iktisatçı, daima kapitalist entegrasyonun en iyi örneği diye reklâm edilen «Ortak Pazar» ülkelerinin bazı başarı kaynaklarını bir hayli eleştirici biçimde tahlil etmekte ve şöyle demektedir: «Bugünkü sanayi zaman zaman ucuz ve geçici işgücüne ihtiyaç duyuyor. Bu ihtiyaç, Birleşik Amerikada güney bölgesi yoksulları arasından veya şehirlerin gecekondu mahallelerinden sağlanan işgücüyle gideriliyor. İhtiyaç ortadan kalktığı zamanlardaysa, bu işçiler işlerinden çıkarılıyor. Avrupa, benzeri işgücünü güney İtalya, Yugoslavya, Portekiz, İspanya ve Türkiye'den sağlıyor. Almanyanın (Batı) veya İsviçre'nin durumunu tahlil edenler şunu unutuyorlar: Almanyanın problemleri, kısmen de olsa, Güney İtalyaya da yansıyor; İsviçredeki yoksulluk, bu memleketin mahallî ekonomik sisteminde kendilerine geçici bir zaman için iş verilen ve sonra ülkelere dönecek olan Kalabriye (İtalya) insanların yoksulluğudur.»

Bugün Ortak Pazar'a dahil ülkeler insanları, bu örgütü «imtiyazlı korporasyonlar klübü», «zenginler sendikası», «Avrupa ekonomik elit'inin egoist birliği» olarak nitelendiriyorlar. Amerikan «Time» dergisinin Paris bürosu şefi olan ve Ortak Pazar'ı daha kuruluşundan beri inceliyen Vilyam Reydmeykirs bu nitelemeleri aynen aktardığı bir yazısında, bu örgütte sadece genel hayal kırıklığının, sönen ümitlerin ve karşılıklı düşmanlıkların hüküm sürdüğünü söylüyor. Ve soruyor: «Peki, ne olmuş, neden?» Ama bu soruya cevap veremiyor. Ancak Belçikalı iktisatçı Jan Rey'in yazısının şu cümlesi bizi gerçeğe yaklaştırıyor: «Düşman bizim kendi içimizdedir.»

Gerçekten, Reydmeykirs'in «Ne olmuş?» sorunu tekrarlamak gerekir. Geçen yılın olayları bu kadar da beklenmedik şeyler midir? Yapılan tahliller, bu olayların, Marksistlerce çoktan dile getirilen şeyin kendiliğinden doğrulandığını gösteriyor ki, o da şudur: Kapitalizm, ilerici entegrasyon süreçlerinin tam ve pürüzsüz gelişmesi için gerekli koşulları yaratmaktan acizdir. Kapitalizm, bu süreçlere, özlüklerine aykırı biçimler dayatmakta, onları vurgun ve ihtikârın dar çerçevesine tıkmaya çalışmaktadır.

Kapitalist dünyada enternasyonalleştirme, yalnız devletlerarası ekonomik birliklere vb. bağlı uluslararası tekellerin eseri değildir. Bu aynı zamanda önüne geçilmez enflasyon, keşmekeş ve işsizlik «ihracı» ve emekçilerin alabildiğine sömürülmesidir. Ulusal ekonomiler arasındaki karşılıklı ilişki, son ayların olaylarında (ama bu olayların burjuva ideologlarınca teşhir edilmek istenen yanlarında değil) apaçık olarak kendini göstermektedir. İşte birçok kanıttan birkaçı: İtalya Çalışma Bakanı, Amerikan hükümetinin ekonomik tedbirleri yüzünden, İtalyada 150–170 bin kişinin işsiz kalabileceğini söyledi. Aynı tedbirler sonucunda, İran'ın birkaç ay içinde 40 milyon dolar kaybedebileceği açıklandı. Petrol ihraç eden memleketler örgütü, buna karşılık, petrol fiyatlarını arttırmak istemektedir. Oysa bu,

yalnız ABD'ne değil, petrol satınalan diğer memleketlere de dokunur. Danimarka hükümeti, ABD'ni örnek tutarak, ithalâta $\frac{9}{10}$ 10 oranında ek vergi koyuyor. Kapitalist ekonominin genel güçlüklerinden korunmak üzere belirli memleketlerin almaya çalıştıkları savunma tedbirleri çığı böylelikle büyüdükçe büyüyor.

Ve Fransız «Nouveau Journal» dergisi tam bir ümitsizlik içinde sesini yükseltiyor: «Uluslararası ticaretin liberalizasyonu için ne kadar zaman gerekeceğini düşündüğün bir sırada, himayecilik sihirbazlarının yeni ziyafetlerini ne büyük bir süratle düzenlediklerini görmek dayanılır şey değildir.»

Bu birkaç örnek, kapitalist entegrasyonun dünkü coşkun taraftarlarının uğradıkları hayal kırıklığının ne derece yaygın olduğunu göstermeye yeter sanırız. İşte bunun için, kapitalist ekonominin kozmopolitizmi yerine, artık «ekonomik milliyetçilik»ten bahsetmeye başlıyorlar. Bu öyle birkaç flâmanın yerini değiştirmek gibi basit bir işlem değil, düpedüz gerilemedir.

Marksistler, ekonomik hayatı enternasyonalleştirmeye, bütün yeryüzünde, hem kapitalist, hem de sosyalist dünyada gelişen objektif bir süreç gözüyle bakıyorlar. Bu sürecin gelişme biçimleri çeşitlidir. Örneğin, sosyalist ülkeler arasında işbirliği, ilk aşamada en yakın entegrasyon ilişkileri biçimini alamadı. Başlangıçta ulusal ekonominin gelişmesinde en belirgin ayrımların giderilmesi, halk ekonomisinin yapısında önemli değişimler sağlanması gerekiyordu. Sosyalist entegrasyon süreci ancak şimdi başlamaktadır ve bunun esas sonucu da gecikmiyecektir. Fakat gelecek bakımından belirleyici olan husus, bu sürecin gelişmesi için en iyi koşulları sosyalizmin sağlamakta olması, sosyalistçe entegrasyonun bu bütünleşmeye katılan ülkelerin ulusal çıkarlarına cevap vermesidir.

Bilindiği gibi, EYK'nin kurulması sırasında (1949) Avrupa sosyalist ülkelerinin endüstriyel gelişme düzeyleri epeyce ayrımlar gösteriyordu. Örneğin, Bulgaristan ve Romanya, bir Sovyetler Birliği gibi, bir Çekoslovakya ya da bir ADC gibi gelişmiş makine yapımı sanayiine sahip değillerdi. Oysa makine yapımı, ekonomik bağımsızlığın ve savunma gücünün temeli olduktan başka, ihraca en eleverişli mallar üretiminin de kaynağıydı. Bu sanayi kolunu sıfırdan başlıyarak meydana getirmek bir tarım ülkesi için kolay değildi. Bu konuda iş yalnız kadrolar, makineler, patentler ve finansmanla bitmiyordu. Bu sanayi kolunda verimli olabilmek için, büyük seri üretim türleri ve geniş bir pazar gerekiyordu. Küçük bir memleketin iç pazarı yetersizdi; kapitalist dünya dış pazarına yenilerin sokulabilmesi de kolay olmuyordu.

Şimdi bu problemin sosyalist dünyada nasıl çözümlendiğini görelim. Romanyada çıkan «Viata economica» dergisininin 1971 yılı 31. sayısını açalım. Bir haberde şunları okuyoruz: «Geçen beşyıllık dönemde Romanyanın makine yapımı sanayiinde verimin yıllık artış hızı $\frac{9}{10}$ 15,9'u buldu.

Bu artış hızı sayesinde, 1969 yılında Romanya makine yapımı ürünlerinin genel sanayi üretimindeki nispi payı $\frac{0}{0}$ 24,4'e çıktı.» Bu başarıda, Romanya halkının kendi emeğinin yanısıra, başka yardımcı unsurlar da vardır. Dergi şöyle devam ediyor: Son beş yıl içinde Romanya ile öteki sosyalist ülkeler arasında makine ve donatım mübadelesi, memleketin bütün makine ve donatım mübadelesinin $\frac{0}{0}$ 60'ından fazladır. Bu mübadele uzun vadeli ticaret anlaşmaları temeli üzerinde geliyordu ... 1965–69 yıllarında Romanyanın büyük miktarda makine ve donatım, yeni sermaye yatırımları ve işletmeleri modernleştirme ihtiyaçları esas itibariyle sosyalist ülkeler tarafından sağlandı. Romanyanın 380 tip makine ve donatım üretiminde ihtisaslaşması EYK çerçevesinde kararlaştırıldı. Romanya ihracatının yapısı, ekonomik bakımdan gelişmiş memleketlerin ihracat yapısına yaklaşıyor.

Bulgaristan'da çıkmakta olan «İkonoimçeski jivot» adlı derginin 8 Eylül 1971 tarihli sayısında şöyle deniliyor: «Bulgaristan daha düne kadar makine ve donatım ithal eden bir ülkeydi. Son on yıl içindeyse, 300'den fazla fabrikayı donatacak komple makine ve donatım ihraç etti. Bunlarla çeşitli ülkelerde gıda, dokuma, deri, tütün fabrikaları, soğutma ve kimya sanayii kuruldu.» Yazı şöyle devam ediyor: «EYK komisyonlarının ve uygulama gruplarının yıllar yılı süren çalışmaları, Bulgaristan'ın komple donatım ve fabrikalar ihraç edebilmesi için gerekli olan elverişli koşulları hazırladı.» Diğer sosyalist ülkelerin ve en başta Sovyetler Birliğinin EYK çerçevesi içindeki çalışmalarıyla pek değerli tecrübeler, teknik dokümantasyon ve lisanslar elde edildi. Böylece, teknik gelişme alanında kısa zamanda hızlı bir ilerleme sağlandı.

Ulusal ekonomilerin başarıları ve uluslararası işbirliği alanında biriktirilen tecrübeler, yeni atılımlara geçme olanakları hazırladı. Kapitalist dünyada «ekonomik milliyetçilik» yaygınlaşırken, sekiz sosyalist ülke ekonomik entegrasyonla ilgili bir komple-program meydana getirdi. Bunda özellikle şöyle deniliyor: «Sosyalizm ve komünizm kuruculuğunda en önemli ödevin-kapitalist memleketlerdeki kıyasla sosyalist ülkelerde toplumsal emeğin verimini en yüksek düzeye çıkarma ödevinin – çözümü, EYK üyesi ülkelerin ekonomik gelişme düzeylerini giderek birbirine yaklaştırma ve bir çizgiye getirme süreciyle organik olarak birleşmektedir.»

Sosyalist ülkeler halkları ekonomik işbirliği alanındaki başarılarını titizlikle değerlendiriyorlar. Bu işbirliğinin sahip olduğu büyük olanakları yakın gelecek ortaya çıkaracaktır. Öte yandan, kapitalist entegrasyonun artık bütün olanaklarını kullandığını iddia edecek kimselerin bulunacağı çok şüphelidir. Çünkü kapitalizm bu kaynaktan şu veya bu biçimde yararlanmaya devam edebilir. Fakat nispi başarı yıllarında bazı gerçeklere kulaklarını tıkamış olanlara bugün bunları hatırlatmamız gerekiyor. Bu gerçeklerden biri şudur: Bazı dönemlerde konjonktür her ne kadar elverişli olsa da, kapitalist düzenin şifasız iletleri bu düzenin kendisi ortadan kalkmadıkça yok olmayacaktır.

Şarl Furiye

Doğumunun 200. yıldönümü münasebetiyle

Geçen yüzyılın yirmi-otuz yıllarında Paris'in Monmartır semti sâkinleri, her gün ve hep aynı saatlerde, kendi deyimiyle «aday»ı kaçırmamak için acele eden kısa boylu, saçları kıırmış, mavi pelerinli ve beyaz şallı bir adamın aynı sokaktan evine doğru geçtiğini görmeye alışmışlardı. Şarl Furiye, sosyeter düzen tasarısını yapılan ilânlardan öğrenmiş olan ve bu muazzam fikrin gerçekleştirilmesi için mali yardımda bulunmak üzere kendisine uğraması gereken zengin kişiye böylece «aday» adını veriyordu.

Furiye gerçek adayını keşfedemedi ve beklemedi. Bu aday, neden sonra, bir hayırhah-koruyucu kişiliğinde değil, «proletarya çelik taburları»nın kişiliğinde ortaya çıktı ve kendisine düşen tarihsel görevi başarmak olgunluğa ancak sosyalizm bir ütopi olmaktan çıkarak bilim haline geldikten sonra ulaşabildi. Fakat sosyalist ütopi kaçınılmaz olarak yerini bilime terkettikten sonra, denilebilir ki, bilim tarafından izlendi, sentezleştirildi. Kendilerinden öncekilerin ölümsüz hizmetlerini takdirle kaydeden Marks ve Engels, kendi öğretilerinin Sen Simon, Oven ve Furiye gibi düşünürlerin «omuzlarına dayandığı»nı söylüyorlardı.

Furiye her şeyden önce kişilik sahibiydi. Her bakımdan olağanüstü, yetkin, gözkamaştırıcı, özgün bir adamdı.

Biz bunları söylerken, onun eylemlerini hesaba katmadan konuşuyoruz. Kaldı ki, bir hayli sönük geçen gayet ölçülü hayatında eylemleri pek azdır. İşte birkaç çizgiyle onun hayat yolu: Furiye, ticaret merkezi olan Bezanson şehrinde bir tüccar ailesinde dünyaya geldi (7 Nisan 1772). Cizvit koleji hesaba katılmazsa, sistemli bir öğrenim görmediği söylenebilir. Kendisi askeri mühendis olmayı düşlüyordu, fakat babası ister istemez onu da ticaretle uğraşmaya zorladı. Bu mesleğe ısınmadıysa da, dışına da çıkamadı. Lion'da, Marsilya'da ve diğer bazı şehirlerde ticaret yaptı. Ama işler pek yürümedi. Yıkıma uğradı. Yıllar yılı, ticaret firmalarında çalışarak (ekspere veya veznedar olarak) ekmeğini zor çıkarıyordu. Ömrünün son döneminde (1837 yılında öldü), bazı akrabalarının ve dostlarının yardımları sayesinde, mütevazı ve münzevi bir hayat sürerek, bütün varlığını tamamiyle kendi teorisini işleyip geliştirmeye hasredebildi.

Hayır, onu büyük kişilik yapan şey eylemleri değil, eşine ender raslanırcok yararı yaratıcı tabiatı ve dur-dinek bilmez bir ruha sahip olmasıdır.

Düşünün ki, bu adam daha gençlik yıllarında her şeyle, ama her sorunla ilgileniyor. Her işi daha yetkin bir düzeye çıkarmaya çalışıyor. Örneğin, bir muhtıra kaleme alarak, ordunun ikmal işlerinde yeniden ör-

gütlenme teklif ediyor; Alp dağları tepelerinin zaptı için bir plân ileri sürüyor (bu plân devrim yılları ve daha sonra da Napolyon harpleri dönemine raslıyor); demiryolu hatlarında bazı yenilikleri öngören bir tasarı hazırlıyor; çeşitli boyalar elde etme denemeleri yapıyor; şehirlerin mimari bakımından ıslahı fikrini işleyip geliştiriyor.

Tek sözle, onun kişiliğinde en değişik ve çeşitli istidatları birleştiren bir adam olduğu söylenebilir. Bu çok yanlılık, onun doğa-bilim bilgileri merakını, sanat, müzik, resim sevgisiyle ve sanatçı imge gücüyle bağdaştırmasında bilhassa açıklıkla kendini gösteriyordu. Furiye matematiğe, fiziğe, kimyaya ve diğer bilimlere alabildiğine saygılıydı. Bu da «olumlu» bilimsel bilgilerin, skolastik düşünceye üstünlüğünü ilk defa ve apaçık gösterdiği bir devir için gayet doğaldı. Furiye aynı zamanda lirik şiirler yazıyor ve bir yandan da yeni bir nota yazım sistemi düşünüyordu. Eserleri, fikrini elden geldiğince daha esaslı biçimde belirtme çabasının yanı sıra, bambaşka canlılığı, edebi niteliği ve üslûbu ile dikkati çekiyordu.

Onun bir nitelik çizgisi de, âdeta özel olarak toplumsal hayatın karmaşık mekanizmini tahlil için hazırlanmış bir «sistemli» düşünme tarzını, derin bir psikolojizmle, insan hırslarının özlüğüne nüfuz edebilme, değişik yaşamsal durum ve koşullar içinde insanları harekete getiren etkenleri anlama sanatıyla bağdaştırmasıdır. Furiye'nin felsefi sisteminde insan hırslarının bu kadar önemli bir yer alması olayı belki de ancak bu özelliğiyle açıklanabilir. Şu da var ki, onun eğitim sorunlarına ilişkin konuşmalarının pedagoji bilimi için büyük bir değeri olduğu ve bugüne kadar da önemini yitirmediği herkesçe kabul edilmektedir.

Bu kadar değişik ve çeşitli istidatlar bu adamda biraz safça ve hattâ belki de biraz çocukça bir Mesih rolü inancıyla birleşiyordu. Ve bu inançla konuşarak, okuyucu, Furiye'nin her hangi bir bulgusunun insan soyunun varoluşu boyunca yapılagelen bütün diğer bilimsel çalışmalardan daha önemli olduğunu bilmelidir, diyordu. Hemen kaydedelim ki, bu providensiyalizm ⁽¹⁾ (kayracalık) bir dereceye kadar tüm ütöpik sosyalizme özgü bir nitelikti. (Hemen hemen yine o zamanlarda Sen Simon, kendi şemasına göre «olumlu sistem»in örgütlenmesi çağının başlayacağı 20–25 yüzyıl sonra, bu dâvaya bizzat baş olmak üzere ilâhi âleme tekrar geleceği kehanetinde bulunuyordu.) Furiye bu dünyaya, insanlığı korumak, onun hayrına çalışmak, ona gerçek mutluluk yolunu göstermek ödeviyle geldiğine içtenlikle inanıyordu. Fakat bugün böyle iddialar ne kadar safiyane görünürse görünsün, bu adamın bütün eylemi ve yapıtlarıyla şükranı hakettiği söz götürmez. Çünkü onun için, adalet ve toplumun selâmeti dâvasına hizmetten daha yüksek bir amaç yoktu.

(1) Providensiyalizm – Felsefede, tarihsel olayları ilâhi iradenin bir belirtiisi olarak açıklayan dinsel-idealist doğrultu.

en büyükleri (Tomas Mor, Tomazo Kampanela) ideal toplumun tablosunu sanatsal biçimde tasvir ederek sundular. Fakat aralarından yalnız bazıları, sosyalizm anlayışını sistematik biçimde ortaya koymanın büyük zahmetine katlanabildiler. Furiye işte bu büyük emektarlardan biridir. Onun meydana getirdiği sistem fikir ve uygulama bakımından her şeyi kapsamaktadır. Bu sistem, teorinin esas kısmı, yani toplumun tarihsel gelişme şeması için kendine özgü bir dünya görüşü fonu hizmeti gören felsefi görüşlerle işlenmiştir. XVIII. asrın sonunda ve XIX. asrın başlangıcındaki sosyal gerçek işte bu temel üzerinde amansızca eleştirilmektedir. Ve doğrudan doğruya bu sosyal gerçeğe karşı, âdil bir toplum düzeni hakkındaki görüşler ileri sürülmektedir. Yalnız inceleme konusu yaptığı ve anlam vermeye çalıştığı materyalin hacmi, bu muazzam sosyalist tabloyu yaratmaya harcadığı emek miktarı bile, Furiye'nin kahramanlık düzeyindeki yaratıcı başarısını, Lamark'ın biyoloji alanında veya Humboldt'un coğrafya alanındaki başarılarıyla kıyaslamamıza imkân vermektedir.

Furiye'nin yarattığı sistem, hiç şüphesiz, sosyal bilimlerin son derece büyük diyebileceğimiz gelişmemişliğinin dalgasını taşıyordu. Bundan başka, hemen hemen her alana dalıveren Furiye, bunların her birinde kendi devrinin bilgi düzeyine erişebilmiş değildi. Netekim, genel felsefi konuşmalarında yanlıgılar vardır, bunlara mistisizm sinmiştir ve her biri kuruluş bakımından gayet karmaşıktır. Onun politik teorisi için de aynı şeyler söylenebilir. Bu teori açık ve tam sonuçlamalardan yoksun, «serbest» ve ispatı olanaksız tezlerle doludur. Bu bakımdan, Furiye, Fransız burjuva devrimini fikren hazırlıyan kendi ünlü soydaşları Didero, Monteskiyö ve Russo gibi filozof ve politik düşünürlerden açıkça daha geridedir.

Öte yandan, Furiye, aynı filozof ve politik düşünürlerden, Engels'in sosyal felsefe (!) dediği alanda, yani toplumun gelişmesindeki itici güçlerin neler aldığını, tarihsel olayların bağlantısını ve nedenlik şartlanmasını anlamada, kıyaslanamıyacak kadar üstündü.

Furiye'nin öğretisinin dünya görüşü temeli en genel görünüşüyle şöylece özetlenebilir: Doğa ve toplum, özlükleri bakımından birdirler; başlıca ortak nitelikleri yukarıdan kararlaştırılmış yasallıklara tabi olan harekettir. Maddi dünyanın hareketini yöneten kanunlar (dünya yerçekimi) Nüton tarafından bulunmussa, bizzat Furiye de kıyaslama yoluyla sosyal dünyanın gelişme kanunlarını (insan hırslarının çekimi ve geri itilmesi) bulmuştur.

Furiye'ye göre, toplum tarihinin devri karakteri vardır ve bu tarih keşmekeş içindeki ilkel durumundan uyumlu duruma doğru hareket etmektedir. Bu hareket, hepsi 32 devreye ayrılan dört safhayı (çocukluk, gençlik, erişkinlik, yaşlılık) kapsar. XIX. yüzyılın başında, insanlık ilk safhanın devrelerinden birinde, uygarlaşma devresinde bulunmaktadır. Safhadan safhaya, bir devreden diğerine geçişi neyin belirlediğine gelince, bu hiç de

(!) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 1, s. 528.

ilâhi iradeyle veya dışarıdan bir başka etkiyle olmayıp, toplumun içinde oluşan süreçlerden ve bu cümleden olarak üretim gelişmesinden ileri gelmektedir.

Furiye'nin düşüncelerine göre, insanlık, kendi tarihinin yasallıkları hakkındaki bilgisine dayanarak, şimdi güçlük çekmeden uyum çağına geçebilir ve sosyeter düzeni kurabilir. Yaklaşık olarak 1600 üyeden meydana gelen ve falang adı verilen üretim-tüketim birliği, bu düzenin temeli olacaktır. Üyelerin her biri, kendi eğilimine göre bir iş seçme ve bundan başka, örneğin atelyeden kır işlerine, oradan hayvanbakımı fermasına vb. geçerek emek eylemini çeşitlendirme olanağına sahiptir. Emek ağır bir yük olmaktan çıkarak, bir zevk haline, insandaki yaratıcı olanakları meydana çıkarma tarzı haline geleceği için, toplumda asalaklar ve aylaklar bulunmayacak, çeşitli emek yarışmaları gelişme gösterecek ve emek verimliliği birden artacaktır.

Furiye, düşündüğü ideal toplumda tam eşitliği öngörmüyor. Falang, kooperatörlerin araç ve olanaklarına, bunlar arasında daha büyük sermaye yatıran ve ürünlerin dağıtımında belirli üstünlükleri olanlara dayanan kendine özgü bir kooperatif olarak örgütleniyor. Eski kapitalistlere, keza en hafif işleri seçme, eğlenceye daha çok vakit ayırabilme imtiyazları tanınıyor. Zenginlerin falanga gönüllü olarak girmelerine belbağlıyan Furiye'nin, hakların eşitlenmesi perspektifiyle onları ürkütmek istemediği anlaşılıyor. Daha doğrusu, Furiye, eski sermaye sahiplerinin çalışmayı öğrenecekleri geçiş dönemi gibi bir şey kararlaştırıyor. Buna falang çerçevesi içindeki eğitim birliği de yardım edecektir. Öyle ki, falang içinde bütün çocuklar emek eğitimi toplumsal okulundan geçecek ve bu da, doğal olarak, sosyal ayrımların ortadan kalkması sonucuna götürecektir.

Falangların üyeleri falanster adı verilen yapılarda barınacaklardır. Bunlar belediye konutları değil, içinde her türlü konforun bulunduğu ve herkesin yerleşebileceği saray gibi büyük barınaklardır. İhtiyaçları toplumsal tarzda gidermenin gelişmiş mekanizmi (mutfak, çamaşırhane, çocuk yuvaları ve bahçeleri v.s.) insanlara vakit tasarrufu olanağı verecek, kadınları ağır ev işlerinden tamamiyle azat edecektir. Kadınların bu sorununa Furiye'nin çok büyük bir önem verdiğini de belirtmeliyiz. Kadınların haklarını genişletmenin başlıca sosyal ilerleme kaynağı olduğu hakkındaki değerli sözler onundur.

Furiye'ye göre, sosyeter düzen, genellikle egemenlik ve tâbilik ilişkileri tanımadığı gibi, devlet de tanımaz. Bu düzende, insanlar arasında dostça ilişkilere dayanan, toplumsal sorunları uyumlu çabalarla çözme arzularına dayanan öz yönetim vardır. Yalnız, falangları birleştiren her hangi bir sistem yoktur. Ama buna karşın, aralarında kuruluş beraberliği bakımından, mübadele ve diğer ilişkiler bakımından sıkı bir bağ bulunur.

Tarihte bilinen ütopyik-düşünürlerin büyük bir kısmı, bize, toplumsal hayatın rasyonel örgütü prensipleri hakkındaki anlayışlarını bıraktılar. Onların

İşte Furiye'nin sosyal ütöpisinin ana taslağı budur. Onun bu husustaki bütün orijinal fikirlerini burada saymak bile elbette olanaksızdır. Furiye'nin çizdiği gelecek tablosunda, yüzdeyüz hayalcilikle ⁽¹⁾ beraber, toplumsal hayatın birçok önemli problemine (örneğin, şehir ile köy arasında ve akıl emeği ile beden emeği arasındaki karşıtlığın giderilmesi problemleri), bunların çözümü metotlarına değinmeler ve ideal toplumsal organizmin şu veya bu «düşüm»üyle ilgili öngörüler vardır.

Fakat bu yüce ütöpinin öğretisinin en büyük değeri, ne de olsa, sosyeter düzen tasarısı değil, kendi zamanının kapitalist ilişkilerini konu eden eleştirel tahlilleridir. Bu eleştirinin önemi, kapitalizmin yükseliş çağını yaşamakta ve burjuvazinin ilerici şiarları getirmekte olduğu bir zamanda, nice öngörür zekâların artık nihayet altın çağın geldiğine inandıkları bir zamanda gerçekleşen burjuva devriminin zaferinden hemen sonra ortaya çıkmasıyla çinlatmasından ötürü çok büyüktür.

Furiye genel hayallere kapılmadan, kendi çağını solup gitmekte olan uygarlık devresi olarak tanımlıyor. Devrim köklü değişimler getirmemiş, aristokratların («büyük vasalların» ⁽²⁾ veya oligarşilerin») yerini hissedarlar kumpanyalarının direktörleri almıştır. Bütün üretim sistemi ve emek ürünlerinin dağıtım sistemi alabildiğine bozulmuş ve kokuşmuştur. Bu sistem bütün bozukluk ve boşluğuyla insanı kahretmekte, toplumda çeşitli asalaklar türemesine yol açmaktadır. Furiye asalakların davranış metotlarını etraflıca incelemiş ve hattâ bunları sistemli biçimde tasnif etmiştir. Büyük ütöpinin, insan emeği ürünlerinin anlamsızca harcanıp savrulmasına dikkati çekmekte, solup giden uygarlık devresinde «yoksulluğun ... bolluğun kendisinden doğduğu»na işaret etmekte ve bundan da toplumsal mekanizmin mütemadiyen insanların belirlediği hedeflerin tam karşıtı sonuçlar ortaya çıkardığı hükmüne varmaktadır. Mevcut düzenin en karakteristik çizgilerinden biri «üretim-yönetim ilişkilerinin keşmekeşi» ⁽³⁾ dir, ki insafsız rekabet veya «her bireyin kolektifle aralıksız savaşması» da bundan ileri gelmektedir.

F. Engels şunları yazıyordu: «Furiye mevcut düzeni eleştirdi. Bu eleştiride dupduru Fransız zekâsı ve hüneri büyük bir tahlil derinliğiyle bağdaşıyor. Furiye bizzat burjuvazinin sözlerine, onun devrimden önceki ilhamlı kâhinlerinin ve devrimden sonraki kiralık övgücülerinin sözlerine tutunuyor. Burjuva dünyasının bütün maddi ve mânevi düşkünlüğünü amansızca açığa vuruyor, ve bunu, burjuva aydınlıkçıklarının yalnız sağ-

(1) Ünlü Sovyet bilgini V. P. Volgin'e göre, «toplumsal ideali gerçekleştirmekle ilgili tasarımlarının ütöplüğü bakımından, sosyal fikirler tarihinde Furiye'nin eşi azdır.» (Şarl Furiye'nin Seçilmiş Eserleri'ne önsöz, c. 1, s. 71.

(2) Vasal: Politik bakımdan başka bir devlete ya da kimseye bağımlı devlet veya kimse.

(3) Ş. Furiye. «Dört hareket teorisi». Moskova, 1938, s. 111.

duyunun hâkim olacağı bir toplumun kurulacağı ve herkese mutluluk getirecek bir uygarlığa ulaşılacağı yolundaki parlak vaatleriyle karşılaşıyor . . . » (1)

Furiye'nin teorik zekâ ve öngörüsünün belki de en kayda değer örneği, egemenliğin tekellerin elinde toplanmasını önceden kestirip söylemiş olmasıdır. Kehanet anlamındaki bu «önceden söyleme» deyi mi burada tam yerinde oluyabilir. Çağdaş bilimin diliyle ifade edilirse, Furiye'nin vardığı sonuçlar, işaret ettiği üretim alanının ve öncelikle mübadelenin tekelleşmesi eğiliminin geleceği üzerinde ekstrapolasyon (2) temeline dayanmaktadır. O zamanın büyük sanayi ve ticaret firmalarında, Furiye, «çok geçmeden tek mil sanayi ve finans sistemine hâkim olabilecek ve *ticaret feodalizmi*'ni devam ettirebilecek geniş bir feodal ortaklığın çekirdeğini» (3) görmektedir. Bu olayı «ticaret ruhunun sosyal sistem üzerindeki etkisinin ürünü» olarak ele alan Furiye, «onun (ticaret ruhunun) yayılıcı eğilimleri uygarlığa korkunç felâketler vaadediyor» (4) diyerek kehanette bulunmuştur.

Furiye'nin yaptığı kapitalizm eleştirisi sadece ekonomiyle sınırlı değildir; bu eleştiri politik düzeni de, bütün ideoloji ve insan ilişkileri alanlarını da (aşk, eğitim, aile v.s) kapsar. Onun öğretisinin bu kısmında, «bilimsel araştırma, kör inançlardan azat, ayık ve sistemli düşünüş» (5) gibi nitelik çizgileri alabildiğine kuvvetle kendini gösterir. Burada bunu çok iyi gösteren bir parçayı örnek vereceğiz. Furiye, «her şeyin kökünü araştırma»ya yanaşmak istemiyen filozofları eleştirerek şöyle diyor: «Onlar üretsel ekonomi sorunlarını ele alırken, her ekonominin temeli olan üretim birliği üzerinde durmayı unutuyorlar . . . Politikayla meşgul olurken, ahalinin yoğunluğu normlarını belirlemeyi — ki bunların gözönüne alınması halk refahı için zorunludur — unutuyorlar . . . İnsan haklarından söz ederken de, prensip olarak emek hakkını ileri sürmeyi ve bu sağlanmadıkça — ki uygarlıkta sağlanması da gerçekten mümkün değildir —, diğer bütün hakların hiçbir değeri olamayacağını unutuyorlar.» (6)

Furiye'nin gücü ve güçsüzlüğü, hiçbir yerde, öğrencilerinde ve taraftarlarında olduğu kadar açıklıkla kendini göstermiş değildir.

Gücü diyoruz, zira sosyalist öğretiler ortaya koyanların pek azı (elbette bilimsel sosyalizm öğretisi bu sözün dışındadır), bu kadar çok sayıda taraftar kazanmakla, öğrencileri tarafından öğretmenlerinin fikirlerine

(1) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 20, s. 270.

(2) Ekstrapolasyon: Bir süreci, bir yasallığı veya pratikte denenmiş bir tecrübeyi, doğrudan doğruya gözlem ve araştırma konusu olmıyan komşu alanlara da fikren uygulama işlemi.

(3) Ş. Furiye. Seçilmiş Eserler, c. I., s. 225.

(4) Ş. Furiye. «Dört hareket teorisi». S. 89—90.

(5) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 1, s. 528.

(6) Ş. Furiye. «Dört hareket teorisi». S. 198—199.

gösterilen böylesine sürekli bir sadakatle ve vasiyetlerini gerçekleştirmede öğrencilerinin ve taraftarlarının bu kadar ısrarlı davranışlarıyla öğrenilirler.

Güçsüzlüğü diyoruz, zira yaşayabilecek bir falang kurma denemelerinin hepsi de başarısızlığa uğradı. Bu fikri gerçekleştirmenin olanaksızlığı ve «hayırhah» zenginlere bağlanan ümitlerin boşluğu ortaya çıktıktan başka, daha da önemlisi, emek ile sermaye arasında uzlaşma ve işbirliği ümitlerinin söz götürmez temelsizliği de anlaşıldı. 1832 yılında, Paris'te, Furiye'nin zengin bir taraftarının yardımıyla bir falang kurma denemesine girişildiyse de, bu daha başlangıçta başarısızlığa uğradı. Geçen yüzyılın kırkinci ve ellinci yıllarında yapılan Kuzey Amerika falangı denemesi daha ilginç oldu. Bu falang para ve araç yokluğundan değil, bunların bolluğu yüzünden tutunamadı. Falang'ta kooperatif işlerini iyice yürütmek üzere okadar çok sermaye yığıldı ki, üyeler bu sermayeleri kendi başlarına işletmeyi yeğ tuttular.

Furiye başlıbaşına bir toplumsal akım yarattı. Onun izinden yürüyenler — ki aralarında en seçkini V. Konsideran'dı —, bir «sosyeter okul» kurdular, yıllar boyunca çeşitli basın organlarıyla yayın yaptılar, hattâ politik alana çıkmayı bile denediler. Fakat Furiyerizmin epigon'ları ⁽¹⁾, F. Engels'in deymiyle «Furiye'nin antipotları» (Furiye'nin tamamıyla karşıtı olanlar) öğretmenlerinden farklı olarak, olumsuz bir rol oynadılar, zira emekçilere kapitalizmle uzlaşmayı öğütlediler, proletaryanın savaşkan devrimci hareketinin gelişmesine engel oldular.

Furiye'nin fikirleri, birçok memlekette toplumsal düşüncenin gelişmesi üzerinde az-çok etkiler yaptı. Örneğin, Rusya'da Petraşefler ⁽²⁾ bu etkiyi hissettiler. Fakat eni-sonu, diğer ütöpik sosyalizm doğrultuları gibi, henüz olgunlaşmamış işçi hareketi devresine raslıyan ve ona uygun olan Furiyerizmin de politik sahneden çekilmesi kaçınılmaz oldu.

Ütöpik sistemlerden hiçbirisi komünist toplumu kurmanın reel yollarını gösteremedi. Fakat büyük ütöpistler, öğretilerinin idealizmi, hayalciliği ve sistemsizliği bir yana, doğruluklarını Marksizm-Leninizmin de ispatladığı birçok gerçeği dâhice sezebildiler.

İşte bundan ötürü, komünistler ve sosyalizmin bütün dostları, bugün Şarl Furiye'yi derin bir saygıyla anıyarlar.

G. Şah

(1) Epigon: Fikir, bilim, edebiyat, sanat kollarında yaratıcılıktan yoksun, yeni koşullarda da zamanını yaşamış fikir ve metotları tekrarlayan kimse.

(2) XIX. yüzyıl artlarında M. V. Butaşeviç-Petraşevski'nin yönettiği, kölelik aleyhtarı, burjuva-demokratik politik dernek.

A. SAYDAN

Bu ayın olayları

Yurtta

● Nisanın 19'unda Devlet Başkanı İlhan Öztrakla, Köy İşleri Bakanı Necmi Sönmez ortaklaşa tertipledikleri bir basın toplantısında hükümet tarafından hazırlanıp Meclise sevk edilen yeni Toprak ve Tarım Reformu Tasarısının esaslarını açıkladılar.

Tasarı, ortakçılık, yarıcılık ve kiracılık gibi toprak ilişkilerinde Ortaçağ kalıntısı müesseseleri kaldırmıyor. Yalnız, «Kanunda öngörülen haller dışında tarım arazilerinin kiraya veya ortağa verilmesi yasaklanmıştır» diyor.

Bu cümleden de anlaşılacağı gibi tasarıda, ortakçılık, kiracılık, marabacılık gibi ilişkilere kanuni bir temel sağlamak maksadı güdülmektedir. Tasarıda ayrıca toprak beyliğine de son vermek gibi bir maksat güdülmüyor. Kısmen toprak beyliğinin işletmeciliğe dönüşmesi için şartlar yaratılması öngörülüyor. Toprak beylerine arazinin ve bölgenin şartlarına göre 300'le 2000 dönüm arasında toprak bırakıldığı gibi, mevcut büyük toprakları aile fertleri adına parça parça kaydetmek için muvazaa yolları da açık tutulmaktadır.

Toprak beylerinin fazla arazisi vergi beyanlarına göre biçilecek fiyatlarla kamulaştırılacak, daha doğrusu devlet tarafından satın alınacaktır. Bedeli 20 yılda, 20 eşit taksitle ve ilk taksidi peşin olmak üzere ödenecektir. Borç senetleri için yılda % 6 vergisiz, kesintisiz faiz ödenecektir. İstenlere bedelin tamamı Devlet İşletmelerinin hisse senetleri ile ödenecektir. Senetler için yılda % 8 kâr garanti edilecektir. Yani Devlet İşletmeleri zarar da etse, hükümet toprak beylerine bütçeden, yani halkın kesesinden % 8 kârı vergisiz ve kesintisiz olarak muntazaman ödeyecektir.

Ancak «bedeni ve fikri kabiliyetlerinin çiftçilik yapmaya elverişli olan köylülere» toprak verilecektir. Bu şekilde toprak sahibi olan köylüye üç yıllık bir imtihan devresi tanınacaktır. Bu devre sonunda başarılı olmayan köylüden toprak geri alınacaktır. Başarılı olanlara ise, kooperatiflere girmek şartıyla tapuları verilecektir.

Toprak alan köylü bunun bedelini ödeyecektir. Ödemeler 25 yılda ve eşit taksitlerle, faizsiz olacaktır. Tabiidir ki, taksitleri ödeyemeyen köylülerin elinden topraklar geri alınacaktır.

Dünyanın hiçbir yerinde toprak para ile kamulaştırılarak, yoksul köylüye para ile dağıtılarak toprak reformu yapılmış değildir. Bu gibi tedbirlerin alındığı bazı kapitalist ülkeler vardır, fakat bunlar toprak reformu niteliğini taşımaz. Türkiye'de hiçbir devlet bütçesi, tasarıda gösterildiği şekilde kamulaştırılacak toprakların bedelini ödeyemez. Öteyandan, ağır borçlar altında esasen ezilmekte olan yoksul, fakir, hatta orta halli köylü bile yeniden borç altına girmek yeteneğini çoktan yitirmiştir. «Kabiliyet» ve «başarı» konularında da sübjektif ölçüler koyan tasarı, yoksul ve orta halli köylü borçlarının affı hakkında herhangi bir hüküm getirmemektedir.

● 28–29 Nisan Gençlik Hareketinin 12. yıldönümü resmi çevrelerde hiç anılmadı. Sıkıyönetim baskısı altında bulunan basın da bu yıldönümünü hemen hemen anmadı.

28 Nisan 1960 da, Menderes-Bayar iktidarının sert baskı tedbirlerine karşı gençlik, İstanbul'da protesto gösterilerine başlamış, bunu engellemek isteyen polisle çarpışmıştı. Polis Beyazıt Meydanında Turan Emeksiz'i öldürmüş ve birçok genci de yaralamıştı.

Gösteriler ertesi gün yani 29 Nisan'da Ankara'ya sıçradı. Ankara Üniversitesi gençliği, daha sonra Harbiyede okuyan askeri öğrenciler iktidarın baskısına karşı protesto yürüyüşlerine başladılar. Polis ve askeri birlikler burada da öğrencilere ve onları destekleyen halka saldırdılar. Kanlı çarpışmalar oldu. Menderes hükûmeti gençlik hareketini bastırmak için sıkıyönetim ilân etti.

Tarihe 28–29 Nisan Gençlik Hareketi diye geçen ve 27 Mayıs'ın başarılmasına, Menderes-Bayar diktatürünün devrilmesinde büyük bir payı olan akım, devrimci işçi ve sosyalist hareketinin filiz veren bir koluydu.

Nisan ayı içinde Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnönü hakkında verilen idam cezalarının infazı konusu Mecliste bir daha görüşüldü, ve yine AP, DP ve MGP oyları ile onaylandı. CHP saygınlıklarından önemli bir kısmı karşı oy verdi. Satır grubuna bağlı küçük bir azınlık olumlu oy kullandı. Altmış kadar CHP'li saygınlık oylamaya katılmadı.

● Nisanın 9'unda Cumhurbaşkanı Sunay parti liderlerine bir not göndererek, aralarındaki münakaşalara son vermelerini, hükûmetin bütün eylemlerini desteklemelerini, hükûmete kararnamelerle memleketi idare etme hakkını tanımalarını istedi.

Mecliste grubu olan partiler Sunay'ın bu tekliflerini reddettiler. AP, DP ve MGP yöneticileri, yani işbirlikçi burjuvazinin muhalefetteki kolu, münakaşaların devamını istedi ve hükûmete kararnamelerle memleketi idare etmek yetkisinin verilmesini reddetti.

Bu politikacılar münakaşa ve fikir özgürlüğünü yalnız kendileri ve temsil ettikleri çıkar grupları için istemektedirler. Sosyalist partinin kapatılması,

işçi grevlerinin yasaklanması, demokratik basının susturulması, devrimci gençliğe karşı katliamların tertiplenmesi, yurtsever subayların terör altında tutulması, sıkıyönetimlerin kanlı yöntemleri ile bütün anti-emperyalist demokratik akımların bastırılması konularında AP, DP ve MGP yöneticileri iktidarla tam bir birlik halindeydiler.

● Nisan ayı içinde Devlet İstatistik Enstitüsünün 1970 genel nüfus sayımının bazı sonuçları yayınlandı. Buna göre, Türkiye'de 1965–1970 yılları arasında nüfus artışı yılda $\frac{0}{100}$ 2,6'dır. Bu, dünya ve Avrupa çapında bir rekordur. 6 yaşından büyük nüfusun $\frac{0}{100}$ 45'i okur-yazar değildir. Böylece Türkiye Avrupanın okur-yazar olmayanının en çok olduğu bir ülke olarak kalmaktadır. 1970 genel nüfus sayımı, Türkiye'de 36 milyona varan nüfusun $\frac{0}{100}$ 62'sinin «gayri faal» olduğunu ve üretime katılmadığını ortaya koymuştur. 1965'e göre çalışanlar oranında $\frac{0}{100}$ 5 bir azalma olmuştur. Bu azalma gizli ve açık işsizliğin arttığını göstermektedir. Tarım sektöründe çalışan nüfus 1965'de $\frac{0}{100}$ 72 iken 1970'te $\frac{0}{100}$ 64'e düşmüştür. Buna karşılık sanayi kesiminde çalışanların oranı çalışan nüfus içinde $\frac{0}{100}$ 10'dan 13'e yükselmiştir. 1965 ile 1970 yılları arasında köylerden şehirlere akın artmıştır. Akşam gazetesi bu konuda şunları yazmaktadır:

«Bütün bu rakamlar, Türkiye'nin bir gelişme içinde olduğunu gösteriyor diye yorumlanabilir. Ama bu gelişmenin tatmin verici olduğunu söylemek fazla iyimserlik olur. Bugün Yunanistanda bile faal nüfusun $\frac{0}{100}$ 23'ünün sanayi alanında çalıştığını hatırlarsak, Avrupa kıtasının en geri ülkesinin Türkiye olmakta devam ettiğini görmekten kaçınamayız. Türkiye gelişmektedir ama, bu gelişme yetersiz ve sıhatsız bir gelişmedir. Uygurluk dünyası ile aramızdaki mesafe azalmamakta, artmaktadır. İşte Türkiye'nin asıl çıkmazı ve bunalımı da buradan gelmektedir.»

● Nisan ayı içinde Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Fahri Kaymak'ın Doğu illerindeki yatırımlarla ilgili olarak verdiği demeç ilgi ile karşılandı. Fahri Kaymak yaptığı açıklamada, Doğu illerine yapılan yatırımların, genel yatırımların $\frac{0}{100}$ 1'ini bile bulmadığını söyledi. Kaymak bu durumu protesto için bundan böyle Devlet Plânlama Teşkilâtının toplantılarına katılmayacaklarını da belirtti.

● Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun 9. genel kurul toplantısı Ankara'da 27 Nisanda çalışmalarına başladı. Açış konuşmasını Konfederasyon başkanı Halil Kaya yaptı. Kaya, hükümetten, devrimcilere karşı daha da sert tedbirler almasını istedi. Sermayenin «sükûna ihtiyacı var» dedi. Halil Kaya ayrıca büyük özel sektörün daha fazla himaye görmesini, kredi musluklarının daha fazla büyük özel sektöre yönetilmesini de istedi.

Toplantıda bir konuşma yapan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, «İşveren-

ler kazanacak, kazandıklarından işçinin hakkını verecek. İstedğimiz budur» dedi.

Demirsoy'un bu sözleri, işçi sınıfını, kapitalist düzene entegre etmek, onun tamamlayıcı bir parçası haline getirmekten başka bir anlam taşımaz.

Konfederasyon yönetiminin 9. genel kurula sunulmak üzere hazırladığı raporda ise, pahalılığın artmasına sebep olarak işçi gündeliklerinin yükselmesi gösterilmektedir.

Oysa işçi ve sendikaların, fiyatlar yükselmeden, gündeliklerin gerçek kıymeti azalmadan greve gittikleri pek görülmemiştir. İşverenler Sendikasının büyük patronları, sonucu sebep diye göstermeye kalkışmış, kapitalizmin dayattığı sömürü düzeninin şifa bulmaz hastalıklarından birinin de, fiyat ve gündeliklerin karşılıklı ve durmadan artmasını, yani enflasyonun, kapitalizmin bünyesini kemiren bir kurt olduğu gerçeğini gizlemeye çalışmışlardır.

Merkez Bankasının bilânçolarına göre, 1970 yılında dolaşımdaki para hacmi 12 milyar civarındayken, bugünlerde bu 17 milyara yükselmiştir. Bu beş milyar lira halkın kesesinden çıkmış, yerli yabancı büyük sermayecilerin kasasına birikmiştir.

İstanbul Ticaret Odasınca düzenlenen fiyat endekselerine göre, 1963 yılından bu yana fiyatlarda $\frac{9}{10}$ 102 artış kaydedilmiştir.

● Nisan ayı içinde Asgari Ücretleri Tesbit Komisyonu çalışmalarına başladı. Fakat çalışmalardan bir sonuç alınamadı. Bilindiği gibi bundan evvel 1969 yılında Türkiye altı bölgeye ayrılmış ve her bölgeye göre bir asgari ücret tesbit edilmiştir. Asgari ücret bu bölgeler arasında 17 ile 21 lira arasında değişiyordu. 1969 yılında Devrimci Sendikalar Konfederasyonu DİŞK asgari ücretin 67 lira olarak tesbit edilmesini istemişti.

Bu yıl Asgari Ücret Komisyonu çalışmalarına Çalışma Bakanlığı, İşverenler Konfederasyonu ve Türk-İş temsilcileri katılmaktadırlar. Türk-İş'in asgari ücretleri 38,5 lira teklif ettiği bilinmektedir. Fakat bin lira aylık alan bir emekçinin bile ancak 1969 yılının hayat seviyesini tutturabileceği ve bin lira aylığın bugünkü şartlar altında yeterli bir maaş olmadığı Oley-İş Sendikası Hukuk müşaviri Engin Ünsal tarafından belirtilmektedir. *

Asgari ücretlerin tesbiti 4 milyona yakın işçi ve hizmetlileri ilgilendirmektedir. Bu büyük yığın, asgari ücretin gerçek bir şekilde yığınsal tüketim mallarında meydana gelen hızlı fiyat artışları hesaba katılarak hesaplanmasını istemektedir. Asgari ücretin fiyatlarda meydana gelen yükselmelerle birlikte otomatik olarak yükseltilmesi, yani yürüyen merdiven veya Fransızca deyişle Eşel Mobil diye anılan sistemin samimi bir şekilde uygulanması da ayrıca teklif edilmektedir.

● Aydın Tekstil işçilerinin grevi Nisan ayı içinde de devam etti. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu kendisine bağlı 146 iş yerinde, grevi kırmak için lokavt ilân etti. Patronlar hükümetin desteğinden cesaret alarak lokavt ilân etmek yoluna gidebilmişlerdir. Lokavt kararının kapsamına giren işyerlerinde 37 bin işçi çalışmaktadır. Teksif, Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilciliği ve DİSK bu lokavt kararını şiddetle protesto etmişlerdir.

Grev ilân edilen Aydın Tekstil Fabrikasında 1526 işçi çalışmaktaydı. Lokavtın kapsamına giren öteki fabrikalarda grev yoktu. Demek oluyor ki, patronlar dayanışma lokavtı ilân etmek hakkını kendilerinde bulmuşlardır. Hükümet bu gibi destekleme lokavtını engelleme yoluna gitmemiştir. Oysa bilindiği gibi, Grev Kanunu dayanışma grevlerini yasaklamaktadır.

Fakat işçi ve sendikacıların dayanışması, fabrika civarında bulunan orta tabakaların, köy emekçilerinin ve memleket kamuoyunun, Aydın Tekstil Fabrikasında grevi desteklediler. Gerek hükümet, gerekse patronlar destekleme lokavtı ile ümit ettikleri sonucu alamamış, Aydın Tekstil Fabrikası işçilerinin grevini kıramamışlardır.

● Türkiye Genel-İş Sendikasının Beşinci Genel Kurul toplantısında okunan faaliyet raporunda, memleketin içinde bulunduğu bunalımların büyük sermaye gruplarının sürdürdüğü politikanın bir sonucu olduğu belirtildi ve sol akımların ezilmek istenmesi şiddetle yerildi.

Dünyada

● 22 Nisanda bütün dünyada Lenin'in doğumunun 102. yıldönümü kutlandı. Hatta İspanya, Portekiz gibi faşist yöntemlerle yönetilen ülkelerde olduğu gibi, Mozambik, Angola, Güney Viyetnam, Güney Kore gibi emperyalizmin saldırılarına karşı silâhlı savaşa girişmiş halklar da zor şartlar altında Lenin'i anıdılar.

Bütün yasaklamalara ve kara teröre rağmen Türkiye'de de Lenin doğum yıldönümünde işçi, emekçi ve bütün anti-emperyalist devrimcilerin temsilcileri tarafından özel bir şekilde anılmıştır. Halkımızın, ulusal kurtuluş savaşımızın büyük dostu, Atatürk'ün her zaman saygıyla andığı Lenin'in eserleri Türkiye'de şiddetle yasaklanmıştır. Eserlerini tercüme edenler ve basanlar on beş yıl ağır hapis cezasına çarptırılmaktadır. Oysa Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre Lenin yeryüzünün en çok okunan müellifidir. Yine bu istatistiklere göre kapitalist ve sosyalist ülkelerde Lenin'in eserleri 112 dile tercüme edilmiş, 240 milyon nüsha basılmış ve satılmıştır.

● Mart ayı içinde Viyetnam yurtseverlerinin Amerikan ve Saygon kukla hükümetinin işgal kuvvetlerine karşı başlamış oldukları taarruz hareketi, Nisan ayı içinde de başarı ile gelişti. Güney Viyetnam Geçici Devrimci

Hükümetine bağlı askeri birliklerin taarruzları karşısında, Amerikan ve Saygon birlikleri bozguna uğradılar ve panik halinde kaçmaya başladılar. Kurtuluş oduları, Güney Viyetnamın kuzeyinde, An Lok ve Kuan-Tri şehir ve illeri dahil birçok bölgeleri kurtardılar. Halk kurtuluş birliklerini her yerde sevgi gösterileri ile karşıladı.

Yenilgileri hazmedemeyen Amerika Cumhurbaşkanı Nikson hava kuvvetlerine yeniden Kuzey Viyetnamı bombalama emrini verdi. Amerikan uçakları Hayfon limanı ile Demokratik Viyetnamın başkenti Hanoy'un dış mahallelerini bombalamaya başladılar. Batı kaynaklarının verdikleri haberlere göre, şimdiye kadar Amerikan uçakları Demokratik Viyetnama 6 milyon ton bomba atmışlardır. Bu, İkinci Dünya Harbi sırasında atılan bombaların iki mislidir ve İkinci Dünya Harbine katılan ülkelerin yüz ölçüsüne kıyasla çok daha dar bir bölgeye karşı kullanılmışlardır. Amerikan emperyalistleri bu barbarca saldırılarına rağmen, Viyetnam halkının direnmesini kıramamışlardır. Aksine Viyetnam halkının elde ettiği askeri başarılar emperyalistleri şaşkına çevirmiştir. Bunun da iki nedeni var. Viyetnam halkının yiğitçe savaşması ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere bütün sosyalist ülkelerin, Maoocuların engellemelerine rağmen gittikçe artan yardımları.

Bunun içindir ki, Amerikan Harp Bakanı Laird verdiği bir demeçte Viyetnam halkına silâh verdiğinden ötürü Sovyetler Birliğine şiddetle çatmıştır.

Amerikan emperyalistleri Viyetnamda barbarca bir saldırı harbini sürdürürken, Amerikan Komünist Partisinden bir heyet de parti başkanı Gus Hol'un başkanlığında Demokratik Viyetnamın başkenti Hanoyu ziyaret etmiştir. Hol, Viyetnam Emek Partisi ve hükümet sorumluları ile temaslarda bulunmuş, Amerikan emperyalistlerinin cinayetlerini yermiş, Amerikalı komünistlerin Viyetnam halkının haklı davasından yana olduklarını belirtmiştir.

● Batı Almanyada Hristiyan Demokrat ve Hristiyan Sosyal Birlikleri ortaklaşa aldıkları bir kararla Sosyal Demokrat ve Hür Demokratlardan kurulu koalisyon hükümetini düşürmek üzere harekete geçtiler. Bir güvensizlik önergesi ile hükümeti devirmek, başbakan Brandtın yerine, Hristiyan Demokratlar Birliği başkanı Barzel'i geçirmek teşebbüsü Batı Almanya parlamentosu Bundestagda 27 Nisanda yapılan oylama sonucunda başarısızlığa uğradı. Muhalefet gerekli olan 249 oyu toplayamadı. Ancak 247 oy alabildi.

Muhalefetin gayesi Batı Almanyanın bir yandan Sovyetler Birliği, bir yandan da Polonya ile imzalamış olduğu saldırmazlık paktlarının parlamentoda onaylanmasını engellemekti.

Oteyandan Brandt hükümetinin hazırlamış olduğu bütçe de 247 ye karşı 247 oyla red edilmiştir.

Brandt hükümetinin devrilmesi, Alman Komünist Partisinin, Alman Sendikalarının, ilerici barışçı aydınların ortak gayreti ile önlenmiştir. Sendikalar Brandt hükümetinin imzaladığı anlaşmaların onaylanmasını engelleme manevralarını boşa çıkarmak için bir çok yerde grevler ve gösteriler tertiplemişlerdir.

İşçi sınıfından, komünistlerden ve sosyalistlerden gelen bu ortak baskı karşısında, muhalefet hükümetle anlaşmak üzere konuşmalara girişmek zorunda kalmıştır.

● Ortak Pazarın genişletilmesi halk tarafından doğrulanıp doğrulanmadığını anlamak maksadıyla Nisanın 23'ünde Fransada bir referandum tertiplendi. Referandum teklifi, Cumhurbaşkanı Pompidu tarafından ileri sürülmüştü.

Fransız Sosyalist Partisi referandumda çekimser kalmayı kararlaştırmış ve taraftarlarını bu şekilde davranmaya davet etmişti, Radikal ve onun gibi muhalefette olan orta partilerse Pompidunun sorusuna evet cevabı vermeyi kararlaştırmışlardı. «Hayır» için kampanya açan tek parti Fransız Komünist Partiydi. Fransız Komünist Partisi, Ortak Pazarın genişletilmesi, altıların, ona çıkarılmasıyla, Ortak Pazara dahil ülkelerdeki emekçilerin sömürülmesinin daha da yoğunlaşacağına müsbet verilere dayanarak ileri sürüyordu. Ortak Pazarın tekeller, bankalar ve sanayi baronlarının yararına değil de işçi ve emekçilerin yararına işleyen bir örgüt haline getirilmesinin gerektiğini belirtiyordu.

Referanduma katılanların oranı % 60 yakındı. Katılanların % 68 evet, % 32'si hayır demiş, % 7,7 de geçerli sayılmayan beyaz oy çıkmıştı. Fakat bu sonuçlar kayıtlı seçmenlere kıyaslanınca şu sonuç elde ediliyordu: Evet % 32, hayır % 17, beyaz oy % 7,7 % 40'dan fazla da oya katılmayan. Böylece Fransız halkının ezici çoğunluğunun Ortak Pazara karşı olduğu, bu referandumla anlaşılmış oluyordu. Ne var ki anti-demokratik bir seçim kanununu ve sistemiyle, azınlık çoğunluk gibi belirmiş, milli iradenin gerçek şekliyle belirmesi engellenmiştir.

● 1971 yılında Ortak Pazara bağlı ülkelerde toplam olarak 2 milyon 100 bin işçi greve katılmıştır. 1970 yılında ise aynı ülkelerde grevlere katılan işçilerin sayısı 1 milyon 870 bindi. Grevler hayat pahalılığına, ücretlerin azlığına, pahalı ev kiralarna karşı, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, sosyal hakların elde edilmesi için yapılmıştır.

Ayrıca Japonyada Nisan ayı içinde 550 bin, Kanada'da 210 bin işçi grev ilân etmiştir. Birleşik Amerika'da General Motors şirketindeki grev ve İngiltere Demiryolu işçilerinin grevi de devam etmiştir.

Ayın yorumları

Podgorni'nin Türkiye'yi ziyareti

Sovyetler Birliği Yüksek Şurası Prezidyumu Başkanı Podgorni'nin Türkiye'yi ziyareti, yurdumuzun, barış düzeni sağlamış bir Avrupa ve Orta Doğu içinde yaşaması, kalkınması için yeni yeni perspektifler açmıştır.

Sovyetler Birliğinin dış politikası dünya kamuoyu tarafından iyi bilinmektedir. Bu politikanın esası, rejimleri ayrı devletlerin barış içinde yan yana yaşamaları, genel silâhsızlanma, dünya barışını kuvvetlendirme ve az gelişmiş ülkelere, emperyalizme karşı ulusal bağımsızlıklarını savunan memleketlere, iç işlerine karışmadan, egemenlik haklarına, bağımsızlık ve eşitlik ilkelerine bağlı kalarak yardımdır.

Podgorni'nin yedi günlük Türkiye gezisi sonunda yayınlanan ortak bildiri ve açıklama, memleketimizin uzun zamandan beri muhtaç olduğu barış, genel silâhsızlanma, iyi komşuluk ilişkileri gibi politik gelişmelere yeni imkânlar sağlayan tarihsel bir belgedir.

Bildiride evvelâ barış, silâhsızlanma ve gerginlikleri yumuşatma ilkesi var. Buna teneffüs ettiğimiz hava kadar muhtacı. Çünkü, milli gelirimizi, NATO ve emperyalizm uğrunda yapılan harp ve silâhlanma masrafları yükünden ancak bu şartlarda kurtarıp, kalkınma, işsizliği ve yoksulluğu önleme yolunda sağlam adımlar atmak imkânını bulacağız.

Ortak bildiride Sovyetler Birliğinin Türkiye'ye ekonomik yardımının genişlemesi de yer alıyor. Ve ilk adım olarak İskenderun demir-çelik kombinasyonunun yılda 4 milyon ton demir üretecek şekilde genişletileceği belirtiliyor. Dostluk ve iyi komşuluk ilişkileri geliştikçe büyük özel sektöre, spekülâtlörlere değil de, devlete, yani doğrudan doğruya halka yapılan bu gibi Sovyet yardımlarının daha da artacağından emin olmak gerek.

Ortak bildiride ek olarak yayınlanan Türk-Sovyet açıklamasında çok önemli bir nokta daha var: taraflar, topraklarının diğer devletlere karşı saldırı ve yıkıcı faaliyetler için kullanılmasına müsaade etmeyeceklerdir.

Türk hükümeti, bu gibi bir belgeye imzasını koymakla topraklarımızdaki NATO ve Amerikan üslerinin sosyalist ülkelere, Arap komşularımıza karşı, bundan evvel defalarca olduğu gibi, kullanılmıyacağına söz vermiş, devleti bu yönde taahhüt altına sokmuş oluyor. Bu taahhüt tutulduğu takdirde, devlet için, halkımız için çok olumlu bir adım atılmış olacaktır. Çünkü, Türkiye için barış, sükûnet, emperyalizmin harp kışkırtmalarından arınmış, varlığını ve kalkınmasını garanti altına almak yönünde yeni ufuklar açılacaktır.

Erim Hükümetinin istifası

Nisanın 17'sinde Erim hükümetinin istifa ettiği Mecliste kamuoyuna açıklandı. Başbakan Erim'in gösterdiği nedenlere bakılacak olursa, hükümet, parti yöneticileri tarafından memleketi kararnamelerle idare etmek yetkisi verilmediğinden ötürü istifa etmiştir. İstifanın gerçek sebebi bu değildir. Çünkü, Erim hükümetinin istifa sebepleriyle memleketin içinde bocaladığı sürekli ve süregen bunalımların nedenleri birbirinden ayrılmaz. İktidar dizginlerini elinde tutan işbirlikçi zümre, emperyalizmin ekonomik, politik ve askeri sistemlerine bağlıdır. Türkiye, bu bağımlılıkların sonucu olarak kalkınmamış, enflasyonu, işsizliğin ve yoksulluğun artması sonucunda ekonomik ve politik bunalımlara sürüklenmiştir. Bunalımın ve Erim hükümetinin iflâsının esas sebebi budur.

Erim hükümeti, bir yıl 29 gün süren varlığı sırasında iflâs etmiş, çökmüş olan emperyalizmin, büyük aracı burjuvazinin, toprak beylerinin düzenini açık veya kapalı, direkt veya dolaylı faşist yöntemlerle ayakta tutmaya uğraştı. Bütün baskı yöntemlerine, halk yığınlarını aldatmaya, beyinleri yıkamaya yarıyan bir propaganda mekanizmasının durmadan işlemesine rağmen emperyalizme, NATO'ya, SENTO'ya ve ikili anlaşmalara bağlı, yabancı sermayeye talan imtiyazları veren, milli gelirin önemli bir kısmını harp masraflarına ayıran, memleketin kalkınmasını değil de zenginliklerini yabancı tekellerin sömürüsüne terketmeyi öngören bir program uygulayan işbirlikçi zümrelerin iktidarlara tutunamıyor, gittikçe daha kısa zamanda iflâs ediyorlar.

Bu bunalımların uygulanmasında işçi sınıfından, asker ve sivil devrimci aydınlardan, gençlerden gelen ve gittikçe sertleşen direnişler büyük bir rol oynuyor.

Demek oluyor ki, bunalımlardan kurtulmanın çaresi başkadır. Bu güne kadar yürütülen terör ve talan politikasına son vermek, emperyalizm ve onun bloklarıyla bağları kesmek, emperyalist tekellerin talanına son vermek, topraklarımızdaki yabancı üsleri kaldırmak, hızla kalkınmayı öngören bir sanayileşme programını uygulamak, toprak reformu dahil bütün devrimci reformları başarmak memleketi bunalımlardan kurtaracak çarelerin ilk adımlarıdır. Ve şüphe yok ki, bu hedeflere varmak için ulusal, demokratik ve anti-emperyalist bir iktidarı işbaşına getirmek kaçınılmaz bir şart olarak beliriyor.

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirtince, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiyi arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş davamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmıyanlar, arzu ettikleri tardirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DÂVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan *Zeki Baştımar*'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),

2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,

3. NAZİM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 7 cilt çıkmıştır),

4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,

5. LENİN (biyografisi),

6. *S. Üstünel*'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri.

7. *Ahmet Saydan*'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri.

8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Andrey Kirilenko:

SBKP XXIV. Kongresinden bir yıl sonra 241

Ernst Henri:

V. İ. Lenin ve kardeş partiler 257

Hektor Muhika:

Yığınsal enformasyon araçları kime hizmet ediyor? 269

Fransisko Belagtas:

Filipinler'de Amerikan emperyalizmi 281

V. Düval: Versay Çin-Hindini selâmlıyor 289

Yan Prajki:

Çin Halk Cumhuriyetinin uluslararası alana «çıkışı» sorunu 293

«Ekonomik milliyetçilik» ve sosyalist entegrasyon 300

G. Şah:

Şarl Furiye 304

Özel Sayfalar

A. Saydan:

Bu ayın olayları 311

Ayın yorumları 318

Erim Hükümetinin istifası 319

